

Tirsdag den 18. maj 2021 (D)

1

117. møde

Tirsdag den 18. maj 2021 kl. 13.00

Dagsorden

1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 59 [afstemning]:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige energipolitiske initiativer set i lyset af den energipolitiske redegørelse.

Af Bjørn Brandenborg (S), Carsten Kissmeyer (V), Morten Messerschmidt (DF), Signe Munk (SF), Rasmus Helveg Petersen (RV), Søren Egge Rasmussen (EL), Katarina Ammitzbøll (KF), Peter Seier Christensen (NB), Alex Vanopslagh (LA) og Torsten Gejl (ALT). (Anmeldelse 29.04.2021. Fremme 03.05.2021. Forhandling 11.05.2021. Forslag til vedtagelse nr. V 120 af Bjørn Brandenborg (S), Signe Munk (SF), Rasmus Helveg Petersen (RV) og Søren Egge Rasmussen (EL). Forslag til vedtagelse nr. V 121 af Tommy Ahlers (V), Morten Messerschmidt (DF) og Katarina Ammitzbøll (KF)).

2) 3. behandling af lovforslag nr. L 157:

Forslag til lov om ændring af lov om Den Sociale Investeringsfond. (Bemyndigelse til fastlæggelse af administrationsgrundlag m.v.)

Af social- og ældreministeren (Astrid Krag).

(Fremsættelse 10.02.2021. 1. behandling 02.03.2021. Betænkning 06.05.2021. 2. behandling 11.05.2021. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 196:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. (Udvidelse af bestyrelsens indstillingsret vedrørende tariffundlaget m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 24.03.2021. 1. behandling 06.04.2021. Betænkning 07.05.2021. 2. behandling 11.05.2021).

4) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af 18-årsmindstealder for omskæring af raske børn (borgerforslag).

Af Flemming Møller Mortensen (S), Peter Skaarup (DF), Sofie Carsten Nielsen (RV), Karsten Hønge (SF), Peder Hvelplund (EL), Mai Mercado (KF), Pernille Vermund (NB), Ole Birk Olesen (LA), Torsten Gejl (ALT), Aaja Chemnitz Larsen (IA) og Susanne Zimmer (UFG).

(Fremsættelse 07.10.2020. 1. behandling 19.11.2020. Betænkning 29.04.2021).

5) 2. behandling af lovforslag nr. L 177:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks Innovationsfond, lov om Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd og Danmarks Frie Forskningsfond og lov om Danmarks Grundforsknings-

fond. (Justering af Danmarks Innovationsfonds formål og opgaver, henlæggelse af særlige virkemidler til fonden og justering af bestyrelsens kompetencer m.v.).

Af uddannelses- og forskningsministeren (Ane Halsboe-Jørgensen). (Fremsættelse 24.02.2021. 1. behandling 04.03.2021. Betænkning 04.05.2021).

6) 2. behandling af lovforslag nr. L 203:

Forslag til lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold (hjemrejseloven).

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 26.03.2021. 1. behandling 08.04.2021. Betænkning 11.05.2021. Ændringsforslag nr. 28 af 17.05.2021 uden for betænkningen af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye)).

7) Forhandling om redegørelse nr. R 17:

Statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2021.

(Anmeldelse 11.05.2021. Redegørelse givet 11.05.2021. Meddelelse om forhandling 11.05.2021).

8) Forespørgsel nr. F 63:

Forespørgsel til statsministeren om rigsfællesskabets muligheder og udfordringer.

Af Tanja Larsson (S), Bertel Haarder (V), Søren Espersen (DF), Martin Lidegaard (RV), Karsten Hønge (SF), Christian Juhl (EL), Rasmus Jarlov (KF), Peter Seier Christensen (NB), Henrik Dahl (LA), Torsten Gejl (ALT), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU), Sjúróður Skaale (JF) og Edmund Joensen (SP) m.fl.

(Anmeldelse 05.05.2021. Fremme 07.05.2021).

9) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 267:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger.

Af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) m.fl.

(Fremsættelse 09.03.2021).

10) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 192:

Forslag til folketingsbeslutning om økonomiske incitamenter til at holde klimavenlig ferie i Danmark.

Af Susanne Zimmer (UFG), Uffe Elbæk (UFG) og Sikandar Siddique (UFG).

(Fremsættelse 03.03.2021).

Kl. 13:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mødet er åbnet.

Det første punkt på dagsordenen er:

Kl. 13:01

1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 59 [afstemning]:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige energipolitiske initiativer set i lyset af den energipolitiske redegørelse.

Af Bjørn Brandenborg (S), Carsten Kissmeyer (V), Morten Messerschmidt (DF), Signe Munk (SF), Rasmus Helveg Petersen (RV), Søren Egge Rasmussen (EL), Katarina Ammitzbøll (KF), Peter Seier Christensen (NB), Alex Vanopslagh (LA) og Torsten Gejl (ALT). (Anmeldelse 29.04.2021. Fremme 03.05.2021. Forhandling 11.05.2021. Forslag til vedtagelse nr. V 120 af Bjørn Brandenborg (S), Signe Munk (SF), Rasmus Helveg Petersen (RV) og Søren Egge Rasmussen (EL). Forslag til vedtagelse nr. V 121 af Tommy Ahlers (V), Morten Messerschmidt (DF) og Katarina Ammitzbøll (KF)).

Kl. 13:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning. Man skal lige tjekke, om det er ens navn, der står i panelet. Der foreligger to forslag.

Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 120 af Bjørn Brandenborg (S), Signe Munk (SF), Rasmus Helveg Petersen (RV) og Søren Egge Rasmussen (EL), og der kan stemmes. Afstemningen slutter.

For stemte 53 (S, V (ved en fejl), SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)), imod stemte 44 (V, DF, KF, NB, LA, Inger Støjberg (UFG), Sikandar Siddique (UFG) og 1 KF (ved en teknisk registreringsfejl)), hverken for eller imod stemte 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 120 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 121 af Tommy Ahlers (V), Morten Messerschmidt (DF) og Katarina Ammitzbøll (KF) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) 3. behandling af lovforslag nr. L 157:

Forslag til lov om ændring af lov om Den Sociale Investeringsfond. (Bemyndigelse til fastlæggelse af administrationsgrundlag m.v.)

Af social- og ældreministeren (Astrid Krag). (Fremsættelse 10.02.2021. 1. behandling 02.03.2021. Betænkning 06.05.2021. 2. behandling 11.05.2021. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 13:01

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 79 (S, V, SF, RV, EL (ved en fejl), KF, LA og Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)), imod stemte 8 (DF (ved en fejl), EL og Sikandar Siddique (UFG)), hverken for eller imod stemte 11 (DF, NB og Inger Støjberg (UFG)).

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 196:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. (Udvidelse af bestyrelsens indstillingsret vedrørende tariffundlaget m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Peter Hummelgaard). (Fremsættelse 24.03.2021. 1. behandling 06.04.2021. Betænkning 07.05.2021. 2. behandling 11.05.2021).

Kl. 13:02

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 13:02

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 95 (S, V, DF, SF, RV, EL, KF, LA, Inger Støjberg (UFG) og Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 4 (NB og Sikandar Siddique (UFG)).

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af 18-årsmindstealder for omskæring af raske børn (borgerforslag).

Af Flemming Møller Mortensen (S), Peter Skaarup (DF), Sofie Carsten Nielsen (RV), Karsten Hønge (SF), Peder Hvelplund (EL), Mai Mercado (KF), Pernille Vermund (NB), Ole Birk Olesen (LA),

Torsten Gejl (ALT), Aaja Chemnitz Larsen (IA) og Susanne Zimmer (UFG).
(Fremsættelse 07.10.2020. 1. behandling 19.11.2020. Betænkning 29.04.2021).

Kl. 13:03

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen drejer sig i første omgang om de stillede ændringsforslag.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig? Det gør fru Inger Støjberg. Værsgo.

Kl. 13:04

(Privatist)

Inger Støjberg (UFG):

Jeg er grundlæggende modstander af omskæring af raske drengebørn, for jeg mener ikke, at man skal udføre livsændrende indgreb på raske børn. Helt principielt bør det jo være sådan, at ethvert menneske har retten til selv at bestemme over egen krop, og derfor bør en omskæring heller ikke ske, medmindre der er en medicinsk begrundelse for det, og før manden er myndig. På det tidspunkt kan man naturligvis selv beslutte, om man vil omskæres eller ej. Spørgsmålet er dog alligevel kompliceret. Det er fyldt med følelser og dilemmaer, og derfor har jeg stillet et ændringsforslag til det her lovforslag.

Ændringsforslaget handler om at forbyde omskæring af drengebørn i Danmark, der er ældre end 8 dage. Når jeg foreslår det, er der en række årsager til det, både sundhedsfaglige og etiske, men ikke mindst fordi danske politikere i efterkrigstiden lovede, at vi altid vil beskytte danske jøder og deres mulighed for at dyrke deres religion. Det er et tilsagn, som jeg ikke kommer til at svigte. Lad mig sige det helt klart: Selv om jeg er inderligt imod omskæring af raske drengebørn, ønsker jeg ikke at true det jødiske samfunds eksistens i Danmark. Jeg ønsker derimod at indrette lovgivningen, så det giver jøderne mulighed for at udleve deres tro, men så det samtidig reducerer de sundhedsmæssige risici, der er forbundet med en omskæring, nemlig ved at forbyde omskæring af børn, der er ældre end 8 dage, medmindre der er noget sundhedsfagligt, der tilsiger det modsatte.

Jødernes religiøse omskæring foregår på ottendedagen. Det gør det, fordi de følger Første Mosebog fra Bibelen, hvor der klart står, at det er på den dag og ikke senere, at barnet skal omskæres. Muslimerne omskærer ikke på et fast tidspunkt i drengens liv. Det skal blot være, inden puberteten indtræffer, og det betyder i praksis, at det kan ske på langt større børn end spædbørn, og det sker ofte, når drengen er en 6-7 år, men det ses faktisk også kort før puberteten.

En sen omskæring kan være problematisk. Det er lægefagligt påvist, at der er større risiko for komplikationer, og samtidig kan det være en traumatisk oplevelse for drengen. Flere studier viser, at jo mindre barnet er, desto mindre er risikoen for indgrebet. WHO's rapport fra 2010 og også et stort registerstudie fra USA viser f.eks., at komplikationer optræder mindre hyppigt blandt nyfødte og børn under et år end blandt ældre børn i forbindelse med en omskæring. Desuden har det selvsagt betydning, om den, der foretager omskæringen, har viden og erfaring, samt om hygiejnen er god. WHO finder, at alle tre faktorer, altså en ung alder, oplæring og hygiejne, har en positiv betydning for at reducere komplikationsraten ved omskæring. Desværre kunne Styrelsen for Patientsikkerhed i Danmark i en rapport fra 2020 offentliggøre, at der i de muslimske miljøer ikke altid er en villighed til at betale de 2.000-3.000 kr., som en omskæring kræver for at få gode kliniske rammer og uddannet personale.

Samlet set giver det derfor god mening at få strammet op og få sat en 8-dagesgrænse for, hvornår et barn kan omskæres, også fordi det må formodes, at en tidsmæssig begrænsning i forhold til lovligheden af en omskæring sandsynligvis vil betyde, at færre drenge omskæres.

Kl. 13:07

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning. Hr. Ole Birk Olesen, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 13:08

Ole Birk Olesen (LA):

Jeg tager ordet, fordi fru Inger Støjberg hævder, at det er bedre for de små drengebørn at blive omskåret, inden de fylder 8 dage, end senere. På det her område som på så mange andre områder virker det, som om man kan finde de lægeerklæringer og den forskning, som man helst vil læne sig op ad, og fru Inger Støjberg læner sig op ad noget, der påstår, at det er bedre for et barn at blive omskåret inden den ottende dag. Jeg vil appellere til fru Inger Støjberg om at bruge sin sunde fornuft og så svare på spørgsmålet: Tror fru Inger Støjberg, det er bedre for et lille barn at have et åbent sår på sin penis nede i en ble, der er fyldt med urin og afføring, end det er, at barnet får sået senere, hvor barnet ikke har en ble med urin og afføring på?

Kl. 13:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 13:08

Inger Støjberg (UFG):

Jamen jeg læner mig fuldstændig op ad f.eks. WHO's rapport fra 2010 og også det store registerstudie, som der er udført i USA, hvor man jo netop har kigget på de tilfælde, der måtte være, af komplikationer, og det viser klart, at det er bedre at omskære i en tidlig alder end senere.

Kl. 13:09

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ole Birk Olesen.

Kl. 13:09

Ole Birk Olesen (LA):

Ja, og fru Inger Støjberg læner sig så igen op ad den forskning, som bekræfter det, hun gerne vil sige, fordi hun ønsker at undtage jøder for et forbud mod omskæring af drenge, men gerne vil forbyde det for muslimer. Men jeg vil igen appellere til den sunde fornuft hos fru Inger Støjberg, i fald sådan en findes: Tror fru Inger Støjberg, det er bedre for et lille barn at have et åbent sår på sin penis nede i en ble fyldt med urin og afføring, end at have såret senere, når barnet ikke længere går rundt med ble?

Kl. 13:09

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 13:09

Inger Støjberg (UFG):

Man kunne jo så modsat spørge hr. Ole Birk Olesen, om han tror på WHO's studier, eller om det blot er noget, hr. Ole Birk Olesen selv synes eller mener eller tror. Det her er jo rent faktisk ikke et forbud for muslimer mod at omskære. De må bare gøre det lidt tidligere i en drengs liv.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger.

Jeg skal høre, om der er flere, der ønsker at udtale sig til ændringsforslagene.

Det ser ikke ud til at være tilfældet, og derfor går vi til afstemning om ændringsforslagene.

Kl. 13:10

Kl. 13:10

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (Inger Støjberg (UFG)), tiltrådt af et mindretal (DF), og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 11 (DF, Peter Seier Christensen (NB) og Inger Støjberg (UFG)), imod stemte 87 (S, V, SF, RV, EL, KF, NB, LA, Sikandar Siddique (UFG) og Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

Der stemmes om ændringsforslag nr. 2 af et mindretal (EL), tiltrådt af et mindretal (DF, SF, IA og Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)), og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 38 (Hans Christian Schmidt (V), DF, SF, RV, EL, Mads Andersen (KF), Per Larsen (KF), NB, LA og Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)), imod stemte 59 (S, V, KF og Inger Støjberg (UFG) og Sikandar Siddique (UFG)), hverken for eller imod stemte 1 (RV (ved en fejl)).

Ændringsforslaget er forkastet.

Kl. 13:11

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen drejer sig så om forslaget som helhed.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning – undskyld, jeg forstår, at Inger Støjberg også ønsker at udtale sig om forslaget som helhed. Så venter vi lidt med afstemningen. Værsgo.

Kl. 13:11

(Privatist)

Inger Støjberg (UFG):

Jeg er som sagt grundlæggende modstander af omskæring af raske drengebørn af de årsager, som jeg nævnte tidligere. Når det er sagt, er jeg også fuldstændig klar over, at et forbud vil true de jødiske samfunds muligheder for udfoldelse i Danmark, og det ønsker jeg ikke. Min kærlighed til danske jøder er meget stor. Jeg ønsker derfor at indrette lovgivningen på en måde, så danske jøder fortsat har mulighed for at udleve deres tro og vi samtidig reducerer den sundhedsfaglige risiko, der er forbundet med omskæring. Mit forslag er derfor at forbyde omskæring af børn, der er ældre end 8 dage.

Det smerter mig, at jøder den dag i dag er forfulgt verden over. Selv i Danmark er jøder forfulgt i dag. Jødiske skoler, institutioner og synagogen er bevogtede. Det er de, fordi de er mål for islamistisk terror og for højreekstremisme. Vi husker alle sammen det skrækelige terrorangreb i København i februar 2015, hvor den feje kujon

Omar El-Hussein forsøgte at trænge ind i synagogen i Krystalgade for at begå en massakre på en jødisk konfirmation. På sin vej mødte han den frivillige vagt og helt Dan Uzan, som forhindrede udåden, men betalte med sit liv. Chikane, frygt og forfølgelse er noget, som mange danske jøder dagligt lever med. I november 2019 bragte Berlingske således en artikelrække om, hvordan jødiske børn bliver forfulgt af muslimske børn på folkeskoler i Københavnsområdet. Det er smertelige beretninger om jødiske børns hverdagsfrygt.

Jøderne i Danmark har altid tilpasset sig den danske levevis, og de har levet i fredelig sameksistens med resten af det danske samfund. De har samvittighedsfuldt tilpasset sig og dyrket deres religion uden at forlange, at vi andre skulle tage særhensyn. Jøderne har med andre ord, helt modsat alt for mange muslimer i Danmark, fuldstændig indordnet sig det danske samfund. De har aldrig udgjort en kulturel eller sikkerhedsmæssig fare. De har aldrig begået terror i religionens navn. De har aldrig truet sig til goder. De har aldrig forsøgt at pådutte os andre at leve efter deres forskrifter. Jeg har uendelig stor respekt for det bidrag, som jøderne har givet til det danske samfund som danske landsmænd. Vi lever samtidig i et land, hvor vi i efterkrigstiden oven på nazisternes systematiske jødeforfølgelse lovede hinanden, at vi altid ville beskytte de danske jøder. Det er et tilsagn, som jeg aldrig kommer til at svigte, også selv om det er givet af politikere, der er generationer ældre end mig. Derfor blev jeg også meget glad, da netop det synspunkt blev fremhævet af statsminister Mette Frederiksen. Hun sagde meget tydeligt, at årsagen til, at Socialdemokratiet ikke vil stemme for et forbud mod omskæring af drengebørn, er, at man føler en stor forpligtelse til at passe på de danske jøder. Statsministeren sagde bl.a. således i september 2020, og det er et citat:

»Derfor har vi givet et løfte om at passe på jøderne, passe på de danske jøder, og det løfte har jeg tænkt mig at stå ved, og derfor er et forbud ikke den rette vej.«

Det er i øvrigt et udsagn, som Venstres formand, hr. Jakob Ellemann-Jensen, hurtigt bakkede op om. Begge kom de med deres udmelding, efter at formanden for Det Jødiske Samfund i Danmark, Henri Goldstein, sidste år tegnede et meget dystert billede af, hvad et forbud mod omskæring i Danmark ville betyde for jøderne her i landet. Han sagde dengang, at danske jøder i så fald ville stå over for den største krise, siden de måtte flygte ud af landet til Sverige under anden verdenskrig. Han forudså, at et omskæringsforbud vil betyde, at det jødiske samfund i Danmark langsomt, men sikkert vil gå til grunde.

Kl. 13:16

Vi er jo i en politisk situation, hvor det foreliggende borgerforslag om et forbud mod omskæring af drengebørn vil blive nedstemt, og derfor vil det fortsat være muligt at omskære drengebørn i Danmark. Jeg er som nævnt grundlæggende modstander af omskæring, men jeg ønsker samtidig, at danske jøder kan udleve deres religion i Danmark. Det skylder vi dem. Det sammenholdt med de sundhedsfaglige argumenter om tidlig omskæring er årsagen til, at jeg har fremsat et ændringsforslag, som jo så i stedet vil gøre det forbudt at omskære drengebørn, der er ældre end 8 dage, og sikre, at det naturligvis skal foregå under nødvendig bedøvelse og under ordnede forhold af en person med erfaring.

Jeg håber, at særlig regeringen vil tilslutte sig det og kigge på de her ting i fremtiden, så vi alle sammen kan understøtte det jødiske samfund i Danmark og udvise den respekt, som vi bør.

Kl. 13:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Jeg ser ikke nogen markeringer for korte bemærkninger. Så forstår jeg, at hr. Simon Emil Ammitzbøll-Bille har bedt om ordet.

(Privatist)

Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG):

Tak for det. Ethvert menneskes krop og integritet bør jo være ukrænkelig. Det bør være udgangspunktet, synes jeg, for denne diskussion, ligegyldigt hvilken religion man måtte have. Vi lever i en tid, hvor et folketingsvalg bliver vundet under sloganet om børnenes statsministre, og derfor synes jeg sådan set også, det er på sin plads, at vi går mere i detaljen og diskuterer et forslag som dette, som jo netop handler om børns rettigheder. Hvem er mere uskyldig end et lille barn? Hvem har mere brug for hjælp end et lille barn? Hvem har mere brug for den beskyttelse, som vi 179 er de eneste, der kan give, end et lille barn?

Jeg anerkender, at hvis man ser på det, står der nogle individuelle rettigheder over for nogle kollektive rettigheder – barnets individuelle ret over for religiøse eller kulturelle grupperettigheder. Men i vores samfund roser vi os vel normalt af, at når grupperettigheder træder individets rettigheder under føde, står vi på individets side, og især når det er umyndige, uskyldige børn. Derfor synes jeg, det er svært at komme frem til en anden konklusion, end at man må støtte det her forslag, som en massiv del af den danske befolkning jo også støtter, og det er vel også derfor, de har presset det ind i Folketingssalen gennem den fornuftige borgerforslagsordning, som Alternativet i sin tid fik gennemført her i Folketinget.

Vi ved jo godt, at det ikke bliver vedtaget lige om lidt. Det ved vi godt. Men derfor er det stadig godt, at det kommer her i salen. For det første har debatten jo alene gjort, at parti efter parti har rykket sig, så der er flere, der nu støtter op om forslaget, end der var, før det kom, og for det andet jeg tror – og nogle gange skal man passe på, hvad man siger, og jeg vil ikke æde en hat – at hvis vi ser længere frem, bliver det her forslag vedtaget på et tidspunkt. Det er som med en lang række andre etiske spørgsmål: Må man slå sine børn, må homoseksuelle adoptere, må kvinder være præster, og hvad ved jeg? Det starter jo altid med modstand, for »det plejer vi ikke at gøre«, religionen siger, vi skal gøre, som vi altid har gjort, kulturen siger, at vi skal gøre, som vi altid har gjort, men på et tidspunkt i et af verdens mest moderne lande, moderne samfund tror jeg at individet og barnets rettigheder vil vinde over de kollektive religiøse og kulturelle grupperettigheder.

Børn skal ikke udsættes for smerte, børn skal ikke udsættes for irreversible indgreb, hvis vi kan undgå det. Det bør vi stå sammen om. Den danske befolkning står sammen i det her spørgsmål. Nu synes jeg, at Folketinget skal stå sammen med folket og så sørge for at sikre børnenes rettigheder.

Kl. 13:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Jeg ser ikke nogen korte bemærkninger.

Er der flere, der ønsker at udtale sig?

Det er der ikke, og så går vi til afstemning.

Kl. 13:21

Afstemning

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der stemmes om forslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 34 (DF, SF, EL, NB, LA, Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG), Hans Christian Schmidt (V), Peter Juel-Jensen (V), Anne Honoré Østergaard (V), Katrine Robsøe (RV), Lotte Rod (RV), Stinus Lindgreen (RV), Mads Andersen (KF) og Per Larsen (KF)),

Kl. 13:17 imod stemte 62 (S, V, RV, KF, Sikandar Siddique (UFG), Marie Krarup (DF), Søren Espersen (DF) og Peter Seier Christensen (NB)), hverken for eller imod stemte 1 (Inger Støjberg (UFG)).

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 2. behandling af lovforslag nr. L 177:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks Innovationsfond, lov om Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd og Danmarks Frie Forskningsfond og lov om Danmarks Grundforskningsfond. (Justering af Danmarks Innovationsfonds formål og opgaver, henlæggelse af særlige virkemidler til fonden og justering af bestyrelsens kompetencer m.v.).

Af uddannelses- og forskningsministeren (Ane Halsboe-Jørgensen). (Fremsættelse 24.02.2021. 1. behandling 04.03.2021. Betænkning 04.05.2021).

Kl. 13:22

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 2. behandling af lovforslag nr. L 203:

Forslag til lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold (hjemrejseloven).

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye). (Fremsættelse 26.03.2021. 1. behandling 08.04.2021. Betænkning 11.05.2021. Ændringsforslag nr. 28 af 17.05.2021 uden for betænkningen af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye)).

Kl. 13:22

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er stillet ændringsforslag.

Er der nogen, der ønsker at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 13:22

Kl. 13:41

Afstemning**Formanden** (Henrik Dam Kristensen):

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1, tiltrådt af et flertal, eller om ændringsforslag nr. 28 uden for betænkningen af udlændinge- og integrationsministeren?

De er vedtaget.

Der stemmes om ændringsforslag nr. 2 af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (RV, EL og Sikandar Siddique (UFG)), og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte 23 (SF, RV, EL og Sikandar Siddique (UFG)), imod stemte 73 (S, V, DF, KF, NB, LA og Inger Støjberg (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Det er forkastet.

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 3-27, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af NB)?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Jeg skal hermed udsætte mødet til kl. 13.40. Man bedes forlade salen i god ro og orden. Tak for det.
Mødet er udsat. (Kl. 13:23).

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) Forhandling om redegørelse nr. R 17:**Statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2021.**

(Anmeldelse 11.05.2021. Redegørelse givet 11.05.2021. Meddelelse om forhandling 11.05.2021).

Sammen med dette punkt foretages:

8) Forespørgsel nr. F 63:**Forespørgsel til statsministeren:****Hvad kan statsministeren oplyse om rigsfællesskabets muligheder og udfordringer?**

Af Tanja Larsson (S), Kasper Roug (S), Bertel Haarder (V), Christoffer Aagaard Melson (V), Søren Espersen (DF), Martin Lidegaard (RV), Karsten Hønge (SF), Christian Juhl (EL), Rasmus Jarlov (KF), Peter Seier Christensen (NB), Henrik Dahl (LA), Torsten Gejl (ALT), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU), Sjúrdur Skaale (JF) og Edmund Joensen (SP).
(Anmeldelse 05.05.2021. Fremme 07.05.2021).

Kl. 13:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mødet er genoptaget.

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til torsdag den 20. maj 2021.

Først skal vi have begrundelsen. Ordføreren for forespørgerne, hr. Kasper Roug, Socialdemokratiet.

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Kasper Roug (S):

Tak for det, formand. Jeg kan gøre det ret kort. Det er som ordfører for forespørgerne, at jeg åbner den her drøftelse, som vi skal have i dag. Det er en god tradition, som vi har haft igennem mange år. Desværre har den jo så været forhindret af et folketingsvalg forrige år og covid-19 sidste år.

Folketinget synes, at vi skal have mulighed for at debattere de udfordringer og muligheder, som vi har her i rigsfællesskabet, så jeg ser frem til en rigtig god debat og en rigtig god redegørelse. Tak.

Kl. 13:41

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Så går vi over til besvarelsen, når vi har fået rengjort.

Tak for det. Statsministeren.

Kl. 13:42

Besvarelse**Statsministeren** (Mette Frederiksen):

Tak for det, formand, og tak til forespørgerne. I dag skal vi drøfte rigsfællesskabet, og det har jeg set frem til. Det er en god årlig tradition, som vi desværre sidste år måtte aflyse, da vi stod i første bølge af corona. Nu kan vi heldigvis samles igen og tage debatten. Det er jo altså også et udtryk for, at vi står et langt bedre sted, hvad angår pandemien, end vi har gjort tidligere, og i den sammenhæng er der jo kun grund til at understrege, hvor fantastisk godt det er gået både på Færøerne og i Grønland, hvad angår covid-19.

Pandemien har selvfølgelig også påvirket rigsfællesskabet på mange andre områder end det rent sundhedsmæssige, også når vi kigger ind i økonomien. Det gælder for Grønland og Færøerne, at det også her er i mindre grad, end vi ser i mange andre lande. I foråret 2020 iværksatte landsstyret og naalakkersuisut tiltag for at inddæmme smitten. Det var effektivt og klogt, men det har selvfølgelig også betydet en opbremsning i den økonomiske aktivitet. Sundhed og økonomi hænger sammen, det har vi kunnet se. Så en effektiv indsats i forhold til corona har også betydet et mindre tilbageslag end det, vi kunne frygte. I år er der således udsigt til høj økonomisk vækst, særlig på Færøerne, men også i Grønland; beskæftigelsen stiger, og ledigheden falder.

Det siger sig selv, at turismeerhvervene har været særlig hårdt ramt af rejsebegrænsninger, og her er der iværksat gode hjælpepakker. De offentlige finanser er selvfølgelig også præget af coronakrisen. Lavere indtægter og højere udgifter giver underskud i 2020, både på Færøerne og i Grønland, og i år er der også udsigt til underskud. Der er fortsat også længerevarende udfordringer i forhold til at sikre finanspolitisk holdbarhed. Det kommer bl.a. til udtryk i Det Økonomiske Råd, begge steder, altså både på Færøerne og Det Økonomiske Råd i Grønland, og det har vist, at den demografiske udvikling i begge lande presser den offentlige økonomi i de kommende år. Det har vi selvfølgelig en dialog med både landsstyre og naalakkersuisut om fortløbende. Det var lidt om den nuværende situation, hvad angår covid-19, men altså først og fremmest et tillykke med, hvor godt det er gået.

Rigsfællesskabet er jo en helt unik konstruktion. Mange rundt omkring i verden har svært ved at forstå den. Vi andre glæder os over den. Tre lande, tre flag, tre folk. Vi har hver vores identitet og kultur, vi har vores eget sprog hver især og meget, meget store forskelle, ikke mindst i natur, geografi og livsbetingelser. Der er masser

af forskelle, vi kunne tale om, men der er heldigvis også et stærkt fællesskab. Vi er knyttet sammen på godt og ondt af vores fælles historie og ikke mindst de stærke bånd mellem rigtig mange venner og familier. Vi har i dag et åbent, et tillidsfuldt og et respektfuldt samarbejde. Vi hjælper hinanden, og vi bruger hinandens styrker, og det vil jeg opfordre til at vi fortsætter med. Det kan både være på den store klinge og på andre konkrete områder, eksempelvis indsatsen i forhold til udsatte børn i Grønland. Det gælder på vaccineområdet, og vi deler erfaringer, når vi taler hjælpepakker. På den måde fører vi en politik, der både gavner det enkelte menneske og det enkelte samfund i alle dele af rigsfællesskabet. Det kan også være noget helt konkret, når vi sikrer adgang til digitale selvbetjeningsløsninger med cpr-numre og NemID, når vi taler om Færøerne. Alt det her lagt sammen skal jo føre til et levende, aktivt og også et solidarisk fællesskab.

Når vi styrker fællesskabet, har vi også forudsætningen for at kunne diskutere der, hvor det går mindre godt. Der er kedelige kapitler i vores fælles historie, som vi har et fælles ansvar for at få frem i nutiden. Derfor er jeg selvfølgelig også glad for, at jeg den 8. december sidste år kunne give en officiel undskyldning til de 22 grønlandske børn, der blev sendt til Danmark i starten af 1950'erne med meget ulykkelige konsekvenser til følge. Vi kan ikke ændre på det, der er sket, men vi kan tage ansvaret på os, og det er jeg glad for der har været så bred opbakning til.

Vores sammenhold er vigtigt for, at vi har et levedygtigt rigsfællesskab, og det bliver kun så stærkt, som vi selv gør det til. Derfor har vi altid behov for at nedbryde de fordomme, der kan opstå i et rigsfællesskab. Det har vi haft lejlighed til at tale om flere gange i Folketingssalen. Derfor bifalder vi alle gode idéer til, hvordan vi udbreder kendskabet til rigsfællesskabet, og det gælder selvfølgelig alle generationer, men måske i særdeleshed for vores unge. Der er noget paradoksalt i, hvor mange unge der har været rundt i store dele af resten af verden, altså før covid-19, men ikke har været rundt i vores eget rigsfællesskab.

Kl. 13:47

Vi står også over for nye udfordringer, store udfordringer. Det gælder selvfølgelig ikke mindst i forhold til hele den arktiske region. Udviklingen i verden omkring os stiller nye krav til os alle sammen, og vi bliver nødt til at forholde os til den virkelighed, der er, også når den går os imod. Rusland styrker sin militære kapacitet og har en aggressiv fremfærd mange steder. Kina søger adgang til ressourcer og søruter og har åbent meldt ud, at man ønsker øget indflydelse på arktiske anliggender. Heldigvis ser vi også et øget engagement fra vores tætteste og vigtigste allierede, nemlig USA, både politisk og militært, og det er jeg meget glad for. Kongeriget Danmark, og det betyder Færøerne, Grønland og Danmark, udgør jo tilsammen en central stemme i arktiske anliggender. Vi er en mindre aktør i forhold til de traditionelle stormagter, og her er det selvfølgelig vigtigt, at der ikke er plads til nogen relativisme i forhold til stormagterne. Det er USA, der er vores allierede, ikke andre. USA og NATO udgør jo hele fundamentet for kongerigets sikkerhed.

Vi har et fælles mål om lavspænding i Arktis. Den målsætning sættes under pres af andre, og der er i mine øjne ikke plads til naivitet. Jeg er glad for Arktiskapacitetspakken. Her har vi et særligt fokus på at forbedre muligheden for at overvåge det store geografiske område i Arktis og Nordatlanten, samtidig med at vi styrker Forsvarets tilstedeværelse. Forsvarsministeren er aktuelt i dialog med Færøernes landsstyre om eventuelt at etablere en radar på Færøerne og har også talt med sin nye grønlandske kollega om elementerne i kapacitetspakken. Der er i pakken også lagt vægt på elementer, som har bredere civil anvendelse til gavn for befolkningerne, både på Færøerne og i Grønland.

Den sikkerhedspolitiske udvikling, vi er inde i, sætter et tydeligt aftryk på rigsfællesskabet, hvilket også den amerikanske udenrigs-

ministers, Blinkens, besøg i går vidner om. Flere områder får en sikkerhedspolitisk dimension. Det gælder infrastruktur, det gælder tele og kommunikation. Det har selvfølgelig stor opmærksomhed, både i EU- og NATO-landene, og jeg glæder mig over, at vi i rigsfællesskabet er enige om, at vi skal passe på vores frihed og på vores åbne og demokratiske samfund, og at vi derfor også bliver nødt til at kunne opsætte et værn imod dem, der ikke vil os det godt.

Den her sikkerhedspolitiske udvikling kan også hen ad vejen udfordre vores gode interne relationer. For den nye sikkerhedspolitiske virkelighed kan betyde, at det bliver vanskeligere at skelne mellem det, der er færøsk, grønlandsk og dansk ansvar. De diskussioner må vi tage med hinanden, så vi får fundet de rigtige løsninger. Et konkret eksempel på den nye virkelighed er regeringens lovforslag om at styrke leverandørsikkerheden i den kritiske infrastruktur – et lovforslag, der blev fremsat tilbage i marts. Færøerne og Grønland har deltaget som observatører i arbejdsgruppen bag lovgivningen, og vi er nu i dialog om en lovgivningsmodel, som respekterer kompetencefordelingen i rigsfællesskabet, hvor teleområdet er hjemtaget af både Færøerne og Grønland, og hvor det sikkerhedspolitiske jo er et ansvar her i Danmark.

Udviklingen kommer til at stille krav til en endnu tættere dialog, et endnu tættere samarbejde om både udenrigspolitikken, forsvarspolitikken, sikkerhedspolitikken og de spørgsmål, der i øvrigt måtte gælde relateret hertil. Derfor er vi selvfølgelig fra regeringens side kun indstillet på netop at understøtte den dialog og det tætte samarbejde. Derfor ser jeg også frem til et rigsmøde her i juni måned, hvor vi får grundlaget for at etablere et endnu tættere og endnu mere konstruktivt samarbejde. Det gælder både i forhold til Færøerne og i forhold til Grønland.

I dag skal vi diskutere rigsfællesskabet her i Folketingssalen. Det har mange elementer i sig, og det fyger ofte, når vi diskuterer rigsfællesskabet, med både store ord og en gang imellem også meget følelsesladede ord. Jeg håber, at alle vil huske på vores lange fælles historie og de muligheder, et stærkt rigsfællesskab giver – et rigsfællesskab, som selvfølgelig skal forandre sig med tiden, men i respekt for det, vi alle kommer ud af.

Kl. 13:52

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til statsministeren. Nu går vi så i gang med en kort bemærkning fra hver af de hovedordførere, der måtte ønske det. Først er det hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:52

Søren Espersen (DF):

Tak til statsministeren for redegørelsen. For få år siden, mens Lars Løkke Rasmussen var statsminister, var han til et møde med flere af os, der er til stede her, hvor han sagde, at hvis Grønland udskriver en folkeafstemning om selvstændighed, er Grønland de facto udmeldt af rigsfællesskabet.

Jeg vil høre, om den holdning, som jo var meget klar – altså ikke noget med at vente til bagefter – at når det bliver udskrevet, er man de facto ude af rigsfællesskabet. Mit spørgsmål er altså, om den nuværende statsminister har den samme opfattelse.

Kl. 13:52

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:52

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, mig bekendt er der ikke anmeldt en folkeafstemning fra Grønlands side, så jeg synes, at vi skal tage diskussionen i den situation, hvor det ønske måtte opstå.

Kl. 13:53

Kl. 13:56

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo. (*Søren Espersen* (DF): Er der kun et enkelt spørgsmål?). Ja, der er kun én kort bemærkning, og til slut kommer statsministeren igen efter de normale regler.

Kl. 13:53

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Og også tak for talen til statsministeren. Heldigvis er der rigtig mange, der forstår den her rigsfællesskabskonstruktion, og faktisk er det også en rollemodel, særlig for oprindelige folk i Arktis. Det er jo også indimellem vigtigt at huske på, også i alle de her sådan interne interessekonflikter, der godt kan være.

Jeg vil egentlig gerne lægge ud med sådan et meget konkret spørgsmål omkring vacciner, for Danmark har jo valgt at give vacciner til Grønland og til Færøerne. Man har også valgt at prioritere øerne i Danmark først. Og der vil jeg egentlig gerne høre, om det også er noget, hvor man gerne vil prioritere Grønland og Færøerne, altså at de kommer lidt hurtigere frem, sådan at man kan fremme turisme i Grønland. Tak.

Kl. 13:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:54

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Det er jo helt korrekt, at vi har valgt i rigsfællesskabets ånd at sørge for, at vaccinerne kommer rundt i hele rigsfællesskabet. Og det er da en beslutning, jeg er utrolig glad for. Jeg forstår også, at det går godt med vaccineudrulningen.

På spørgsmålet, om vi sådan skal forfordele, altså have færre vacciner i en periode i Danmark for at kunne give vaccinerne til andre dele af rigsfællesskabet, vil jeg foreslå, at vi fortsætter med den pro rate-model, som vi har valgt, og som forekommer mig mest retfærdig.

Kl. 13:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det hr. Rasmus Jarlov, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 13:54

Rasmus Jarlov (KF):

Tak. Jeg synes, at statsministeren er inde på mange gode elementer i sin tale. Jeg er meget glad for, at statsministeren taler positivt om rigsfællesskabet og gerne vil styrke og udvikle det og have fokus på, hvordan alle tre lande får mest muligt ud af samarbejdet. Det er meget vigtigt, at vi arbejder på at styrke vores rigsfællesskab hele tiden. Så tak for det.

Jeg synes også, det er vigtigt, at vi holder fast i, at rigsfællesskabet er, hvad det er, nemlig en konstruktion, hvor Danmark – Folketinget – og den danske regering, som er regering for hele rigsfællesskabet, har nogle opgaver, og så har de lokale selvstyrelser nogle opgaver, som de løser.

Forsvarspolitikken er jo en fælles opgave – det er ikke en dansk opgave, men en fælles opgave. Derfor har det undret mig, at regeringen her sidste år meldte ud, at nu var det ikke længere rigsfællesskabets flag, der skulle være på Siriuspatruljen og forsvaret i øvrigt i Grønland, men nu skulle det grønlandske flag også vaje, når rigsfællesskabets forsvar rejste rundt.

Grønland deltager jo ikke forsvarsopgaverne overhovedet, så hvorfor skal det flag være der, når nu rigsfællesskabet har et flag, som markerer de fælles opgaver?

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:56

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Det er jo helt rigtigt, at omkring rigsfællesskabet står Danmarks Riges Grundlov, og det er på det fundament, hvor rigsfællesskabet skal arbejde og også udvikle sig, men lige præcis ordet udvikling er her afgørende. Når vi kigger hen over de seneste mange årtier, har vi jo set et rigsfællesskab, der har udviklet sig ganske meget – det tåler jo slet ikke sammenligning, hvordan rigsfællesskabet fungerede i 70'erne, og hvordan rigsfællesskabet fungerer i dag. Det synes jeg er det naturlige udgangspunkt, nemlig at rigsfællesskabet afspejler den tid, som rigsfællesskabet nu engang måtte stå i, og der flytter tingene sig, og det er jo helt naturligt – det gør det i Danmark, det gør det på Færøerne, det gør det i Grønland.

Jeg har ikke været meget involveret i spørgsmålet omkring flaget, men jeg forstår, at der har været et ønske om at benytte sig af begge flag, og det ser jeg ikke noget problem i.

Kl. 13:56

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det hr. Karsten Hønge, SF.

Kl. 13:57

Karsten Hønge (SF):

Jeg deler fuldstændig statsministerens glæde – eller skal vi skrue os op til at sige *begejstring* – for rigsfællesskabet. Men det er jo lige så klart, og det hører jeg også på statsministeren, at det er nødvendigt, at vi netop hele tiden udvikler rigsfællesskabet, hvis det skal bestå.

Altså, kunne jeg få statsministeren til at pege på nogle sådan mere konkrete områder, hvor man kan se, at der altså er brug for, at vi moderniserer, demokratiserer, opgraderer rigsfællesskabet, sådan at vi fremtidssikrer det mere? Kunne det f.eks. være et dokument, der på en ny måde beskriver forholdet mellem de tre nationer som et supplement til grundloven? Eller hvordan ser statsministeren den her mulighed for at komme de mange mennesker i møde, som gerne ser, at der er lidt mere fart på vejen mod selvstændighed? Hvordan holder vi trit i rigsfællesskabet, så det kommer til at bestå?

Kl. 13:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:57

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg tror, det er vigtigt at sige, at hvis der måtte opstå et konkret ønske om selvstændighed på et tidspunkt, er det jo et anliggende for henholdsvis Færøerne og Grønland, og det mener jeg er en beslutning, der skal træffes respektivt i de to lande. Jeg har svært ved at se sådan en juridisk vej, hvor man ligefrem har et supplement til vores grundlov. Altså, grundloven er grundloven, og der er ikke noget, der på den måde kan konkurrere eller udligne eller balancere – alt efter temperament. Så i min optik står vi på grundloven. Det er det, der er rammen for rigsfællesskabets virke og vores samliv med hinanden. Og inden for den grundlov kan vi så udvikle os, som de tre lande finder det rigtigst at gøre på det tidspunkt, hvor vi er.

Som tingene står her og nu, vil jeg pege på klimaområdet som et meget oplagt område at arbejde sammen om. Klimaforandringerne er tydelige, og konsekvenserne er store. Vi har nogle meget, meget fine muligheder både med vores geografi og de høje politiske ambitioner, som bl.a. SF jo har understøttet her i Danmark.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Christian Juhl, værsgo.

Christian Juhl (EL):

Jeg ved ikke hvorfor, men jeg har fået en forkert plads; heldigvis ikke ovre i den anden side, men sådan lidt ude til en side. Tak for det, og tak for ordet, og tak for den mundtlige del af redegørelsen.

Ministeren understregede meget entydigt, hvem der er vores allerbedste venner, vores allierede i USA osv. Jeg ser nu mere sådan på det, at der er tre stormagter, der er i en vild rivalisering i øjeblikket, og alle tre stormagter opruster på hver deres område. Jeg kunne godt forestille mig, at vi prøvede at bruge nogle kræfter på at skabe en fjerde stormagt – i gåseøjne – blandt de nordiske lande og gik meget mere offensivt ind og forsvarede Ilulissatklæringens grundprincipper om lavspænding, om bæredygtighed og om at tage hensyn til dem, der bor i Arktis.

Jeg vil høre statsministeren, om hun ikke ser nogen muligheder i, at vi rent faktisk har en kraft dér, der ikke bliver udløst, når de tre stormagter gør, ligesom de altid har gjort, nemlig rivaliserer og bruger både militær og penge og alt mulig andet for at få magten i området.

Kl. 13:59

at vi i dag får en god og åben og konstruktiv og grundig debat, for det synes jeg nemlig er rigtig, rigtig vigtigt.

Kl. 13:59

Apropos det med corona, som nogle nævnte, er det forgangne år jo som bekendt forløbet noget anderledes, end nogen af os havde forestillet os. Danmark, Grønland og Færøerne har kæmpet en brav kamp imod covid-19, både hver for sig og i fællesskab. Både Grønland og Færøerne har langt hen ad vejen formået at forblive nærmest helt smertefri, hvilket er ret imponerende, og har som få steder klaret sig så godt. Det er virkelig imponerende.

Til gengæld har pandemien ramt økonomierne på Færøerne og i Grønland, ikke mindst på baggrund af at den har ramt turismen. Dog har alle tre lande i kongeriget klaret sig bedre økonomisk igennem end frygtet og bedre end mange andre lande. Det skal vi glæde os over. Og nu står vi over for en stor og vigtig opgave, når vi skal sikre en ansvarlig, retfærdig og bæredygtig økonomisk genopretning i kølvandet på pandemien.

Som redegørelsen om rigsfællesskabet jo også nævner, tyder det heldigvis på, at økonomien laver det, som man kalder en V-kurve. Det vil sige, at der på grund af covid-19 har været et voldsomt dyk i 2020, og så begynder økonomien for alvor at rette sig igen i 2021 for forhåbentlig at blive normaliseret året efter.

Samarbejdet i rigsfællesskabet har selvfølgelig på nogle punkter også været hårdt udfordret af covid-19, særlig hvad angår mulighederne for at besøge hinanden. I disse tider har vi jo heldigvis mødtes digitalt – det kan vi – på tværs af landegrænser, men det er jo aldrig helt det samme som at se hinanden i øjnene og give et godt gammeldags håndtryk. Det er der jo altså nu engang brug for i et fællesskab som vores, nemlig at vi ser hinanden. Det gælder både i forhold til det daglige samarbejde vores lande imellem, men det gælder også i forhold til de mange mennesker, der har familie og venner på kryds og tværs af kongeriget. Det er jo ikke mindst disse bånd, der er med til at binde rigsfællesskabet sammen – det skal vi være opmærksom på.

Selv om pandemien på nogle områder har udfordret samarbejdet, har den samtidig også bidraget til at styrke det. F.eks. har vi haft et godt og tæt samarbejde mellem de danske, grønlandske og færøske myndigheder om både bekæmpelsen af smitte, indførelsen af hjælpepakker og indkøb af vacciner. Pandemien har endnu en gang mindet os om, hvor tæt forbundne vores samfund er, og hvor vigtigt det er at stå sammen, ikke mindst i svære tider. Og nu går vi så forhåbentlig mod lysere tider.

Kl. 14:00

Kl. 14:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, stormagtsanalysen deler jeg ikke. Vi har én kerneallieret, og det er USA. Den oprustning, som vi ser, og den tiltagende aggressive adfærd, også omkring Arktis, mener jeg ubetinget skyldes andre aktører. Så man kan sige, at jeg ikke deler stormagtsanalysen. Og, ja, USA er i regeringens øjne absolut og uden sammenligning den vigtigste allierede. Alliancen mellem ikke mindst Europa og USA er den alliance i verden, der skal sikre fred og stabilitet og demokrati.

Til gengæld er jeg meget enig i ordene om ikke mindst bæredygtighed og respekt for de meget, meget særlige forhold, der gælder omkring Arktis. Og, ja, der mener jeg at rigsfællesskabet skal spille en særlig og også markant rolle.

Kl. 14:01

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så siger vi tak til statsministeren. Og efter lidt rengøring går vi i gang med ordførrunden.

Først er det hr. Kasper Roug, Socialdemokratiet.

Kl. 14:01

Forhandling

(Ordfører)

Kasper Roug (S):

Det er rigtigt, formand. Tak for ordet, og tak til statsministeren for redegørelsen. Jeg glæder mig selvfølgelig over lejligheden til at drøfte vores samarbejde i rigsfællesskabet. Med den amerikanske udenrigsministers besøg i den her uge kunne timingen jo nærmest ikke være bedre. Samtidig er der netop blevet afholdt valg i Grønland, og lad mig med det samme sige tillykke en gang til Grønland med den nye regering. De seneste par år er redegørelsesdebatten jo desværre blevet aflyst, som vi snakkede om tidligere, og derfor er det også på høje tid, at vi diskuterer det, som står os alle sammen nært, det, som vi synes er vigtigt, det, som jo er grundlaget for et stærkt fællesskab, nemlig rigsfællesskabet. Jeg håber selvfølgelig på,

Socialdemokratiet ser gerne et endnu tættere samarbejde i rigsfællesskabet i fremtiden baseret på tillid og gensidig respekt. Det gælder ikke mindst på det udenrigspolitiske, sikkerhedspolitiske og forsvarspolitiske område, hvor der allerede foregår en stadigt tættere koordinering af rigsfællesskabets interesser. Netop derfor deltog både Færøerne og Grønland for første gang nogen sinde i mødet med den forhenværende amerikanske udenrigsminister, Mike Pompeo, sidste sommer, og netop i denne uge deltager alle kongerigets tre parter selvfølgelig atter i et møde med den nye amerikanske udenrigsminister, Antony Blinken. Den amerikanske udenrigsminister har prioriteret at besøge Danmark og Grønland forholdsvis tidligt efter den nye administrations tiltræden. Så det vidner selvfølgelig om, at der er en voksende geopolitisk interesse for den arktiske region.

Socialdemokratiet ønsker at sikre lavspænding i Arktis, man ser desværre også et tiltagende aggressivt spil i regionen fra både russisk og kinesisk side. Heldigvis er USA kommet mere på banen, og den stormagtsrivalisering, der udspiller sig, udfordrer selvfølgelig samarbejdet i rigsfællesskabet, men kræver samtidig også netop et styrket samarbejde. Vi skal stå sammen om vores fælles interesser i Arktis, både internt i rigsfællesskabet, men også med USA, som uden tvivl er kongerigets vigtigste sikkerhedspolitiske allierede.

Kl. 14:06

Derfor er Socialdemokratiet også meget glad for den brede politiske aftale om en Arktiskapacitetspakke på 1,5 mia. kr, der blev indgået allerede tilbage i februar måned i tæt dialog mellem Danmark, Grønland og Færøerne. Vi partier i Folketinget, der står bag aftalen, er heldigvis enige om, at rigsfællesskabet er et særlig sikkerhedspolitisk og forsvarspolitisk ansvar i Arktis og Nordatlanten.

Det har samtidig været afgørende for Socialdemokratiet, at en styrket indsats i Arktis og Nordatlanten skal give både militær og civil nytte. Rammeforfølgelsen skal derfor også styrke forsvarlets redningsoperationer, beredskabsopgaver og miljøovervågning, fiskerikontrol, klimaovervågning, klimaforskning osv., hvilket viser, at vi, når vi lægger kræfter i og bruger hinandens styrker, kan løse vores fælles og særegne udfordringer.

Til sidst vil jeg gerne nævne en anden vigtig sag fra det forgangne år, som sådan set ikke giver anledning til decideret glæde, men snarere til eftertænkksomhed. Tilbage i december offentliggjorde den danske regering og naalakkersuisut den historiske udredning om de 22 grønlandske børn, som statsministeren også nævnte i sin redegørelse, som i 1951 blev sendt til Danmark. Udredningen blev fulgt op af, at statsministeren på Danmarks vegne officielt undskyldte, og at brevet blev sendt til de seks nulevende. Læser man udredningen, kan man ikke andet end blive dybt berørt over de 22 børns skæbne.

Socialdemokratiet synes, det er vigtigt, at vi alle kender vores fælles historie i rigsfællesskabet, både de lyse og de mørke sider. Historien om de 22 grønlandske børn er et af de mørke kapitler, som vi skal huske og lære af. For at kunne styrke vores samarbejde i fremtiden skal vi kunne forsones os med hinanden og fortiden og turde se den i øjnene. Derfor tror jeg, at den historiske udredning og statsministerens undskyldning er et vigtigt skridt på vejen mod et endnu bedre samarbejde imellem Danmark og Grønland.

Rigsfællesskabet er en unik konstruktion, hvor de tre lande er vidt forskellige, men vi deler selvfølgelig historiske rødder, og vi har tætte bånd mellem os mennesker i rigsfællesskabet, og vi har en stærk tradition for at samarbejde og finde gode løsninger i rigsfællesskabet. I Socialdemokratiet tror vi på, at vores rigsfællesskab er til gavn for alle vores tre lande. Vi ønsker og arbejder for at styrke samarbejdet og gøre det endnu mere ligeværdigt, respektfuldt, tillidsfuldt og konstruktivt. Det vil gavne befolkningerne i både Grønland, på Færøerne og i Danmark.

Med disse ord vil jeg gerne læse et forslag til vedtagelse op, som er på vegne af alle partier i Folketinget, herunder selvfølgelig de fire nordatlantiske mandater [S, V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA, KD, IA, SIU, SP og JF]. Det lyder som følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget tager statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2021 til efterretning.

Folketinget konstaterer, at samarbejdet i rigsfællesskabet også i den ekstraordinære situation med covid-19 har vist sin styrke til gavn for borgere og virksomheder.

Folketinget opfordrer til et tæt, konstruktivt og ligeværdigt samarbejde, så rigsfællesskabet fortsat udvikles og styrkes med respekt for landenes værdier og forskelligheder.

Folketinget konstaterer, at den sikkerhedspolitiske udvikling også præger rigsfællesskabet.

Folketinget opfordrer til, at regeringen styrker samarbejdet med Færøernes landsstyre og naalakkersuisut på det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område med respekt for kompetencefordelingen i rigsfællesskabet og samarbejder i Arktis efter Ilulissaterklæringens principper.

Folketinget opfordrer regeringen til at følge Færøernes og Grønlands økonomi og til at samarbejde om erhvervsudvikling og refor-

mer samt klimaindsatser, hvis Færøernes landsstyre og naalakkersuisut ønsker det.

Folketinget opfordrer regeringen til, at lovgivning på danske ansvarsområder på Færøerne og Grønland løbende opdateres og til fortsat at arbejde for at løse grænsehindre i rigsfællesskabet.» (Forslag til vedtagelse nr. V 122).

Jeg ser frem til en god debat. Tak for ordet.

Kl. 14:10

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forslaget til vedtagelse vil indgå i den videre debat.

Nu har vi korte bemærkninger, og det er først Aki-Matilda Høegh-Dam. Værsgo.

Kl. 14:10

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for talen. For det første vil jeg kvittere for et godt samarbejde, som Siumut har i forhold til Socialdemokratiet. Det er vi glade for.

I vedtagelsesteksten, som Socialdemokratiet også har været med til at konstruere, står der, at Folketinget opfordrer til, at regeringen styrker samarbejdet med Færøernes landsstyre og naalakkersuisut på det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område med respekt for kompetencefordelingen i rigsfællesskabet.

Det har så for Siumut i Folketinget været en lille smule bekymrende, hvad man mente med kompetencefordelingen. Vi respekterer selvfølgelig grundloven, men i grundloven står der, at lige præcis de her områder kun varetages af Danmark. Skal det ses i lyset af, at man ønsker større inddragelse af Grønland og Færøerne? Eller skal det ses i lyset af, at man skal respektere, at det er Danmark, der har den her kompetence?

Kl. 14:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 14:11

Kasper Roug (S):

Jeg synes, det skal ses i lyset af, at Socialdemokratiet og selvfølgelig ønsker at arbejde for en større inddragelse af Grønland og Færøerne på det sundhedspolitiske og det sikkerhedspolitiske område. Og det skal selvfølgelig ses inden for de juridiske rammer, der nu engang er. Det er allerede noget, som foregår nu. Det har vi også allerede set i en del af redegørelsen fra Statsministeriet og statsministeren. Så derfor kan jeg ikke se nogen hindring for, at vi selvfølgelig synes, at det er en måde, hvorpå vi kan styrke vores fællesskab fremadrettet.

Kl. 14:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Aki-Matilda Høegh-Dam ønsker ikke ordet igen, og så er det hr. Christian Juhl, værsgo.

Kl. 14:12

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Nu læste den socialdemokratiske ordfører forslaget til vedtagelse op, i forhold til at Ilulissaterklæringen skulle være grundlaget for vores arbejde i Arktis. Alligevel har han for kort tid siden stemt for, at vi skulle opruste i Grønland og Færøerne med 1,5 mia. kr. Hvordan stemmer det overens med lavspændingsprincippet Ilulissaterklæringen? Jeg synes, det råber lidt til hinanden, og at det ikke trækker i samme retning.

Kl. 14:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 14:12

Kl. 14:15

Kasper Roug (S):

Jamen der er ingen tvivl om, at vi har et ansvar over for at sikre grænserne, også i rigsfællesskabet, og vi er jo i et tæt samarbejde med vores vel nok vigtigste sikkerhedspolitiske allierede, som er USA i det her tilfælde. Og jeg kan ikke se, at det skulle stride mod Ilulissaterklæringen, at man sørger for at vide, hvad det er, der foregår oppe i luften, og hvad det er, der foregår nede under vandet i det arktiske område.

Kl. 14:13

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Christian Juhl.

Kl. 14:13

Christian Juhl (EL):

Jamen vi har jo travlt nok med at tale om, at andre stormagter opruster, og at det er ganske uacceptabelt. Så siger vi til dem: Arh, vores er noget andet. Det er noget med, at vi gerne vil se, hvad der sker. Altså, radarer og den slags ting kan bruges til begge dele. De kan bruges til at styre en raket og et farligt våben, men de kan også bruges til at overvåge et område. Og de kan også bruges i civil sammenhæng. Det er reelt dual-use. Så man kan ikke skjule sig bag ved det; det er reelt også hardcore militær oprustning, vi laver, når vi giver så mange penge til at opruste og klapper USA på skulderen, når de opruster.

Kl. 14:13

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 14:13

Kasper Roug (S):

Nej, jeg skal bare gøre opmærksom på, at den ekstra kapacitetspakke, der er lavet for det arktiske område, altså er rent defensivt. Det er simpelt hen ganske enkelt for at kunne vide, hvad der foregår. Det er jo selvfølgelig noget, som kongeriget er forpligtet til at gøre, og det kan jeg som sagt, bare for at gentage mig selv, ikke se, at der skulle være noget i vejen for i forhold til Ilulissaterklæringen.

Kl. 14:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 14:14

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Jeg vil også gerne sige tak for det generelt gode samarbejde med regeringen, og det håber jeg selvfølgelig også der bliver med naalakkersuisut. Så det er jeg meget fortrøstningsfuld omkring.

Jeg synes også, det er enormt positivt, at man netop med det samarbejde, man haft omkring vacciner og covid-19-bekæmpelse, netop understregede, at vi kan få noget godt ud af at have det her rigsfællesskab. Og på samme måde også, når vi snakker om eksperimentbørnene. Tusind tak for den undskyldning. Det næste, der står for, er en erstatning, og det må jo gå sin gang.

En nuance, jeg synes er vigtig at have med, når vi snakker USA, Rusland og Kina, er, at vi i Grønland jo også eksporterer rigtig meget til Rusland og Kina. Så det er jo noget, man er nødt til at være opmærksom på i den proces, der kommer til at være. Fra Grønlands side er vi jo med på, at USA er en tæt allieret, og vi er også med på, at der er nogle bekymringer i forhold til Rusland og Kina. Hvordan kan vi ligesom sikre, at vores økonomiske hensyn også bliver taget med i betragtning, når man kigger på den udenrigspolitisk arktispolitik fra dansk side fremadrettet?

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 14:15

Kasper Roug (S):

Tak. Jeg er ikke bekendt med, hvad skal man kalde det, de ting, som bliver eksporteret til Rusland, i det tilfælde her. Men ikke desto mindre er det jo noget, som gerne skulle kunne foregå i et samarbejde mellem regeringen og naalakkersuisut. Det er jo klart, at hvis der er nogle hindringer på den ene eller den anden måde, som man gerne vil se på fra Grønlands side, så har den nuværende regering jo udelukkende åbne arme, i forhold til at man selvfølgelig gerne vil diskutere det. Og det går jeg selvfølgelig også ud fra, at man også gerne vil i det tilfælde her.

Kl. 14:15

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 14:15

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Så kan jeg fortælle ordføreren, at 20 pct. af Royal Greenlands eksport går til Kina, mens Polar Seafood, som er et af de store selskaber, sælger for 300 mio. kr. til Rusland hvert år. Så det er betydelige beløb, kan man sige, i den grønlandske økonomi.

Vi har jo også de samme bekymringer i forhold til finanspolitisk holdbarhed, som regeringen også lægger op til i redegørelsen. Så det er et hensyn, vi er nødt til at tage, samtidig med at vi selvfølgelig også er opmærksomme på den sikkerhedspolitiske situation.

Kl. 14:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 14:16

Kasper Roug (S):

Tak for det. Det er jo så her, hvor vores stærke fællesskab og viljen til at se hinanden som ligeværdige parter kommer i spil. Der er ingen tvivl om, at det fællesskab, vi har nu, med rigsfællesskabet, selvfølgelig er noget, vi skal udvikle. Og det er det jo også, når vi står over for udfordringer. Og en udfordring i det tilfælde her kunne jo så være f.eks. eksport af fisk til henholdsvis Kina og Rusland. Det er jo noget, som jeg regner med at man selvfølgelig tager med, også når man har de debatter, der nu engang er imellem rigsfællesskabets regeringer.

Kl. 14:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi takker. Christoffer Aagaard Melson, værsgo.

Kl. 14:17

(Ordfører)

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for ordet. Dagens debat om statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet og den tilhørende forespørgselsdebat viser et rigsfællesskab, som langt hen ad vejen på trods af covid-19 er i god form. Folketingsdebatten om sidste års redegørelse om rigsfællesskabet blev desværre aflyst på grund af covid-19. Det var ærgerligt, fordi rigsfællesskabet i vores øjne i disse år står over for en række udfordringer og muligheder, som vi i den grad har brug for at diskutere med hinanden.

Netop håndteringen af covid-19 trækker fortsat spor igennem rigsfællesskabet, men tydeliggør også den stærke værdi af samar-

bejdet i rigsfællesskabet. Såvel på Færøerne som i Grønland og i Danmark er vi kommet langt i håndteringen af pandemien, og rigsfællesskabets har vist sin værdi, ved at vi har kunnet samarbejde om alt fra indkøb af værnemidler til en stærk smitteopsporing.

Aktuelt er der i hele rigsfællesskabet behov for at få gang i økonomien igen. Det klarer vi også bedre ved at samarbejde og forene ressourcerne, sådan som det også er illustreret ved f.eks. Vækstfonden og Danmarks Eksportkreditgarantiordninger, også for virksomheder uden for Danmark, som vi har kunnet læse om i redegørelsen.

Vi håber fra Venstres side, at vi i de kommende år kan få et endnu tættere samarbejde op at stå på erhvervsområdet, herunder særlig i forhold til genstarte turismesektoren på tværs af rigsfællesskabet, som i alle tre lande har haft det enormt hårdt. Det bliver en stor opgave de kommende år for Lagtinget og Inatsisartut og Folketinget.

Lad mig i den forbindelse også ønske de nye og genvalgte medlemmer af Inatsisartut tillykke med valget i sidste måned, hvor også Atassut, Venstres søsterparti på Grønland, fik et ganske habilt valg. Det glæder vi os over, og vi glæder os til det fortsatte samarbejde med dem om, hvordan vi kan samarbejde på tværs af rigsfællesskabet.

Vi håber fra Venstres side nemlig også, at vi i de kommende år kan styrke samarbejdet mellem Danmark og Grønland på de områder, hvor det giver mening. På Færøerne er Venstres andet søsterparti, Sambandspartiet, heldigvis også fortsat stærkt respekteret og er med til at sikre rammerne og den gode økonomiske udvikling og et godt samarbejde på tværs af rigsfællesskabet.

Vi har gennem de seneste 10-20 år oplevet, hvordan den arktiske region tiltrækker sig større og større opmærksomhed. Klimaforandringer skaber nye muligheder i området, herunder nye sejlruiter, og Arktis er også blevet genstand for stigende stormagtsrivalisering. USA's udenrigsminister, Anthony Blinkens, besøg i Danmark i går og besøg på Grønland på torsdag tidligt i sin embedsperiode understreger denne stigende betydning i Grønland og Arktis. USA er en af de vigtigste – hvis ikke den vigtigste – allierede for rigsfællesskabet, og det er derfor meget glædeligt, at han prioriterer at komme på besøg, så vi kan have en tæt og fortrolig dialog om udviklingen i Arktis.

Fra Venstres side ser vi store muligheder for at samarbejde endnu tættere med USA og Bidenadministrationen om at modvirke klimaforandringerne, om den sikkerhedspolitiske situation og om en bæredygtig erhvervsudvikling i Arktis.

Det er også nødvendigt. Vi kan se, at Rusland opruster militært i Arktis, og de senere år har et land som Kina også vist stor interesse. Det er selvfølgelig vigtigt, at vi har en tæt og forpligtende dialog med vores allierede om, hvordan vi håndterer den situation.

Derfor er vi også rigtig glade for aftalen om en arktisk kapacitetspakke, og for at foregribe debatten, der var her tidligere, ser vi det nærmere som en pligt, at vi har styr på, hvad der foregår på rigsfællesskabets territorium, og som noget, der faktisk kan være med til at få temperaturen til at falde lidt. Alternativet til, at vi selv ved, hvad der foregår, er nok, at stormagterne selv vil tage den opgave på sig. Og så tror vi på, at der vil kunne opstå langt farligere situationer, end hvis vi selv tager vores ansvar på os i forhold til at have styr på, hvad der sker på vores eget territorium.

Vi mener også, at stormagternes interesse i området tydeliggør, hvorfor rigsfællesskabet sikkerhedspolitisk er en fordel for alle tre rigsdele, så vel Grønland, Danmark som Færøerne. Og hvorfor? Fordi de sikkerhedspolitiske dispositioner kan have afledte effekter i form af investeringer, eller manglende investeringer og samhandel.

Samtidig må man jo også være ærlig og sige, at Grønlands og Færøernes sikkerhedspolitiske indflydelse eller afgørende placering også er til fordel for Danmark, fordi det giver os en større stemme

i det internationale samarbejde. Så derfor mener vi, at det her er til fordel for os alle sammen.

Den øgede fokus, de nye muligheder og de nye trusler og de store forandringer i Arktis i en tid, hvor langt flere ting er hjemtaget af både Færøerne og Grønland, understreger, hvorfor der netop er behov for den her tættere, mere ligeværdige og respektfulde dialog mellem de tre rigsdele.

Kl. 14:22

Det er den eneste måde, vi kan håndtere den komplekse situation på, for sikkerhedspolitik og udenrigspolitik kan nemlig ikke altid skilles ad. Som andre har været inde på, er det ikke muligt at skille f.eks. handelspolitik, telepolitik og infrastrukturinvesteringer ad fra udenrigspolitik og sikkerhedspolitik. Derfor bliver vi nødt til sammen at finde en måde at navigere i den her gråzone på, hvor vi samtidig respekterer hinandens ønsker og behov.

Det øgede behov for en respektfuld og ligeværdig dialog gælder både på regeringsniveau og på parlamentarisk niveau. Især på parlamentarisk niveau synes vi at der er plads til forbedringer, hvilket vi håber på der kan komme i den kommende tid, så der bliver en mere systematisk og en mere – hvad kan man sige – planlagt inddragelse og med flere bånd, der bliver knyttet mellem de forskellige parlamentarikere.

EU er også en meget vigtig samarbejdspartner for hele rigsfællesskabet. I EU er Danmark brohoved for Grønland og Færøerne og kan bistå parallelt med færingerne og grønlændernes egen dialog med EU. De færøske bestræbelser på at modernisere handelsaftalen fra 1997 dokumenterer potentialet, ligesom den partnerskabsaftale, Grønland uden i øvrigt at sammenligne de to aftaler har indgået med EU. Regeringen har derfor vores fulde støtte til at sætte alle sejl til for at hjælpe med at sikre både Færøerne og Grønland bedre aftaler og bedre markedsadgang i EU, og det håber vi virkelig at regeringen vil prioritere i den kommende tid.

Regeringens netop offentliggjorte oversigt over grænsehindre for rigsfællesskabet peger på et andet sted, hvor vi synes regeringen bør sætte ind. Der er tekniske forhold, som stadig kan tilpasses, og som hver dag gør livet og hverdagen bøvlet for vores borgere og vores erhvervsliv i rigsfællesskabet. Når nu snakken er på grænsehindre, vil jeg gerne tage et eksempel frem, som min kollega hr. Bertel Haarder har nævnt, nemlig det faktum, at der er urimelig høje roamingafgifter på tværs af rigsfællesskabet. Det kan synes som en lille ting, men det er noget, der generer vores borgere i dagligdagen, og det er noget, som man kan finde ud af at håndtere på tværs af EU. Kan det virkelig ikke også lykkes inden for rigsfællesskabet at løse den slags udfordringer? Det synes vi at vi bør kunne.

Men samlet set synes vi trods alt stadig væk, at vi ser ind i et velfungerende og veltilrettelagt rigsfællesskab, som vi er med på at udvikle. Vi venter stadig på regeringens arktiske strategi. Vi håber snart, den kommer, for den er vigtigere end nogen sinde. Vi håber selvfølgelig også, at nogle af vores tanker kan genfindes i den. Det tror jeg faktisk også de kan, for der er heldigvis mere, der samler, end der splitter, når det gælder rigsfællesskabet. Og når vi sætter os ned og snakker sammen på tværs af rigsfællesskabet, er det faktisk min oplevelse, at vi langt hen ad vejen kan snakke os frem til nogle fornuftige løsninger, og at konflikterne der træder i baggrunden.

Til slut vil jeg endnu en gang gerne slå fast, at vi i Venstre er varme tilhængere af rigsfællesskabet. Det er vi, fordi vi har historiske, kulturelle og familiære bånd, som Venstre gerne vil værne om. Hver især har vi også forskelligheder, der gør, at vi kan inspirere og udfordre hinanden. Det synes jeg også at statsministerens redegørelse bekræfter fuldt ud. En lille ting her er, at vi i 2019 fik afsat nogle midler på finansloven til i folkeskolen at øge kendskabet til og undervisningen om rigsfællesskabet, som vi synes halter. Der vil jeg i dag gerne komme med en appel om, at vi snart får det udmøntet konkret, så vores folkeskoleelever også bliver mere bekendt med,

hvad der foregår på tværs af rigsfællesskabet. Venstre er af den faste overbevisning, at rigsfællesskabet gør os alle tre, Færøerne, Grønland og Danmark, stærkere. Vel er der bump på vejen, men det er bestemt til at overkomme, hvis viljen er der hos alle parter. Tak for ordet.

Kl. 14:26

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er korte bemærkninger. Først er det fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 14:26

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren, og også tak for det gode samarbejde. Jeg vil gerne spørge ind til det her med det udenrigspolitiske albuerum, som der jo har været talt rigtig meget om for Grønlands vedkommende i de sidste par år. Vi jo er nødt til at konsolidere den gode praksis, der er med, at Grønland sidder med ved bordet og bliver inddraget i højere grad, så mit spørgsmål er: Er det noget, man også kunne forestille sig at Venstre, hvis de kom til magten, ville være med til at støtte, altså, at Grønland også i højere grad kunne have det her albuerum at agere i? Grønland vil jo gerne sidde med ved forhandlingsbordet, bl.a. ved forsvarsforhandlingerne, men vi sidder sådan lidt i et hjørne, kan man sige, i en del af forhandlingerne, og det føles lidt som at sidde ved børnebordet til familiefesten, og ønsket er jo i hvert fald på sigt at sidde med på lige fod med andre. Så det vil jeg høre om er noget, som Venstre vil bakke op om i de kommende år.

Kl. 14:27

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 14:27

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for det. Det er det, altså, den eneste vej frem, vi ser for rigsfællesskabet, også i takt med at Grønland og Færøerne har hjemtaget mange flere opgaver, er et ligeværdigt samarbejde, hvor vi i højere grad sidder med ved det samme bord og bliver enige om løsningerne, og det betyder jo også et øget råderum for Grønland og Færøerne, der er så det lille men, at vi også tidligere havde en rapport om DAU, og deri er til gengæld nogle andre ting, hvor vi tænker at det også skal være nogle ting, vi er enige om, og som vi går ind i et rum og bliver enige om, inden vi hver især taler med hver vores stemme udadtil, fordi vi mener, det kan være problematisk, hvis man går ud og f.eks. over for amerikanerne taler med to forskellige stemmer for ofte om for vigtige ting. Der tænker vi, at der i højere grad er behov for, at vi sætter os sammen i et rum og bliver enige om nogle røde linjer, eller hvad man før har kaldt det, men det er jo også et mere ligeværdigt samarbejde, kan man sige, vi lægger op til der. Men der er nogle ting, som vi nok ikke skal melde ud i øst og vest, når det gælder det udenrigspolitiske.

Kl. 14:28

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 14:28

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. En tættere dialog – det er sådan, jeg hører det, og vi kommer meget gerne med et meget konkret forslag, vi gør det faktisk i vores ordførertale, så det håber jeg også ordføreren vil forholde sig til, når vi kommer dertil. Vi støtter jo det her med Vækstfonden og Greenland Venture og støtter også det her med grænsehindringerne; der er mange af os, der er født og opvokset Grønland, som

husker, hvor dyrt det var at ringe til sin familie i Danmark, man skulle nærmest lægge på allerede med det samme, og sådan er det næsten også i dag, og man kan jo godt undre sig over, hvorfor det er så dyrt, ikke nødvendigvis fra Grønland til Danmark, men fra Danmark til Grønland, og det vil jeg i hvert fald gerne bakke op om at vi får løst.

Kl. 14:28

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 14:28

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jeg siger tak for bemærkningerne. Jeg tror sagtens, vi kan finde ud af at arbejde sammen om det. Jeg tror egentlig, vi relativt meget ser en til en på, hvordan et tæt og ligeværdigt forhold skal være, og jeg glæder mig meget til at høre det konkrete forslag. Vi er selv kommet med nogle modeller for, hvordan et øget parlamentarisk samarbejde på tværs af parlamenterne kunne være, så jeg glæder mig rigtig meget til at høre jeres forslag.

Kl. 14:29

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det hr. Christian Juhl, Enhedslisten.

Kl. 14:29

Christian Juhl (EL):

SF's ordfører for Grønland taler jo også somme tider om version 2.0 omkring rigsfællesskabet. Jeg mener allerede, at vi er i gang med at forme den i praksis. Vi skriver ikke ned undervejs, men virkeligheden ændrer sig. Jeg vil høre, om ordføreren er enig i, at der rent faktisk sker det, at Grønland og Færøerne får reel indflydelse på udenrigs- og sikkerhedspolitikken og i visse situationer også optræder selvstændigt, måske i strid med gamle holdninger i både Venstre og Socialdemokratiet, men at virkeligheden er sådan, at de har bilaterale aftaler både med USA og Rusland og realiserer de aftaler, de laver, og at der rent faktisk sker en ændring af rigsfællesskabet, fordi de to andre lande ser nye muligheder ved selvstændigt at forhandle. Jeg vil høre, om ordføreren er enig i det synspunkt.

Kl. 14:30

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 14:30

Christoffer Aagaard Melson (V):

Den udvikling synes jeg egentlig allerede har været i gang. Der er jo en masse områder som handel og andre ting, telepolitikken, som statsministeren var inde på, hvor man allerede agerer. Det er så bare der, altså i en mere kompleks verden, hvor der igen er nogle større sikkerhedstrusler og hele det digitale område kommer ind, hvor vi tror på, at der er en fordel i, at vi så måske får koordineret lidt mere på de områder, som man allerede har hjemtaget. Så jeg synes jo, at der gradvis er kommet albuerum. Jeg tror så også bare, at vi skal have en ærlig snak med hinanden om, hvad det er for nogle områder, hvor det rent faktisk styrker os alle sammen og er i vores alle sammens interesse, at vi ikke kan blive spillet ud mod hinanden. Der tror jeg egentlig også, at der i Grønland og Færøerne er en stor forståelse for fordelene. Altså, jeg tror, det er fordelene ved at være i et rigsfællesskab, der binder os sammen, og at der er en fordel for lande med meget, meget små befolkninger i, at man f.eks. i forhold til cybertrusler og andet kan have et samarbejde med en partner som Danmark.

Så jeg forestiller mig ikke, at vi sådan lovgivningsmæssigt skal skrue det tilbage, men jeg tror bare, vi skal have en ligeværdig dialog om, hvad det er for nogle fælles løsninger, vi er enige om.

Kl. 14:31

Første næstformand (Karen Ellemann):

Hr. Christian Juhl.

Kl. 14:31

Christian Juhl (EL):

Jeg hører det sådan, at Venstre også er på vej til at anerkende, at sikkerhedsområdet ikke er en enet for den danske udenrigsminister, men at det rent faktisk også allerede nu ligger ude i landene, og at de også agerer sikkerheds- og udenrigspolitisk selvstændigt i visse spørgsmål, og at den udvikling vil fortsætte. Det synes jeg er positivt, for det er jo netop med til at styrke et land, at man har sin egen sikkerheds- og udenrigspolitik og også kan lave aftaler på egen hånd, der gavner Grønland og der gavner Færøerne.

Kl. 14:32

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 14:32

Christoffer Aagaard Melson (V):

Vi er jo i den situation den dag i dag, at befolkningen på Grønland og Færøerne i morgen kan beslutte sig for, at de gerne vil være selvstændige. Så derfor er den fortsatte opbakning til fællesskabet jo, at man i en eller anden form kan synes, at det, der foregår er rimeligt, og at man kan se fordelene i det, og det kræver den her tætte dialog og i øjenhøjde.

Men i sidste ende er det med den grundlov, vi har, jo stadig væk også regeringens kompetence eller ansvar at tage nogle beslutninger, men det skal jo ske på en måde, hvor Grønland og Færøerne kan se sig selv i det og i en tæt dialog, og der føler jeg jo også, at regeringen i høj grad er kommet et stykke længere, og at der hele tiden sker en udvikling, der gør, at rigsfællesskabet udvikler sig.

Kl. 14:32

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til hr. Edmund Joensen fra Sambandspartiet. Værsgo.

Kl. 14:32

Edmund Joensen (SP):

Tak. Tak til ordføreren for en god tale, og tak til Venstre for den altid store interesse for rigsfællesskabet. Mit spørgsmål går på, at vi alle oplever en kolossal interesse for rigsfællesskabet i øjeblikket og specielt fra stormagternes side. Hvad synes ordføreren er fornuf-tigst at gøre i dag i rigsfællesskabet angående stormagternes politik? Hvordan skal vi alle sammen gebærde os i fællesskab?

Kl. 14:33

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 14:33

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for spørgsmålet. Vi tror som sagt, at det klogeste er at rykke sammen og have en tættere dialog og blive bedre til at koordinere og snakke sammen om, hvad vores forskellige interesser er, og i forhold til de ting så måske egentlig også på et lidt overordnet niveau blive enige om, hvad linjerne er, og hvor det er, vi er nødt til at blive enige, så vi kan have en fælles front udadtil. Så jeg tror, at svaret er, lidt som fru Aaja Chemnitz Larsen også var inde på, at sige, hvordan det er, vi får den her tættere dialog op, så vi er enige om,

hvad prioriteterne er, hvad udfordringerne er, hvad målet er, så vi har en stærkere dialog og en tættere koordinering. Der, hvor det går galt, er, når man kommer for sent ind. Vi har set et eksempel med teleområdet på Færøerne, vi har set et eksempel med investeringer på Grønland, hvor man på bagkant får at vide af en dansk regering, at ups, ups, der er noget her, I skal være opmærksomme på.

Der tror jeg virkelig, det ville styrke os, hvis vi havde den dialog på et meget, meget tidligere tidspunkt og lidt mere langsigtet talte om, hvor det egentlig er, der ligger nogle elementer, der kan være problematiske. For så tror jeg, at vi helt havde undgået at komme ind i de problemer, som vi har været i de sidste 10 år i forhold til nogle af de her områder, hvor det på ny begynder at udfordre os.

Kl. 14:34

Første næstformand (Karen Ellemann):

Hr. Edmund Joensen.

Kl. 14:34

Edmund Joensen (SP):

Tak, og tak for svaret. Jeg er fuldstændig enig i, at vi skal styrke dialogen; det er den bedste vej, vi kan gå. Færøerne har jo store interesser i alle stormagterne. Vi sælger jo en hel del til Rusland, en hel del til Kina og også til USA, så vi er meget interesserede i den afspændingspolitik, som jeg forstår at alle er enige om, men man alligevel frygter for en oprustning. Men tak for svaret.

Kl. 14:35

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 14:35

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for betragtningen, og det er jo det. Altså, der er jo, som fru Aaja Chemnitz Larsen var inde på, også noget sårbarhed, når man eksporterer rigtig meget til nogle lande. Noget af det, jeg også tror at Danmark kan være behjælpelig med – det var også det, jeg var inde på i min tale – er, at man hjælper Grønland og Færøerne til at få noget mere markedsadgang, få mulighed for at være på flere markeder. Altså, der er jo det der problem, at man – det er der for os alle sammen, vi oplever det også i vores egen udenrigspolitik – når man er meget afhængig af nogle enkelte markeder, så også bliver meget sårbar for pres. Så noget af det, jeg tror vi kan arbejde sammen om, er det her med at få øget markedsadgang f.eks. til EU og USA, så man ikke er så afhængig af enkelte markeder, hvilket jo kan gøre, at man let kan blive presset.

Kl. 14:36

Første næstformand (Karen Ellemann):

Næste korte bemærkning er til fru Aki-Matilda Høegh-Dam, Siumut. Værsgo.

Kl. 14:36

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for de fine ord. Jeg tænker nemlig også, at det er vigtigt at styrke dialogen, sådan som ordføreren var meget inde på. Det, jeg til gengæld også tænker i forhold til at styrke dialogen, er, hvordan vi kommunikerer nogle ting ud, og hvordan vi forstår hinanden. Her tænker jeg helt konkret på, at når vi f.eks. fra Siumuts side snakker om selvstændighed, og når Venstre snakker om rigsfællesskabet, synes jeg, at vi i bund og grund vil det samme – vi vil gerne have et styrket fællesskab på et eller andet plan, men vi ser bare forskelligt på det. F.eks. ser Siumut sådan på det, at det i virkeligheden er strukturerne – nu sagde ordføreren jo selv, at der er noget »ups, ups« her og der, hvor man kommer til at meddele nogle ting for sent.

Vi ser jo sådan på det, at ved at blive statsdannet kan vi lave et føderalt samarbejde med Danmark, hvor alle lande faktisk afgiver suveræniteten til hinanden og det ikke er én suveræn stat med to andre nationer. Hvad tænker ordføreren og Venstre om det? Altså, nu har jeg også set, at man ønsker større selvbestemmelse på nogle områder til Grønland og Færøerne, men hvilken rigsfællesskabskonstruktion er det egentlig, at Venstre også kigger på?

Kl. 14:37

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 14:37

Christoffer Aagaard Melson (V):

Men vi er jo åbne over for ønsker fra Grønland og Færøerne. Det er også derfor, at man med os i spidsen har lavet de aftaler, hvor man rent faktisk har mulighed for at bestemme sin egen skæbne i Grønland og på Færøerne. Men altså, vi synes faktisk, at rigsfællesskabet er en rigtig god konstruktion i forhold til to meget, meget små lande som Grønland og Færøerne og også et lille land som Danmark, og at vi i den konstruktion i relativt mange år endnu har kunnet bevare vores sikkerhed, på trods af at man ligger et sted, hvor der faktisk meget hurtigt kunne komme stormagtsinteresser; man har haft mulighed for at bevare sin kulturelle egenart, og vi har kunnet bevare de historiske bånd, der er mellem vores lande – på godt og ondt, og det skal vi selvfølgelig også snakke om. Men der synes vi egentlig, at rigsfællesskabet har vist sit værd som en konstruktion, der faktisk har fungeret for alle tre lande, og som i en usikker verden egentlig har sørget for, at vi alle tre har kunnet udvikle os relativt frit.

Så derfor ser vi ikke sådan det store behov for at ændre konstruktionen. Men igen: Vi er selvfølgelig lydhøre, hvis man har et andet ønske fra enten Grønlands eller Færøernes side.

Kl. 14:38

Første næstformand (Karen Ellemann):
Fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 14:38

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jamen jeg synes jo, det er en interessant diskussion, også fordi jeg virkelig føler, at vi nogle gange taler forbi hinanden. Vi vil jo i bund og grund det samme; vi vil et styrket rigsfællesskab, vi vil et styrket samarbejde. For det er jo rigtigt, at det ikke kun er dårligt, og der er nogle gode ting ved det, men der er en stor utilfredshed, også fra grønlandsk side, især når vi snakker om, at vi skal have den samme linje i forhold til amerikanerne, men det er ikke altid, at Danmark, når man skal ud og snakke udenrigspolitik, sikrer sig den samme linje som resten af rigsfællesskabet, inden man går ud udenrigspolitisk. Så der er jo nogle konstruktioner, der måske har brug for justering. Men tak for ordførerens bemærkninger og ønske om at finde hinanden uanset hvad.

Kl. 14:39

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 14:39

Christoffer Aagaard Melson (V):

Selv tak. Og det var jo egentlig også noget af det, jeg forsøgte at sige i min tale, i forhold til at vi får sat os ned og snakket sammen om, hvad vores interesser egentlig er. Hvordan havde Grønland f.eks. set ud i dag, hvis det nu havde været i et fællesskab med USA i stedet for med Danmark? Eller kan man forestille sig en verden, hvor Grønland kan få lov at agere fuldstændig uden at være i et

tæt samarbejde med andre lande? Det ved jeg ikke. Jeg tror måske ikke, at man havde stået bedre i andre konstruktioner. Men det er jo den dialog, vi skal have. Og jeg er enig – altså, når det kommer til stykket, er vi jo enige om 90 pct. af tingene.

Kl. 14:39

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til hr. Rasmus Jarlov, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:39

Rasmus Jarlov (KF):

Tak. Hr. Christoffer Aagaard Melson sagde, at Færøerne og Grønland i morgen kan beslutte, om de vil være selvstændige. Der vil jeg bare lige sådan måske uddybe det lidt. Det er jo rigtigt, at der er en selvstyrelov for Grønland, som siger, at man kan afholde en folkeafstemning, og så kan man forhandle med den danske regering om selvstændighed. Men vi har også en grundlov, og den kan man ikke bare lige lave om i morgen. Det kræver en folkeafstemning i Danmark og en stor majoritet i Folketinget. Det er en meget, meget tung proces. Så det fungerer nok ikke helt sådan, at man lige i morgen kan blive selvstændig, for grundloven står jo over selvstyreloven.

Kl. 14:40

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 14:40

Christoffer Aagaard Melson (V):

Så bogstaveligt skulle man ikke tage det. Men jeg har svært ved at forestille mig en situation, hvor Grønland eller Færøerne siger, at de vil ud af rigsfællesskabet, og at vi så på en eller anden måde skulle holde fast i det. Altså, i vores optik er det Grønland og Færøerne, der afgør deres egen skæbne, eller hvilket tilhørsforhold de vil have til rigsfællesskabet.

Kl. 14:41

Første næstformand (Karen Ellemann):
Hr. Rasmus Jarlov.

Kl. 14:41

Rasmus Jarlov (KF):

Jamen jeg mener også, at det formentlig vil være muligt for Grønland og Færøerne at blive selvstændige, hvis de ønsker det, for det danske Folketing har jo den holdning, at det kan Grønland og Færøerne blive, hvis de gerne vil det. Jeg tror bare lige, det er vigtigt at få gjort det klart, at selv om der er en selvstyrelov, er der også en grundlov, og den er meget tung at lave om, og i sidste ende skal den danske befolkning også spørges ved en folkeafstemning, før grønlandsk og færøsk selvstændighed eventuelt kan blive til noget. Så vi kan godt foregive, at det er meget nemt, men der er en ret tung proces, før det vil kunne blive til noget. Men jeg deler opfattelsen af, at Grønland og Færøerne har muligheden for at blive selvstændige, hvis de ønsker det. Jeg går ikke ind for det selv, men jeg deler opfattelsen af, at det i realiteten er en mulighed, som de har.

Kl. 14:42

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 14:42

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jeg tror også, det vil være en tung og hård proces, og jeg tror heller ikke, det vil være godt for nogen. Jeg tror ikke, det vil være godt for hverken Grønland eller Færøerne at gå igennem en proces. Så

det var en fejl, hvis jeg gav indtryk af, at det var let, eller det var uproblematisk. Altså, som sagt er vi stærke tilhængere af rigsfællesskabet, og vi synes faktisk, at alle tre lande har fordele ud af den konstruktion, vi har. Jeg kan ikke pege på ret mange andre steder, hvor tre små lande på den måde har haft mulighed for at have en konstruktion, der egentlig, synes jeg, er til gavn for alle tre lande. Så jeg håber ikke, at man går ned ad den vej, for det vil være bøvlet, og det vil være alt muligt.

Kl. 14:42

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til fru Barbara Gaardlykke Apol fra Javnaðarflokkurin. Værsgo.

Kl. 14:42

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Mange tak for ordet. I vedtagelsesteksten, som vi også debatterer her, bliver der skrevet, at man opfordrer til et øget samarbejde i rigsfællesskabet på de udenrigs- og sikkerhedspolitiske områder, men også med respekt for kompetencefordelingen i rigsfællesskabet. I den anledning vil jeg gerne spørge, hvad Venstres synspunkt er i forhold til den screeningslov, som man i øjeblikket behandler her i Folketinget. Hvis det nu skulle ske, at man fra regeringens side ville vælge at vurdere, at teleinfrastruktur var et sikkerhedspolitisk anliggende, ville Venstre så bakke op om, at beslutningen stadig skulle tages af Færøerne, fordi teleinfrastruktur er et overtaget sagsområde?

Kl. 14:43

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 14:43

Christoffer Aagaard Melson (V):

Ja. Jeg ser ikke umiddelbart for mig, at vi skulle tage området for teleinfrastruktur tilbage, men derfor tror jeg alligevel stadig, også med de cybertrusler, vi har – Rusland og Kina har jo flere mennesker til at sidde og forberede de her angreb, end der bor på Færøerne, hvis man nu skal sige det lige ud – at det er klogt og i vores allesammens interesse, at vi har et tæt og forpligtende samarbejde om, hvordan vi håndterer de her ting. Det er også, fordi der er så meget kommunikation, og fordi vi jo skal kunne snakke sammen på kryds og tværs af rigsfællesskabet, også om det sikkerhedspolitiske. Så jeg opfordrer til, at man indgår i et tæt og forpligtende samarbejde, men jeg ser ikke for mig, at det er noget, vi trækker ned over hovedet på Færøerne.

Kl. 14:44

Første næstformand (Karen Ellemann):

Fru Barbara Gaardlykke Apol.

Kl. 14:44

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Jeg deler sådan set også ordførerens holdninger om et øget samarbejde om det her. Men det rejser et lidt andet og lidt større spørgsmål om noget, som man har snakket meget om i forhandlingerne om dengang, hvor Færøerne ville løsrive sig i slutningen af 1990'erne, nemlig om man kunne indføre et princip om uigenkaldelighed for de overtagne sagsområder på Færøerne. I det her tilfælde mener jeg, at det er meget relevant at bringe det her spørgsmål op. Vil Venstre bakke op om et nyt princip, som vi kunne kalde for uigenkaldelighed, for overtagne sagsområder?

Kl. 14:44

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jeg kan ikke lige på stående fod forholde mig til, om man kunne forestille sig et eller andet eksempel, hvor man med en back door i det færøske telenet kunne gøre et eller andet, og hvor man vurderede, at det blev Danmark nødt til at have en eller anden holdning til. Men som udgangspunkt synes jeg, at samarbejdet om det her er noget, der skal foregå i dialog, og så må jeg jo kigge lidt nærmere på det der forslag. Som jeg forstår det, er det ikke noget, der har været brugt eller overhovedet har været på bordet. Hvis vi nogle gange siger, at vi lidt leder efter de ting, vi kan sige er problematiske i rigsfællesskabet, så er det her måske en af dem, som jeg tænker falder ind under den kategori.

Kl. 14:45

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til hr. Christoffer Aagaard Melson fra Venstre. Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren. Næste ordfører kommer fra Dansk Folkeparti, og det er hr. Søren Espersen.

Kl. 14:46

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Jeg takker statsministeren for såvel den skriftlige som den mundtlige redegørelse i forbindelse med vor årlige forespørgselsdebat her i salen. Det er glædeligt at konstatere, at alle vore tre lande med gode indsatser synes at være sluppet forholdsvis nådigt igennem pandemien, og at alle landene også økonomisk synes at rejse sig efter nedlukningerne med udsigt til vækst. Økonomisk står Færøerne til helt at kunne undvære bloktilskuddet, mens Grønland modtager knap 4 mia. kr. Selvstyrelsen fastlåste i sin tid statens bloktilskud til 3,9 mia. kr. i 2009-penge. Fastlåsningsen skete overraskende nok efter ønske fra de grønlandske politikere. Tidligere blev årets bloktilskud jo ellers forhandlet med Finansministeriet, og beløbet kunne derfor variere. Ligeledes på Grønlands foranledning ønskede man, at Grønland fremover, når man hjemtog sagsområder, selv skulle finansiere dem, hvor det tidligere var således, at når man overtog et område, fulgte der en statsfinansiering med.

I det følgende vil jeg beskæftige mig med forholdet landene imellem, og hvor jeg synes kongeriget indimellem synes at være ved at smuldre. Jeg deler ikke den optimisme, som tidligere talere har haft. Specielt forholdet mellem Grønland og Danmark er mere og mere anspændt. Jeg synes faktisk, det er dårligt i øjeblikket, hvilket vi også fik bevis på i forbindelse med Pele Brobergs deltagelse i møderne i Udenrigsministeriet med Danmarks udenrigsminister og USA's udenrigsminister. Dramatisk blev det for alvor ved valget i Grønland i sidste måned. I slutspurten trak Siumuts relativt nye formand, Erik Jensen, nemlig blankt, idet han kundgjorde, at såfremt Siumut vandt valget, ville han inden valgperiodens udgang udskrive en folkeafstemning for eller imod Grønlands fulde selvstændighed, og heri blev han støttet af partiet Naleraq.

Det undrer mig, at meddelelsen ikke fik nogen særlig bevågenhed i Danmark, når det netop var et valgløfte fra Siumut, som altså igangsatte en tikkende bombe under rigsfællesskabet. Men danske politikere, med få undtagelser, siger desværre, som man plejer, når det gælder Grønland: Vi blander os ikke. Men vi bliver altså nødt til at blande os, når Grønland i fuld offentlighed forbereder sig på at sejle væk fra kongeriget, som man har været en del af i århundreder. Ekstra dramatisk bliver meddelelsen, hvis man erindrer, hvad tidligere statsminister hr. Lars Løkke Rasmussen gjorde klart, nemlig at i det øjeblik, en grønlandsk regering udskriver en folkeafstemning, vil Danmark betragte Grønland som de facto udtrådt af rigsfællesskabet. Ifølge hr. Lars Løkke Rasmussen er det altså ikke noget med at vente på udfaldet af en afstemning; i det øjeblik folkeafstemningen

udskrives, er Grønland definitivt ude af rigsfællesskabet. Den udtalelse interesserede hverken dansk, færøsk eller grønlandsk presse sig for, men som gammel journalist synes jeg da egentlig godt, at jeg kan tillade mig at vurdere udtalelsen til at kunne bære en ret så interessant historie. Vor nuværende statsminister har mig bekendt ikke udtalt sig i denne sag. Jeg forsøgte også at få statsministeren til at svare på det i forbindelse med det spørgsmål, jeg stillede hende, men jeg synes, hun snakkede udenom, desværre. Men jeg håber, at vi i dag kan få en melding herom fra statsministeren, så vi kan få helt klare linjer.

Kl. 14:49

Nu blev det så ikke til en Siumutregering, men dog en regering, hvor Naleraq indgår. Hvor stærkt det parti står over for IA, kan jeg ikke bedømme. Fra hverken Siumuts eller Naleraqs side har man gjort noget som helst for at orientere den grønlandske befolkning om den realitet, der venter, hvis eller når en folkeafstemning bliver udskrevet. Jeg vil derfor i kort form beskrive situation:

Danmark vil efter 4 år med fuld betaling standse bloktilskuddet på godt 4 mia. kr. pr. år. Den danske flåde vil sejle hjem, ligeledes efter 4 år, og herefter vil Grønland udgøre et militært tomrum, hvilket USA naturligvis med rettidig omhu omgående vil rette op på. Grønlænderne, inklusive dem, som er bosiddende i Danmark, vil skulle vælge statsborgerskab. Den rettighed får man formodentlig i en del år fremover, som det skete med islændingene efter deres selvstændighed. Efter de 4 år vil man skulle indføre særlige ordninger i forhold til brug af sundhedsinstitutioner som Rigshospitalet, hvor grønlandere i dag jo naturligvis har ret til fuld service. Politisk og retsvæsen overgår fuldstændig til Grønland, og det samme gør de mere end 30 områder, som selvstyret endnu ikke har overtaget. Dertil kommer en lang række ydelser på snart sagt alle områder. Jeg anslår, at det samlede beløb, som Grønland efter løsrivelsen selv må finansiere, vil beløbe sig til mindst 10 mia. kr.

Det bliver ikke nogen let øvelse. Universitetsrapporten »Til gavn for Grønland«, som kom for nogle år tilbage, fastslog, at finanspolitikken i landet ikke længere er holdbar, og at fremtidige offentlige udgifter ikke vil kunne dækkes af bloktilskud og forventede skatteindtægter. Der er jo som bekendt to muligheder for at tilpasse finanspolitikken: Der kan skæres i de offentlige udgifter, hvilket synes en umulig øvelse, da social- og sundhedsvæsenet i forvejen er presset til det yderste, eller der kan skaffes øgede indtægter, hvilket synes uoverkommeligt, idet selv enormt store skattestigninger ikke vil kunne kompensere. Nye vurderinger giver ikke anledning til optimisme. Her er nogle eksempler: Folkeskolen fungerer dårligt, der er en dramatisk fraflytning, hver fjerde person, som er født i Grønland, har nu bopæl i Danmark – det drejer sig om omkring 16.000, råstofeftersøgningen ligger død, der er ingen minedrift af betydning længere, oliedrømmene er for længst knust – selskaberne har trukket sig på stribe – og en mulig produktion af uran har det nye landsstyre nu definitivt lagt død.

Grønland har altså ansvaret, og i en situation, hvor der venter 25-30 magre år forude, skulle man antage, at landsstyret ville satse alt på at få en bæredygtig økonomi. Det burde man i hvert fald. Men én ting er økonomien, noget andet, og det er langt vigtigere, er det familiære forhold, som kendetegner relationen mellem Danmark og Grønland. Langt de fleste grønlandere er på en eller anden måde knyttet til Danmark. Alene af den årsag bør vi danske politikere tone rent flag i denne selvstændighedsdebat, der nu raser. For det er i den 11. time, og her savner jeg altså fra partierne hertilands en tilkendegivelse: Er man parat til at kæmpe for, at vores kongerige, vores rigsfællesskab, ikke splittes, eller kigger vi fortsat ned på gulvtæppet, mens vi mumler, at sådan noget blander vi os af princip ikke i?

Tak.

Kl. 14:53

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til ordføreren. Der er ønske om et par korte bemærkninger til ordføreren, først fra fru Aaja Chemnitz Larsen, IA. Værsgo.

Kl. 14:53

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak, og tak til ordføreren. I IA er vi meget fortalere for, at den her rigsfællesskabsdebat ikke bliver bagudskuende, men at den også bliver fremadskuende. Men jeg synes måske desværre, det var en ret dyster fremtidsvision, som Dansk Folkeparti fremlagde. Personligt vil jeg sige, at jeg meget er fortalere for, at vi ser realiteterne i øjnene. Og man må også set i forhold til Grønlands sige, at der er brug for menneskelig udvikling, der er brug for økonomisk udvikling i Grønland. Det er IA i hvert fald garant for at gøre noget ved, for det ved vi.

Så kan man jo kigge på styrkeforholdet mellem IA, som jo fik et rigtig godt valg, og så på Naleraq. Og der er jo mange opgaver, der skal løses. IA har også været fortalere for, at vi skal løse den her velfærdskrise – og faktisk også i samarbejde med rigsfællesskabet. Så det er bare for forhåbentlig at mane nogle af de her bekymringer, som Dansk Folkeparti har, til jorden.

Så deler jeg sådan set ordførerens ønske om, at der skal være noget mere i radio og tv om Grønland, og det kunne jo f.eks. være en del af et kommende medieforlig. Hvad mener ordføreren om det?

Kl. 14:54

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 14:54

Søren Espersen (DF):

Jamen når jeg nu synes, det går rigtig dårligt, hvorfor skulle jeg så ikke sige det? Det går dårligt mellem Grønland og Danmark, og det går ikke spor dårligt i øjeblikket mellem Danmark og Færøerne, hvilket jo er vidunderligt. Man skal da sige sandheden, og den er, som vi har set det udspille sig det sidste døgn eller halvandet, hvor hr. Pele Broberg altså fuldstændig tager dagsordenen i en situation, hvor der er et møde, hvor det er alvor, mellem den amerikanske regering og den danske regering og den grønlandske regering og den færøske regering. Det er alvor det her. Og så bliver det til et stunt, hvor hr. Pele Broberg ikke engang gider at komme til pressemøde bagefter, men hvor udenrigsminister Jeppe Kofod så febrilsk måtte prøve på at finde en forklaring på, hvorfor han ikke var der. Det var han ikke ret god til. Nej, det går elendigt i forholdet mellem Danmark og Grønland, og så kan man lave nok så mange rosenrøde historier, som man vil.

Kl. 14:55

Første næstformand (Karen Ellemann):

Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 14:55

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. I politik har vi selvfølgelig forskellige briller, vi ser tingene igennem, og jeg ser det ikke helt så voldsomt, og jeg er sådan set ret fortrøstningsfuld i forhold til fremtiden og også til samarbejdet med regeringen og naalakkersuisut.

Jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren i forhold til det her med, hvad vi kan gøre fra Folketinget, for man kan jo godt stå og have en holdning til, hvad Grønland gerne vil gøre, hvad de grønlandske vælgere gerne vil gøre, men vi kunne også kigge på, hvad vi selv kan gøre. Hvad kan vi selv gøre for til at sikre, at danske unge f.eks. lærer noget mere i folkeskolen om Grønland, og

hvordan vi kan sikre, at der bliver noget mere i radio og på tv om Grønland i fremtiden?

Kl. 14:59

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 14:56 **Aki-Matilda Høegh-Dam** (SIU):

Det er jeg også fortrøstningsfuld over at høre, for en af de vigtigste ting, vi som folketingsmedlemmer skal gøre, er netop at finde en fælles grund for, at vi kan føre debatten videre. Det er en fælles grund, som jeg godt kan gå ind på.

Kl. 14:56

Jeg synes også, det er vigtigt, at vi har en dialog, og at vi faktisk finder ud af, hvad det er, vi kan sammen, og hvad det er for et rigsfællesskab, vi ønsker sammen. Jeg tænker, at jeg ikke kan snakke på vegne af et parti som Naleraq; men når vi i Siumut snakker om selvstændighed eller statsdannelse, som vi hellere vil kalde det, tænker vi faktisk, at det er med til at skabe en mere ligeværdig og et mere føderalt samarbejde med Danmark. Men det er måske der, vi skal gå ind og have en lidt bredere diskussion af, hvad vi egentlig mener med de ord, vi bruger, så vi, ligesom hr. Søren Espersen siger, ikke bruger for hårde ord.

Kl. 14:59

Søren Espersen (DF):

Jeg synes da, det er en rigtig god idé, at vi herinde, som Aaja Chemnitz Larsen nu siger, skal blande os langt mere i, hvad der foregår i Grønland og på Færøerne. Det har jeg egentlig altid ment ville være en rigtig god idé, men man har altid skubbet det til side, fordi man siger: Vi skal ikke gå ind og blande os i det her; det er rent grønlandske anliggender, det er rent færøske anliggender. Og så bliver folk utrolig fornærmede over det. Jeg har ikke noget imod, at både grønlændere og færinger blander sig i dansk politik. Det er også derfor, vi har repræsentanter fra de to lande her i Folketinget. Jeg synes, vi skal blande os, alt hvad vi overhovedet kan.

Kl. 14:57

Første næstformand (Karen Ellemann):
Hr. Søren Espersen.

Kl. 14:59

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til fru Aki-Matilda Høegh-Dam fra Siumut. Værsgo.

Kl. 14:57

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jeg må være ærlig at sige, at jeg ikke er så overrasket over ordførers tale. Nu er vi jo lidt vant til, at den der retorik også bliver brugt i alle lande, selv i Grønland af, ja, f.eks. Partii Naleraq, som måske bruger lidt den samme retorik. Men jeg undrer mig lidt over det, for hvis man kigger på de sociale medier, hvor man også udtrykker meget af sine politiske holdninger, har hr. Søren Espersen på sin Facebook jo også bl.a. et rigtig fint coverbillede, hvor der står:

»Vi ved et fjeld kan sprænges og tvinges kan en elv, men aldrig kan et folk forgå, som ikke vil det selv.«

Gælder det ikke også for Grønland?

Kl. 14:57

Søren Espersen (DF):

Men jeg er jo ked af, at det er gået sådan. Jeg er ked af, at det forhold, som i min barndom og ungdom var godt mellem grønlændere og Danmark, efterhånden ikke er ret godt mere. Altså, jeg ser jo gerne, at det blomstrer og bliver udmærket igen, og at vi kan få en ligeværdig og ordentlig debat vores tre lande imellem. Men den stemning, der er, ikke alene på grund af Pele Brobergs demonstration, men også i almindelighed i de sociale medier på Grønland omkring de her spørgsmål, er utrolig voldsom og hård og skildrer nærmest Danmark som sådan en slags ond kolonimagt. Og jeg forstår det simpelt hen ikke; jeg synes, det er unfair.

Kl. 15:00

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 14:57

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til hr. Christoffer Aagaard Melson, Venstre. Værsgo.

Kl. 15:00

Søren Espersen (DF):

Det var i øvrigt Valdemar Rørdam, som skrev de meget, meget smukke linjer. Vi har dem også til at stå i vores kolofon i Dansk Folkeblad og har haft det, lige siden jeg var redaktør.

Selvfølgelig er Grønland et folk, som skal sørge for, at fremtiden bliver så god som mulig – helt bestemt. Jeg kunne ikke drømme om at sige andet. Det samme gælder Færøerne. Det er jo tre forskellige folkeslag, vi har her, og vi har måske forskellige retninger at gå i.

Men jeg kan ikke forstå, at når vi alle sammen har en stor interesse i, at vi fører det her rigsfællesskab videre – og det bliver sagt af alle – hvorfor kan vi så ikke undgå de her underlige demonstrationer, som Pele Broberg eksilerede i forleden. Jeg forstår det ikke. Jeg forstår ikke, at man ikke kan tale ordentligt til hinanden, for det mener jeg i øvrigt altid vi skal gøre. Det behøver ikke at betyde, at vi ikke blander os i tingene.

Men jeg synes, det er væsentligt, at Grønland og Færøerne selv beslutter deres fremtid. Det tror jeg også vi er enige om alle sammen her i Folketinget.

Kl. 14:59

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for ordet. Jeg ved ikke, om det var mig, ordføreren henviste til med optimismen i forhold til rigsfællesskabet. Jeg oplever jo en lidt anden dialog med de grønlandske politikere, jeg har dialog med, bl.a. vores eget søsterparti Atassut, der jo er støtteparti til den nuværende regering.

Jeg ved godt, at udenrigsministeren er kommet med nogle sådan ret markante udtalelser, men IA gik jo til valg på et meget pragmatisk samarbejde med Danmark, og Atassut går jo ind for et endnu tættere samarbejde på mange måder i rigsfællesskabet. Bl.a. har de været ude at foreslå, at man skulle kigge på, om man kunne lave et lidt mere tæt samarbejde i forhold til sundhedsvæsenet, hvor de mener, at Grønland kunne have gavn af, at man i en periode lærte lidt om, hvordan det er, vi håndterer nogle af sundhedsområderne i Danmark.

Kunne ordføreren være åben for, at Danmark og Grønland på en eller anden måde fik et tættere samarbejde i forhold til, hvordan man kunne løfte det grønlandske sundhedsvæsen?

Kl. 15:01

Første næstformand (Karen Ellemann):
Fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 15:01

Kl. 15:04

Søren Espersen (DF):

Jo, bestemt. Der var vi også inde på at skulle lave måske en ekstra bevilling på et tidspunkt i forhold til forsømte børn. Det var da en rigtig god idé, som vi gerne vil arbejde videre på. Der blev også givet tilbud fra to på hinanden følgende socialministre om, at man var klar til at hjælpe alt, hvad man kunne, men det blev ikke modtaget i den ånd, som det var sagt. Det er jo det sørgelige ved det.

Jeg vil bare sige til det omkring det her med, hvor godt det hele er osv., at der jo burde lyde et ramaskrig fra danske politikere, når en som Pele Broberg – nu nævner jeg hans navn igen – på den måde ødelægger et stort anlagt møde på allerhøjeste plan mellem Danmarks, USA's og Færøernes og Færøernes regeringer. Hvad sker der så? Man pakker det ligesom ind i vat, og udenrigsministeren har en eller anden forklaring på, hvad det er, der bliver sagt, og han forstår egentlig godt hele det her.

Men der er ikke noget at forstå. Man skal da opføre sig ordentligt, når man bliver sendt til et hvilket som helst land som delegat, og det drejer sig om sådan et topmøde. Så opfører man sig ordentligt, og så taler man diplomatisk til hinanden. Så skulder man ikke fra pressemøder for at skulle bevise et eller andet på hjemmebanen. Det er simpelt hen ikke i orden. Og jeg savner det ramaskrig – jeg har ikke hørt det fra nogen af jer andre i hvert fald.

Kl. 15:03

Første næstformand (Karen Ellemann):

Hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 15:03

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jeg vil nøjes med at takke for den positive tilkendegivelse i forhold til Atassuts tanker, som de jo også som støtteparti måske har en mulighed for at drøfte med regeringen. Jeg synes, det er et godt eksempel på, at man går konstruktivt til det og siger: Er der nogle steder, hvor vi til fælles gavn måske har nogle kompetencer, som vi kan bruge til at hjælpe hinanden og gøre ting bedre. Så jeg vil fokusere på det glædelige budskab om, at ordføreren også er åben over for, at vi kan gøre det bedre i fællesskab, hvis der er mulighed for det.

Kl. 15:03

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:03

Søren Espersen (DF):

Jeg vil bare sige, at det her er et resultat af selvstyreloven, hvor der i virkeligheden var to beslutninger, der gjorde, at det er fuldstændig umuligt at blande sig i Grønlands økonomi, fordi det blev hjemtaget på den facon. Og så var det sådan, at det var låst fast på det, der hed 2009-niveau. Man kunne ikke få mere eller mindre.

Tidligere havde det været sådan, som det stadig er på Færøerne, hvor vi forhandlede hvert år, men i forhold til Grønland kan Grønland ikke få hverken mere eller mindre, fordi det står i loven med et specielt tal. Anders Fogh Rasmussen, som var statsminister dengang, var fuldstændig klar, da han sagde: Det er ikke 1 kr. mindre eller 1 kr. mere – det er det beløb, som man har ønsket.

Det var grønlandske politikere, der ønskede det selv. Det havde da været skønnere i situationer, hvor det gik dårligt i en sæson, at man så kunne få et ekstra tilskud fra Danmark. Det kan man ikke mere, for så skal selvstyreloven laves om. Og det var måske ikke så dårlig en idé i virkeligheden

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til hr. Rasmus Jarlov, De Konservative. Værsgo.

Kl. 15:04

Rasmus Jarlov (KF):

Tak. Jeg synes, at det er befriende, at hr. Søren Espersen siger tingene, som de er, og ikke foregiver, at alt er fryd og gammen i forholdet mellem Danmark og Grønland.

I forhold til Pele Brobergs optræden deler jeg også vurderingen, at det var en helt upassende måde at opføre sig på ved et møde mellem udenrigsministeren og den amerikanske udenrigsminister. Og jeg forstår ikke, at Grønland på den ene side kan kræve, at man bliver inddraget i udenrigspolitikken, og så på den anden side bliver væk fra møder, der er så vigtige for udenrigspolitikken som et møde mellem den danske udenrigsminister og den amerikanske udenrigsminister. Det er jo at sætte sig selv uden for indflydelse og i hvert fald ikke at optræde konstruktivt i forhold til at samarbejde om udenrigspolitikken.

Jeg tror, at grunden til, at der ikke har lydt flere ramaskrig over det, er, at man nok sidder lidt med fornemmelsen af, at det er det, Pele Broberg ønsker. Han ønsker den opmærksomhed ved at lave ballade, og derfor er der mange af os, der egentlig bare har ignoreret det indtil videre.

Kl. 15:05

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:05

Søren Espersen (DF):

Det sidste tror jeg er rigtigt. Det gode indlæg, som hr. Rasmus Jarlov kom med, er jo mere sådan en bemærkning, end det er et spørgsmål. Og det hedder vel også en kort bemærkning; så man behøver ikke at stille spørgsmål. Men mange tak for det.

Kl. 15:06

Første næstformand (Karen Ellemann):

Så er der ikke flere korte bemærkninger til hr. Søren Espersen.

Tak til ordføreren for Dansk Folkeparti, og også tak for at gøre talerstolen klar til den næste ordfører. Den næste ordfører kommer fra Socialistisk Folkeparti, og det er hr. Karsten Hønge.

Kl. 15:06

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Kalaallit Nunaat naalakkersui-sortaarmissinni pilluaritsi. Tillykke til Grønland med den nye regering og med planer om virkelig at trække landet fremad mod større retfærdighed og flere muligheder for almindelige mennesker. Tillykke til Grønland med en regering, som ikke vil finde sig i fattigdom, og som vil give børn en tryk opvækst. Grønland sætter nu ambitiøse mål, når det kommer til klima, natur og miljø. Uraani naamik-bevægelsen sørgede for, at mennesker kommer for profit, når regeringen lukker mineprojektet ved Naarsaq.

Måske skal vi bide tænderne sammen og sende Trump bare en enkelt venlig tanke. Hans overraskende forslag – nogle kunne måske ligefrem finde på at sige absurde forslag – om at købe Grønland var åbenbart det, der skulle til, for at vi fik øjnene op for betydningen af fællesskabet mellem Færøerne, Grønland og Danmark.

SF går ind for oprustning, nemlig oprustning i kampen mod klimaforandringer og for et bæredygtigt miljø. Temperaturen i Arktis stiger dobbelt så hurtigt som det globale gennemsnit de sidste 5

år. Det er Arktis, der bærer konsekvenserne af årtiers ansvarsløse behandling af klima og natur.

Grønland, Færøerne og Danmark skal arbejde sammen på en ny og anderledes forpligtende måde. Vi har en chance for at vise, at vi mener det alvorligt, når vi taler om modernisering af forholdet mellem de tre nationer. Vi skal i praksis udvide Grønlands og Færøernes udenrigspolitiske handlerum, og det kan være et vigtigt skridt mod et rigsfællesskab med mere ligeværd og respekt, et rigsfællesskab med en fremtid foran sig og med frustrationerne og utilfredsheden bag sig. Både Grønland og Færøerne har helt legitime ambitioner om at være med i alle processer og beslutninger.

Vi skal finde vores ben over for stormagterne. Det betyder sammenhold over for Kinas globale fangarme, herunder beskyttelse af vores kritiske infrastruktur. Det betyder også, at vi møder Ruslands oprustning i Arktis sammen i NATO og med et robust svar, men også med forhandlinger og traktater. Så vil jeg sige, at jeg tror, at vi skal passe på ikke at overse de ambitioner, som Storbritannien nærer for indflydelse i Arktis. Men der er altså heller ingen grund til sådan bare at være jublende glade over tilnærmelserne fra vores vigtigste allierede: USA. Det er så åbenlyst, at USA forsøger at banke kiler ind i rigsfællesskabet, for det vil jo også være lettere at håndtere de tre dele, hvis de kan spilles ud mod hinanden. Naivitet har ingen gang i politik og da slet ikke i international politik.

Trump var en ubehøvlet bølge, der konstant messede »America first, America first«, og jeg er meget glad for, at Biden vandt valget, og Blinken virker jo også som en pragmatisk politiker, men med hans personlige historie er det nok mere en jernnæve i en fløjlshandske. Trump og Bidens mål i Arktis er den samme, og vi skal ikke lade os forblænde af den nye venlige indpakning og sweet talk. USA vil have mere indflydelse i Grønland og Færøerne, og vi risikerer mere militær tilstedeværelse. Men vejen frem er ikke at skrue på oprustningsspiralen. Vi skal holde fast i erklæringerne fra Igaliuq og Ilulissat.

Vi skal både demokratisere, modernisere og opgradere rigsfællesskabet. Jeg tænker rigsfællesskabet som en form for bofællesskab, hvor tre forskellige nationer og tre forskellige folk bor i nogle forskellige huse samlet om nogle fællesarealer. Vi holder både bygninger og fællesarealer ved lige i fællesskab, og ja, bygningerne trænger til en renovering og en modernisering, men fordi det regner igennem taget på nogle af bygningerne enkelte steder, er der ingen grund til at rive bygningerne ned.

Kl. 15:11

SF støtter rigsfællesskabet - et rigsfællesskab, hvor alle har respekt for hinanden, og hvor forskellighederne er en styrke og ikke et problem, altså et bofællesskab mellem ligeværdige parter, der aktivt vælger hinanden til. Rigsfællesskabet betyder, at der på mange måder, i alle husene er højere til loftet, end hvis vi boede hver for sig.

Jeg respekterer og forstår så udmærket ønsket om selvstændighed i Grønland og på Færøerne, og jeg synes også derfor, der er brug for en ny dialog, og at vi skal arbejde for en redefinering af rigsfællesskabet. Derfor skal vi alle sammen være fleksible og dynamiske og række hænderne frem til hinanden for at holde fast i hinanden, i stedet for at bruge dem til at skubbe os fra hinanden. Jeg synes til gengæld også, at snæversynet, fladpandet nationalisme er for dumme, uanset hvor, hvornår og hvordan den stikker sit hoved frem.

Grønlands selvstændighedsbevægelses grand old man Aqqaq Luk Lyng har i nogle interviews inden for det sidste halve års tid evalueret sin indsats som politiker, digter og kulturpersonlighed gennem flere årtider, og hans konklusion er, at Grønland - og det er dermed også et råd til Færøerne - opnår mere reel selvstændighed inden for rigsfællesskabets rammer end uden for, hvor man alligevel ville blive dybt afhængige af andre magter. Det er vel at mærke den samme Aqqaq Luk, som i 1970'erne rejste rundt med rockbandet Sumé

og holdt opildnende taler om selvstændighed. Det er den Aqqaq Luk, der nu i stedet for at tale om en hurtig vej til selvstændighed ser fordelene ved, at tre små lande holder sammen.

Som der står i redegørelsen, går det jo godt på Færøerne, hvor beskæftigelsen er historisk høj og arbejdsløsheden lav, gældsniveauet er beskedent, og renten på gælden er lav. Der er grund til at glæde sig over, at der nu igen er gang i økonomien. Jeg kunne så godt ønske mig, at man måske brugte lidt mere af økonomien til en mere retfærdig skattepolitik og generelt en politik, der kunne løfte de mennesker, der er på bunden af det færøske samfund.

Der er også store lyspunkter i Grønlands erhvervsliv og økonomi, men der er jo også store sociale udfordringer. Som socialist vil jeg opfordre til større opmærksomhed på det iskolde klassesamfund, uligheden, de sociale tragedier og frem for alt på, at alle skal have en uddannelse i Grønland. Jeg tror også på, at netop den regering, som Grønland nu har fået, vil flytte Grønland den vej.

Spørgsmålet, vi skal stille os selv, er: Hvad kan vi i Danmark og i rigsfællesskabet gøre for, at Grønland og Færøerne af sig selv finder fællesskabet så tillokkende, at de vælger at blive i et tæt forhold med alle tre nationer? Når vi har svaret på det, får vi et stærkere rigsfællesskab og dermed en mulighed for at matche stormagtsrivaliseringen i Arktis, uanset om det drejer sig om Rusland, Kina, Storbritannien eller USA.

Kl. 15:15

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til hr. Karsten Hønge. Der er ikke nogen korte bemærkninger til ordføreren. Jo, det er der. Den er netop kommet frem på skærmen her. Der er en kort bemærkning til fru Aki-Matilda Høegh-Dam, Siumut. Værsgo.

Kl. 15:15

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Det var også lige til allersidst, jeg fik lyst til at tage ordet. Jeg synes, det var en rigtig fin metafor, ordføreren brugte, med hensyn til at se rigsfællesskabet som et bofællesskab. Jeg har bare nogle få justeringer til det. Den, der ejer bofællesskabet, den, der ejer grunden, er jo dem, vi bor sammen med, der hedder Danmark. Og det, Siumut i sidste ende ønsker, er jo, at vi får fælleseje, hvor vi alle juridisk set ejer bofællesskabet, så der ikke er nogen, der kan true os med at smide os ud af lejligheden, når vi ikke gør, hvad der bliver sagt.

Det er derfor, jeg også er glad for, at man snakker om modernisering og opgradering, og jeg ser det som et tegn på, at man er villig til at komme i dialog omkring det, så vi faktisk kan mødes på midten, i forhold til hvad det er, vi egentlig snakker om, når vi snakker om statsdannelse. For jeg tror på, at vi mange gange og i sidste ende vil det samme. Vi kommer bare lidt skævt ind på hinanden på grund af den retorik, vi en gang imellem bruger. Men det ser jeg alligevel positivt på, i forhold til at man også godt kan det med SF - eller?

Kl. 15:16

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:16

Karsten Hønge (SF):

Jamen jeg synes jo, at det, der kendetegner bofællesskaber - jeg bor selv i et - er, at man ejer tingene i fællesskab, man hjælper hinanden og man er gode naboer. Vi har arbejdsweekender, arbejdsdage, og jeg ved ikke hvad. Vi har en masse ting, vi gør i fællesskab. Sådan tænker jeg egentlig også om rigsfællesskabet. Og jeg synes måske, det er en unødigt juridisk detalje at gå i i forhold til at skulle dyrke det, der handler om, hvorvidt man ejer det ene eller det andet. Jeg synes netop, at rigsfællesskabet er noget, vi ejer i fællesskab. Lige så

banalt er det at sige, at Grønland selvfølgelig er grønlændernes; jeg mener: Hvad havde man forestillet sig?

Kl. 15:19

Så hvis man dyrker det spørgsmål for meget, tror jeg bare, vi ender ude ad nogle tangenter, som der for så vidt ikke er nogen grund til at gå ud ad. For hvis vi skal have det her rigsfællesskab til at overleve – og jeg er en begejstret tilhænger af rigsfællesskabet – tror jeg bare, vi skal lave en konstruktion, der gør, at man direkte vælger at bo i bofællesskabet. For hvis man bliver træt af at bo i et bofællesskab, flytter man jo. Og hvis der er noget, der er belastende, så er det enten at være i et parforhold eller bo i et bofællesskab, hvor man hele tiden kan høre naboen sætte den der plade på: »Should I Stay or Should I Go«. Det gider vi jo ikke høre på i længden.

Kl. 15:17

Første næstformand (Karen Ellemann):
Fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 15:17

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jamen det er jeg jo fuldstændig enig i, for når vi snakker om statsdannelse, siger vi netop ikke: »Should I Stay or Should I Go«. Vi snakker jo netop om, at vi gerne vil det her fællesskab. Men vi vil gerne have, at det er på lige vilkår, for lige nu er det netop især for os som folketingsmedlemmer ret vigtigt med det juridiske, idet højhedsretten netop ligger i Danmark. Og ofte er problemet, at vi fra grønlandsk side har hørt, at det kommer an på, om det er en regering, der gerne vil inkludere Grønland, eller om det er en regering, der ikke vil, og som tolker grundloven på anden vis. Men jeg håber da alligevel, at vi kan finde en fælles grund uanset.

Kl. 15:18

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 15:18

Karsten Hønge (SF):

Det er igen det der med, at det nogle gange kan det være farligt, hvis man kun taler på det abstrakte niveau, for så er der altid risiko for, at man taler sig fra hinanden. Hvor har det konkret haft en betydning? For dér synes jeg da, at fru Aki-Matilda Høegh-Dam skulle tage det frem og sige: Her konkret er vi stødt på en begrænsning fra Danmark, og det ønsker vi så at ændre. Abstrakt kan man godt sige, at så skal vi det ene og den andet, men lad os da se på, om der konkret og praktisk er nogle begrænsninger, hvad jeg ikke tror der er. Og hvis der er, så lad os da udrydde dem i fællesskab. Men hvis man meget søger retorikken om, at man i forhold til statsdannelse vil sig selv, tror jeg hurtigt, man kan blive det der nationalistiske hoved, der stikker frem, uden det fører nogle gode steder hen.

Kl. 15:18

Første næstformand (Karen Ellemann):

Jeg håber meget, at medlemmerne kan høre både sig selv og hinanden – der er meget larm ude på Slotspladsen lige nu. Vi kan prøve at finde ud af, hvem det er, der synes, at det er spændende.

Den næste korte bemærkning er at fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 15:19

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Og jeg skal nok gøre det rigtig kort. Jeg vil bare sige: Pikkori. Hvor er ordføreren dygtig til at indlede på grønlandsk. Det var meget, meget imponerende, så tusind tak for det. Og så vil jeg bare sige tusind tak for nogle konkrete konstruktive og gode indspark til, hvad vi kan gøre i forhold til netop at udvikle rigsfællesskabet. Det er enormt positivt, så tak for det.

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 15:19

Karsten Hønge (SF):

Der kan jeg ikke bare nøjes med at sige qujanaq, men qujanarujus-suaq. Det betyder mange tak.

Kl. 15:19

Første næstformand (Karen Ellemann):

Det var overbevisende. Tak til SF's ordfører, hr. Karsten Hønge. Næste ordfører kommer fra Det Radikale Venstre, og det er hr. Henrik Vinther. Velkommen.

Kl. 15:19

(Ordfører)

Henrik Vinther (RV):

Tak for ordet, som jeg fører på vegne af vores sædvanlige ordfører, Martin Lidegaard, som desværre er blevet forhindret. Og tak for redegørelsen, som jo på fornemste vis redegjorde for rigsfællesskabets muligheder og udfordringer.

Med havisens afsmeltning åbner Arktis sig mod omverdenen, og samtidig er Arktis hjemsted for betydelig naturressourcer og har potentiale til at afkorte nogle af verdens vigtigste sejlruiter, hvilket gør Arktis interessant for en række aktører. Rusland ser sin nordflanke åbne sig og har en stigende interesse i at beskytte denne – og lidt til. Kinas interesser er især inden for forskning og også for investeringer i infrastruktur. Den maritime Silkevej nord om Rusland er strategisk vigtig for Kinas transport af gods til og fra Vesteuropa og åbner for både muligheder og udfordringer. Og USA's interesse i området er at undgå, at fremmede magter bruger det til operationer i USA's nærområde, og omvendt, at USA kan bruge det til varsling og overflyvningsområde.

Radikale Venstre anser de tre lande Danmark, Grønland og Færøerne som ligeværdige partnere i rigsfællesskabet, og vi respekterer det grønlandske og færøske folk og de ønsker, der er om større selvstændighed og selv at have retten til at beslutte om og i givet fald hvornår, man ønsker at være en selvstændig nation. Men vi er også overbevist om, at i givet fald kan større selvstændighed bedst udvikles inden for rigsfællesskabet, og at et øget samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Danmark kan styrke og gavne alle parter.

Målet med rigsfællesskabets arktispolitik skal være en fredelig og stabil udvikling med fremgang og bæredygtighed for alle i området og med et særligt fokus på klima. Det mål og andre fælles mål nås bedst ved at styrke rigsfællesskabet og i et tæt og balanceret og samarbejde med de øvrige lande i området og Arktisk Råd. Vi er tre små nationer, tre små folk, og kun ved at stå sammen kan vi bevare vores særegenhed og forfølge vores fælles mål. Rigsfællesskabet giver os en unik mulighed for indflydelse. Danmark, Færøerne og Grønland skal pleje forholdet, om man så må sige, og i forskellige synspunkter mellem Nuuk, Thorshavn og København skal man tage hinanden seriøst og behandle hinanden med gensidig respekt og i gennemsigtighed. Tak.

Kl. 15:21

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til den radikale ordfører. Der er ingen korte bemærkninger til ordføreren. Og den næste ordfører står klar, og det er Enhedslistens ordfører, hr. Christian Juhl. Velkommen.

(Ordfører)

Christian Juhl (EL):

Tillykke til Grønland med den nye regering, og selvfølgelig også tillykke til IA. Da jeg så resultatet af regeringsforhandlingerne, undrede jeg mig lidt, for det er jo atypisk. I Danmark ville vi jo på venstrefløjens gøre vores yderste for at se, om ikke vi kunne få lavet noget fornuftigt sammen med Socialdemokraterne. Og selv om det så ikke er verdens nemmeste ting, plejer det jo at være det, vi først prøver at søge af. Men Grønland er lidt mere atypisk, og partierne er lidt mere frisindede i deres valg af partnere, og jeg glæder mig til at se, hvordan det går. Det er i hvert fald et imponerende godt regeringsgrundlag, der er lavet, og især er jeg glad for at byde Grønland velkommen på banen, hvad angår Parisaftalen, når nu det forhåbentlig snart sker. Det bliver et rigtig godt partnerskab, vi kan få med Grønland, fordi det jo netop også er Grønland, der rammes hårdt af klimaforandringen.

Rigsfællesskabet er under forandring. Den nye model for rigsfællesskabet er ikke noget, vi skal gå og snakke om. Den skabes, mens vi går, og mens vi arbejder, især på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Stormagterne rivaliserer, og jeg vil sige, at der ikke er nogen af stormagterne, der har noget at lade hinanden høre, uanset hvor glad statsministeren er for USA. De har nogle imperialistiske interesser, og de prøver at varetage dem på forskellig vis.

Derfor er jeg varm tilhænger af, at vi bruger de nordiske landes samarbejde mere, end vi gør i dag. Jeg var lidt skuffet over, at ministeren ikke engang nævnte det, men at hun bare sagde, at rigsfællesskabet skal arbejdet noget bedre sammen. Det skal hele Norden, for Norden har noget at byde på, hvad angår udviklingen af Arktis, og også hvad angår mulighederne for, at Grønland og Færøerne og Danmark får nogle bedre vilkår. Jeg ved ikke, hvorfor det skal være så svært. Men i gamle dage var der altid socialdemokrater, der forsvarede det nordiske samarbejde som det absolut vigtigste, og så havde vi nogle militære samarbejder med nogle, og så havde vi også andre samarbejder med andre.

Det vigtige er, at nogen siger til stormagterne, at Ilulissaterklæringens principper for udviklingen omkring Arktis skal overholdes til gavn for rigsfællesskabets lande, men også til gavn for alle andre. Arktis skal være et lavspændingsområde. Udviklingen skal være bæredygtig, og udviklingen skal ske på betingelser, der gavner de mennesker, der bor i Arktis. Og hvem ville være bedre i den her mærkelige verden, vi lever i i de her år, til at forsvare Ilulissaterklæringens principper end Norden? Jeg kan ikke se og få øje på andre end de nordiske lande, som nærmest har det indbygget i historien og indbygget i den måde, vi arbejder på. Derfor skal de nordiske lande arbejde tættere sammen og række en hånd ud og gøre det til et projekt, der er bredere end jagten på profit og jagten på nye adgangsveje til markederne, for når man siger rigsfællesskabet, siger man også helt automatisk Arktis. Det gjorde man ikke for 5 eller 10 år siden.

Der oprustes i Arktis, især af USA og Rusland, men Kina, der ikke er en arktisk stat, følger ret godt med og er tilsyneladende inde på en bane, der er mere intelligent end de to andre landes. De bruger nemlig kræfterne på det forskningsmæssige og teknologiske område, selvfølgelig med den bagtanke, at det skal gavne Kina. Undergrunden frister, de nye søveje frister. USA er selvfølgelig meget interesseret i Grønland og Færøerne, og når Karsten Hønge siger, at de prøver at skubbe kiler ind mellem rigsfællesskabets lande, er det fuldstændig rigtigt. Hvis man kan dele og herske, vil man selvfølgelig gøre det, men jeg er ikke så nervøs for det, fordi både Færøerne og Grønland tilsyneladende har fået øje på, at der er muligheder for dem. Og jeg synes, at de indtil videre har brugt de muligheder ganske klogt og tilsyneladende også har styr på, at de ikke lader sig

narre af den store magt, der kommer med mange penge og særlige interesser.

Det betyder, at der både er rigsfællesskabsforhandlinger med omverdenen, men også bilaterale forhandlinger mellem Færøerne og Rusland f.eks., når vi lukker havnene for deres fisk, eller mellem Grønland og USA, når Grønland får nye muligheder f.eks. for deres studerende i USA, eller hvad der kan komme ud af de aftaler, der er i øjeblikket. Der vil jeg gerne sige, at det ikke gør noget, at vi fører selvstændig udenrigspolitik. Den sidste hjælpepakke på 1,5 mia. kr. var dikteret af USA. Det fik vi at vide af udenrigsministeren på Udenrigsudvalgets møde. Ja, det var USA, der mente, at det var på høje tid, at vi brugte noget mere på militæret i Grønland og på Færøerne.

Kl. 15:27

Så vi bliver også presset til at se lidt stort på Ilulissaterklæringens principper, og det skal vi ikke gøre. Det er ikke kun *de andre*. Vi skal også stå fast. Og vi bliver selvfølgelig også presset, fordi det jo ikke er Danmark, der er interessant i Arktis. Det er Grønland og til dels Færøerne. Derfor vil Danmark få en mindre rolle, i takt med at Grønland får en større rolle, når de laver direkte aftaler med USA og andre lande. Derfor er vi i fuld gang med at forme en ny orden i praksis, et nyt indhold i rigsfællesskabet, en nyfortolkning af grundloven på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Det anerkender selv Lars Løkke Rasmussen, som i starten var indædt imod og sagde: Nej, nej, vi holder fast i, at det er os, der bestemmer på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Men han blev jo hurtigt klar over, da først kineserne ville bygge lufthavne i Grønland, at det måske var så som så med det. Derfor er det vel også alment anerkendt af tidligere, nuværende og sikkert især kommende statsministre, at det er Grønland og Færøerne, der mere og mere taler på egne vegne på det her område. Og vi må finde veje til, at Danmark ikke bliver helt koblet af. Jeg ser positivt på udviklingen, fordi det giver et mere ligeværdigt samarbejde mellem landene.

Så vil jeg sige, at jeg glæder mig over, at økonomien er super god i Færøerne, lidt svagere i Grønland, og beskæftigelsen er god i Færøerne, lidt svagere i Grønland. Men det er alligevel et dilemma, at Grønland har mange ledige hænder og alligevel importerer kinesere til at arbejde på deres fiskefabrikker. Det har jeg somme tider undret mig over, for det synes jeg er besynderligt. Jeg har også mødt fiskere, som sagde: Jeg vil hellere ud og sætte mine kroge og så at hive 3.000-4.000-5.000 kr. op i løbet af natten, end jeg vil stå på en fiskefabrik. Og det kan jeg godt forstå. Det er da trods alt en nemmere måde at skaffe til livet og hverdagen på.

Servicekontrakten på Thulebasen har vi jo snakket om i årtier, nemlig at det var en god ting, men så også, at den lige pludselig forsvandt. Jeg ved ikke, om jeg nu helt stoler på signaler fra skiftende regeringer om, at det er på plads, men det er i hvert fald markeret, at man vil have dem på plads. Og det er en fordel for Grønland at have lærepladserne, at have arbejdspladserne og skatteindtægterne.

Camp Century – ja, der står i den skriftlige redegørelse, at vi bare kan tage det med ro. Der sker ikke noget i hvert fald frem til år 2100. Men med sådan nogle spørgsmål har vi jo tidligere dummet os i Danmark og ladet de farlige kemikalier sive ned gennem jorden og så bagefter fået en kæmpe regning. Jeg er bange for, at vi med den holdning, som der nu er i både Grønlands og Danmarks regering om, at vi tager den lidt med ro, og så går det nok, ikke får en god løsning. Vi må prøve at finde en vej til, at også amerikanerne skal være med til at betale for oprydningen ved Camp Century, for det skal op. Det skal ikke ud i havet.

Så er helikopterberedskabet blevet forbedret, endda fordoblet. Det synes jeg er en positiv ting, og jeg vil sige, at de da heldigvis gør mere gavn som civile helikoptere, end når de er i militærtjeneste, hvad de jo indirekte også er beredt til.

Så er der de udsatte unge i Grønland. Der synes jeg, det er noget af det bedste, der er sket. Jeg vil gerne sige til fru Aaja Chemnitz Larsen, at det er et imponerende stykke arbejde, hun har gjort, ved igen og igen at påpege, at det her ikke skal være et tabuemne, men at det skal være et emne, vi gør noget ved. Nu ligger der en plan på 16 punkter, ikke en færdig plan, men en start på en hamrende vigtig indsats over for de unge, der er både har mistrivedes, har været omsorgssvigtet og har været udsat for overgreb. Jeg håber, det her er starten, og jeg håber, at både den danske og den grønlandske regering vil tage nye skridt, så vi virkelig kan få skabt en hverdag, som er god for børnene i Grønland.

En ting, der ikke er nævnt – selvfølgelig, fordi det er relativt nyt – er risikoen for en tsunami i Uummannaq. Der er vi jo nødt til at sige til den danske regering: Er I klar? Det kan godt blive lidt barskt at evakuere så stor en by, og det kan blive lidt barskt at finde ud af, hvad vi så gør.

Og så er jeg rigtig glad ved det allersidste, som jeg vil nævne nu lige på nul komma nul, nemlig den styrkede forskning. Jeg drømmer stadig væk både om et internationalt forskningscenter i Nuuk, hvor vi samler store dele af den arktiske forskning, og om, at vi kommer ud at sejle med det nye forskningsskib. Der står godt nok, at Danmark har bevilget 320 kr. Jeg tror, der skal stå 320 mio. kr., men det ser ud til at gå fremad og i den rigtige retning. Tak for ordet.

Kl. 15:32

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til ordføreren. Der er ønske om et par korte bemærkninger til ordføreren. Den første er fra fru Barbara Gaardlykke Apol fra Javnaðarflokkurin. Værsgo.

Kl. 15:32

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tak skal du have, og tak til ordføreren for en fin tale. Jeg deler ordførerens synspunkter i forhold til det nordiske samarbejde, og jeg mener selv også, at der er meget stort potentiale i det nordiske samarbejde – meget større, end vi ser i dag. Når man indgår i et samarbejde, er det vigtigt, at man får lov til at opretholde sin egen identitet, i hvert fald hvis det skal være et succesfuldt samarbejde. Nu er det altså sådan, at Færøerne i flere omgange har søgt om selvstændigt medlemskab af Nordisk Råd, og sidste gang, bare for nogle få år siden, var det et enstemmigt Lagting, det vil sige, at alle færøske partier bakkede op om beslutningen om at søge selvstændigt medlemskab i Nordisk Råd. Bakker hr. Christian Juhl og Enhedslisten op om Færøernes ønske om selvstændigt medlemskab i Nordisk Råd?

Kl. 15:33

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:33

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Jeg sidder sammen med bl.a. hr. Bertel Haarder i Præsidiets, og vi har diskuteret det flere gange. Det er også et juridisk spørgsmål, nemlig hvordan pokker vi får det vredet det rundt, sådan at vi reelt kan gøre det i fysisk forstand og inden for rammerne. Jeg er tilhænger af, at både Grønland og Færøerne bliver medlem af Nordisk Råd, fordi det er det brede fællesskab og ligeværdigheden, der vil løfte det nordiske arbejde, ved at de to lande kommer med i Nordisk Råd. Det juridiske må vi prøve at se på hvordan vi kan klare, selv om det ikke bliver nogen nem ting, men vi skal prøve det. Der er en positiv stemning i Præsidiets for at diskutere det, om end nogle synes, at det er et dansk problem.

Kl. 15:34

Første næstformand (Karen Ellemann):

Fru Barbara Gaardlykke Apol.

Kl. 15:34

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Jamen jeg forstår godt, at det juridiske i det kan virke som et problem, men som det også er blevet sagt flere gange her i dag, er rigsfællesskabet jo netop et eksempel på, hvor meget vi kan klare, selv om jura nogle gange skulle være en forhindring. Se f.eks. på rigsfællesskabet i forhold til grundloven. Vi kan ting, men det handler bare om politisk vilje.

Kl. 15:34

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:34

Christian Juhl (EL):

Jeg er fuldstændig enig. Jeg har det også mere og mere sådan, at tolkningen af grundloven også delvis er en dynamisk ting, som udvikler sig med tiden, og jeg håber også, at det vil lykkes at finde en tolkning, så Færøerne og Grønland bliver fuldgældige medlemmer af Nordisk Råd. Jeg vil arbejde aktivt for det, og jeg håber ikke, at de to lande mister modet, fordi det tager tid og er kompliceret.

Kl. 15:35

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til hr. Christoffer Aagaard Melson, Venstre. Værsgo.

Kl. 15:35

Christoffer Aagaard Melson (V):

Det er lige til hr. Christian Juhls kommentar omkring Arktiskapacitetspakken og målsætningen om lavspænding. Altså, er det rigtigt forstået, at hr. Christian Juhl mener, at det vil bidrage til lavspænding, hvis der er et kæmpestort område inden for rigsfællesskabet, hvor Danmark ikke ved, hvad der foregår, og det er et område, hvor f.eks. USA er bekymret for, hvad der foregår? Altså, mener hr. Christian Juhl så, det bidrager til lavspænding, at vi ikke tog den opgave på os at vide, hvad der foregår på vores eget territorium?

Kl. 15:35

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:35

Christian Juhl (EL):

Nu har jeg selv levet i 68 år, og det er gået rimeligt med det, og da jeg var yngre, var radarerne og flyene meget, meget ringere til at overvåge tingene. Der er ikke nogen øvre grænse for, hvor meget isenkram militæret gerne vil have for at føle sig helt sikker. Og jeg er nødt til at sige, at vi også er nødt til at have is i maven en gang imellem, når forsvarseksperter, generaler og andre, kommer og fortæller os, at der er huller i det ene og det andet system. Det er der altid, og der kunne bruges oceaner af penge, vi har endda et parti i Folketinget, der vil bruge 16 mia. kr. ekstra på militæret og tage dem fra verdens fattigste. Den debat er politisk, det er ikke en objektiv diskussion, og det skal man huske, når man hører folk råbe på oprustning.

Kl. 15:36

Første næstformand (Karen Ellemann):

Hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 15:36

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jamen jeg vil bare sige, at det her jo så er et af de områder, hvor vi er meget, meget uenige, for vi tror på, at hvis vi laver et vakuum, hvor ingen ved, hvad der foregår, vil amerikanerne selv finde ud af det, og så vil man få direkte konfrontationer måske mellem Rusland og USA, og det vil i vores øjne føre til meget mere optrapning og ikke, at man lever op til Ilulissaterklæringen, hvis man har den tilgang til det. Men det er jo fint, at vi får afklaret, at der er et punkt her, hvor vi bestemt ikke er enige.

Kl. 15:37

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:37

Christian Juhl (EL):

Jamen hvis det er Venstres strategi, kommer Venstre i den grad ud at sejle, altså, USA har i forvejen en kæmpestor radar, nyopdateret, på Thulebasen, de har masser af skibe i området og har lige i øjeblikket en aftale med Norge om at have fire steder, hvor de bare kan gøre, hvad der passer dem. Altså, jeg mener, at det er en del af en gedigen oprustning, der sker fra USA's og fra Ruslands side, og den synes jeg er ulykkelig for Arktisområdet, når vi nu har lavet de her principper, og det vil sige, at de afslører, at de principperne bare er til at bøje, når det passer de store lande, og det er det, vi skal gå imod, og det er derfor, jeg appellerer til, at Norden står fast på, at vi har de her principper.

Kl. 15:37

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til fru Aaja Chemnitz Larsen, IA. Værsgo.

Kl. 15:37

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak, og tak til ordføreren. IA deler ønsket om, at det nordisk-arktiske er noget, vi får lidt højere op på dagsordenen, og jeg synes sådan set også, at der er noget fakta, der underbygger det, for det er sådan, at det er fem nordiske lande, som sidder med i Arktisk Råd, ud af de otte arktiske lande. Så vi står jo sådan set ret stærkt, og derfor tror jeg også, det giver rigtig god mening, at vi samarbejder og vi har nogle fælles værdier, som vi kæmper for, bl.a. demokrati og meget andet.

Så vil jeg også gerne sige tak for de pæne ord i forbindelse med seksuelle overgreb mod børn. Det er enormt vigtigt, at vi har fået det på den politiske dagsorden, og jeg synes, det er vigtigt at få sagt, at der er blevet afsat 80 mio. kr. til netop at konkretisere det arbejde. Men politimesteren i Grønland har sådan set her for nylig anbefalet over for Grønlandsudvalget, at der også kommer børnehuse og børnebisiddere. Det er jo ikke, fordi det bare er en lang ønskeliste fra grønlandsk side. Der mener jeg sådan set også at Grønland skal gå ind og tage medansvar for at følge det her projekt helt til dørs. Så er der selvfølgelig de gode mennesker, vil jeg også sige, som har været med til at gøre det her med de 80 mio. kr. muligt. Men i hvert fald tak for de pæne ord.

Kl. 15:39

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:39

Christian Juhl (EL):

Selv tak. Jeg vil gerne lave en parallel, for jeg er chokeret over at se, at der er 1.500 udsatte grønlandere i Danmark – det står i den

skriftlige redegørelse – og at der er 400, der er hjemløse. Det er en skandale for Danmark, og det er en skandale, at vi ikke i fællesskab har fundet en løsning på det. Jeg mener, at de grønlandske huse skal spille en meget mere aktiv rolle, også i Danmark. De kunne efter min mening arbejde meget mere socialt, end de gør, men de skal selvfølgelig have midler til det, og de skal især have kvalificeret personale. Og der skulle være et meget tættere samarbejde med de danske kommuner om at løse det her problem. Det er en skandale for Danmark, at vi ikke har løst det her problem, men jeg er glad for, at der er nogle, der har fokus på det – og tak for det. Så er der en helt anden eller tredje ting, jeg er glad for, hvis vi lige kan nå det, og det er, at vi får kigget på betjentene og kommunefogederne og alle de der ting. Det har godt nok også taget mange år, og tilsyneladende kommer det til at gå en lille smule fremad nu, men det må efter min smag gerne gå hurtigere

Kl. 15:40

Første næstformand (Karen Ellemann):

Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 15:40

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Det er et mål for IA at bekæmpe hjemløshed i Grønland, og det er jeg rigtig glad for, for rigtig mange flytter i ren desperation på en enkeltbillet fra Grønland til Danmark, fordi de ikke føler, at de har fået hjælp nok hjemme i Grønland. Jeg mener sådan set, at Danmark og Grønland har rigtig meget at lære af hinanden. IA har fået sikret, at hjemløse grønlandere også er skrevet ind i den socialaftale, så det er sådan set sikret, men jeg tror bare, at vi har brug for en helt særlig indsats. Vi lavede lige før valget i Grønland et borgermøde hjemme i Grønland på Koføds Skole, hvor vi kom med en masse anbefalinger, så det vil vi selvfølgelig tage op og både snakke med naalakkersuisoq hjemme i Grønland og socialministeren her i Danmark om.

Kl. 15:41

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:41

Christian Juhl (EL):

Ja, og i den sammenhæng duer det jo ikke, hvis man er hjemløs i Grønland, at få skaffet sig en billet til Danmark og så blive hjemløs i Danmark. Det er der ingen stor glæde ved i ens tilværelse, og derfor er det vigtigt, at der er et tættere samarbejde og en større indsats begge steder. Jeg vil sige, at en af de ting, som chokerede mig, var fru Aaja Chemnitz Larsens egne udmeldinger om, at uligheden i Grønland er lige så stor som i USA. Det var chokerende at få at vide. Jeg troede, der var mindre forskel på de rigeste og de fattigste. Jeg kan også se, at regeringen har sat det som et meget højt prioriteret mål, at man vil bekæmpe ulighed i samfundet i Grønland, og det hænger jo tæt sammen med de sociale forhold.

Kl. 15:41

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til hr. Christian Juhl fra Enhedslisten. Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren. Den næste ordfører kommer fra Det Konservative Folkeparti, og det er hr. Rasmus Jarlov. Velkommen.

Kl. 15:42

(Ordfører)

Rasmus Jarlov (KF):

Tak. Tak for debatten foreløbig, tak til statsministeren for at bruge sin eftermiddag med os her i Folketingssalen til den her meget vigtige debat om rigsfællesskabet, som jo er en af årets absolut

vigtigste debatter i Folketinget, fordi det faktisk er enormt meget, vi behandler på én gang. Udviklingen mellem Danmark, Grønland og Færøerne er et meget, meget stort emne. Rigsfællesskabet skal udvikles og styrkes. Det er til gavn for alle tre lande, og det er svært at se noget realistisk alternativ til det. Vi har fundet en god balance, hvor der er meget stor frihed for Færøerne og Grønland, og hvor kun de områder, som bedst løses sammen, bliver løst af rigsfællesskabet, mens langt de fleste opgaver og beslutninger bliver løst og besluttet lokalt på Færøerne og i Grønland.

Det er så også vigtigt og rimeligt at forvente, at alle parter respekterer de opgaver, som ligger i rigsfællesskabet. Rigsfællesskabet er frivilligt. Grønland har en selvstyrelov, som klart anviser en vej til selvstændighed for Grønland, og den har man ikke valgt at benytte sig af, man har valgt at blive i rigsfællesskabet. Alligevel kunne vi så i denne uge se det grønlandske landsstyremedlem for udenrigsanliggender, som kalder sig udenrigsminister, nægte at deltage i et møde med den rigtige udenrigsminister, hr. Jeppe Kofod, og den amerikanske udenrigsminister. På den ene side vælger Grønland altså helt af egen vilje at være i rigsfællesskabet, hvor udenrigspolitikken varetages af rigsfællesskabets regering og udenrigsminister, og på den anden side vil landsstyremedlemmet for udenrigsanliggender ikke respektere udenrigsministerens opgaver og ikke deltage med ham i et møde med den amerikanske udenrigsminister, hvilket må siges at være et meget, meget vigtigt udenrigspolitisk møde.

Grønland vil gerne inddrages i udenrigspolitikken. Det er fuldstændig naturligt, nødvendigt og rimeligt, og det skal Grønland også og også gerne i meget højere grad end i dag. Men det er jo netop også det, man forsøger, når man holder et møde sammen med den amerikanske udenrigsminister, og så nytter det ikke noget, man ikke vil deltage i mødet. Der synes jeg, at vi har behov for en lidt mere voksen optræden, hvis den danske regering skal have mulighed for at inddrage Grønland og varetage Grønlands interesser. Det kræver, at Grønlands selvstyre medvirker. Selvstyret kommer ikke til at beslutte, om USA skal have baser på Grønland eller andre sikkerhedspolitiske beslutninger. Det besluttes af Folketinget og den danske regering, og så må selvstyret beslutte, om de vil være med, eller om de vil opføre sig som Pele Broberg.

Hvis man ønsker selvstændighed, skal man bevare rigsfællesskabet. Der er ingen tænkelig konstruktion, hvor Grønland og Færøerne har lige så meget frihed, som de har i rigsfællesskabet. Især for Grønlands vedkommende er det fuldstændig utænkeligt, at landet kan ligge hen som militært tomrum. Der vil altid være en hær og en flåde på Grønland. Grønland kan vælge, om det skal være den danske hær og flåde eller en stormagts hær og flåde. Grønland kan vælge at være i rigsfællesskabet med den næsten grænseløse frihed og fuldstændig selvstændige identitet, som Grønland har her, eller Grønland kan vælge at blive tromlet og presset af stormagter. Det er realiteten, og det ved man også godt i Grønland, og det er jo grunden til, at man klogeligt har valgt at blive.

Når man så har valgt det, både for Grønlands og Færøernes vedkommende, er det jo vigtigt, at vi får det bedste ud af rigsfællesskabet og hele tiden arbejder for, at rigsfællesskabet bliver mest muligt til gavn for alle tre lande. Der forventer vi jo, at rigsfællesskabets regering, det er den danske regering, gør alt, hvad den kan for hele tiden at udvikle rigsfællesskabet og sørge for, at der er så mange fordele som muligt ved at være med. Det er jo et praktisk arbejde, som er enormt vigtigt. Vi opfordrer til, at udvekslingen af studerende forbedres, og at Grønland og Færøerne fylder mere i danske medier. Som flere også har været inde på, er det kulturelle aspekt enormt vigtigt, og det er vigtigt, at den danske befolkning bliver mere vidende om, hvad der foregår på Færøerne og i Grønland, for vidensniveauet er meget, meget lavt, og så er det svært at føle et fællesskab.

KI. 15:47

Vi vil også opfordre til, at flere grønlandere og færinger ansættes til at gøre tjeneste i forsvaret, for det er vigtigt, at rigsfællesskabets forsvar ikke bliver betragtet som alene et dansk forsvar. Det giver jo nogen anledning til at føle, at der kommer en fremmed magt og bevæger sig rundt med sine militære styrker i deres land. Det kan jeg godt forstå er en kedelig følelse at sidde med. Det er jo heller ikke realiteten, for realiteten er jo, at det ikke er det danske forsvar, der bevæger sig rundt på Færøerne og i Grønland, det er rigsfællesskabets forsvar. Og der vil det så være godt, hvis flere færinger og grønlandere også gjorde tjeneste.

Vi har jo taget nogle skridt i det seneste forsvarsforlig for få adgang til session, men det er vigtigt, at vi gør endnu mere, for at flere kan gøre tjeneste. Det har især altid undret mig, at der er så få grønlandere, der gør tjeneste i Siriuspatruljen, eftersom jeg sidder med en opfattelse af – måske er det en fordom, det håber jeg ikke der er nogen der tager anstød af – at grønlandere måske ved lidt mere om hunde og sne og at køre med slæde, end danskere som udgangspunkt gør i hvert fald. Så rekrutteringsmulighederne for at få noget ud af det lokalkendskab burde jo være ret store, selv om der var nogen, der, da vi i Forsvarsudvalget besøgte Sirius for et par år siden, fortalte mig, at andelen af grønlandske medlemmer af Siriuspatruljen svarede præcist til befolkningens andel i rigsfællesskabet, og det vil sige omkring 1 pct. Men det er jo altså stadig meget lidt, at det kun er 1 pct. af Siriuspatruljens medlemmer, som gennem tiden har været grønlandere, og at hele Nordøstgrønland faktisk kun befolkes af danske soldater fra selve Danmark og ikke fra Grønland. Så der er muligheder for at gøre meget mere.

Vi synes også, at erhvervssamarbejdet burde styrkes. Det er meget vigtigt, at der kommer flere danske investeringer i Grønland og på Færøerne. Jeg håber, at man vil se positivt på, at vi under den borgerlige regering tog nogle skridt for at sørge for, at de grønlandske lufthavne bl.a. blev finansieret fra Danmark. Jeg håber i hvert fald ikke, at vi er nået dertil, hvor man hellere vil have kinesiske investeringer i Grønland, end man vil have danske investeringer. Så synes jeg godt nok, der er dårlig stemning, hvis det er der, vi er, og det håber jeg ikke. Jeg håber, man vil se det som noget positivt, når Danmark gerne vil investere, og at vi kan få et øget erhvervssamarbejde i gang. Det gør vi i hvert fald i Danmark, hvis udlændinge vil investere i Danmark; så er vi glade for det og ser det som noget positivt og ikke, som at der er nogle, der kommer og gør noget dårligt for os.

Så vi synes, der er mange vigtige opgaver, og vi er derfor også ærgerlige over, at rigsfællesskabet ligger som en lille opgave i Udenrigsministeriet. Det burde have meget mere fokus, men i hvert fald har vi den her debat, og det er vi glade for, og vi bakker meget op om en meget fornuftig vedtagelsestekst, som vi synes, vi har fået på plads med en intens e-maildialog her det seneste døgns tid.

KI. 15:50

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til ordføreren. Der er en række korte bemærkninger til ordføreren, først fra hr. Christian Juhl, Enhedslisten. Værsgo.

KI. 15:50

Christian Juhl (EL):

Ordføreren vælger at bruge et sprog, som nærmest går tilbage til før hjemmestyret, altså at grønlanderne ikke skal tro, at de får nogen indflydelse på, om der skal oprettes radarer eller andre militære installationer i Grønland. Det var dog et gammeldags og konservativt synspunkt. Selvfølgelig får Grønland og Færøerne indflydelse på, om der skal radarer eller militærgrej ind i deres lande, det er noget, der siger sig selv. Rigsfællesskabet hedder *rigsfællesskabet*, og det hedder ikke Danmarks diktatoriske ret til at bestemme over Færøerne og Grønland, og jeg synes, at retorikken gerne må passe

til den holdning, vi har til vores søstre og brødre i Færøerne og Grønland, også fra De Konservatives side.

Men kunne det lade sig gøre at bede om en lidt mere involverende tone, hvor man respekterer de to andre lande, eller er det virkelig De Konservatives holdning, at vi lever i en tid for mange år siden?

Kl. 15:51

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 15:51

Rasmus Jarlov (KF):

Kender I det, når der er et medlem af Folketinget, som bruger hele sit indlæg på først at fejlcitere, hvad man har sagt, for så derefter at tordne imod det? Det var det, vi lige var udsat for her. Jeg sagde selvfølgelig ikke, at grønlænderne ikke skulle have nogen indflydelse på, om der eksempelvis skulle opstilles en radar på Grønland, for selvfølgelig har grønlænderne det. Jeg sagde, at selvstyret ikke kommer til at bestemme det, fordi den slags beslutninger, som handler om sikkerhedspolitik, bliver truffet i rigsfællesskabet, og der har vi jo mange kanaler, som sikrer, at grønlændere har indflydelse. Vi har en fast procedure om, at man selvfølgelig taler med selvstyret og hører deres synspunkter, og så har vi jo altså også to dygtige repræsentanter her i Folketinget, som er med til at træffe den slags beslutninger, ligesom vi har repræsentanter fra alle andre dele af kongeriget, som sidder her i Folketinget, hvor man træffer beslutninger om sikkerhedspolitikken. Det er meget demokratisk og meget fine muligheder for at få indflydelse, og vi har så en arbejdsfordeling i rigsfællesskabet, som er på den måde, og den synes jeg at man skal respektere.

Kl. 15:52

Første næstformand (Karen Ellemann):
Hr. Christian Juhl.

Kl. 15:52

Christian Juhl (EL):

Jamen den arbejdsfordeling er jo under hurtig forandring, og det synes jeg at alle skal indstille sig på. Om man lige har lyst til det eller ej, er det så den vej, det går, at landene får mere indflydelse på udenrigs- og sikkerhedspolitikken og mere selvstændig indflydelse. Det er jo vejen frem, og den tror jeg er irreversibel.

Det andet er det med Siriuspatruljen. Da jeg var ung, søgte jeg om optagelse i patruljen, men mødet svigtede, da jeg først skulle af sted. Men dengang var der ikke nogen særlige pladser til grønlændere, så der tager vi grønlændere og vi tager danskere. Det var i Fredericia, og det var kun danske værnepligtige, der blev indkaldt, og man kunne så søge om at komme derop. Det kunne man jo let lave om på i det danske forsvar, hvis man ville, og hvis man vil bruge den store kapacitet, der er i Grønland.

Kl. 15:53

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 15:53

Rasmus Jarlov (KF):

Det var jo en skam, at hr. Christian Juhl ikke kom i Siriuspatruljen. Det tror jeg havde været godt for hans personlighed, og man kan jo kun spekulere på, hvor han så var endt politisk, hvis han havde fået en karriere i forsvaret.

Men jeg er helt enig i, at det er vigtigt, at der er muligheder for session i Grønland, og der sagde jeg også før i mit indlæg, at det er meget vigtigt, at flere gør tjeneste. Siriuspatruljen er et meget,

meget oplagt eksempel, men i det hele taget vil vi gerne have flere grønlændere og færinger i det danske forsvar.

Kl. 15:53

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den næste korte bemærkning er til fru Aki-Matilda Høegh-Dam, Siumut.

Kl. 15:53

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak til ordføreren. Så vidt jeg igen kan høre, er der rigtig mange ting, vi kan mødes om. Jeg er enig med ordføreren i udsagnet om, at Siriuspatruljen egentlig er noget, der er grønlandsk. Det er jo grønlænderne, der har lært danskerne at være på en hundeslæde, så det er også kun passende, at grønlændere bliver inddraget, og der er også mange andre ting, der bliver nævnt, som jeg kan stå inde for. Men når der bliver brugt ord som »en rigtig udenrigsminister«, eller at der kommer et militært tomrum, hvis vi ikke længere har den her konstruktion af det danske kongerige, og at vi fuldstændig mister en selvstændig identitet, synes jeg ikke helt, det hænger sammen i debatten. For når jeg hører om ønsket om rigsfællesskab, når jeg virkelig lytter til, hvad danskerne ønsker om et rigsfællesskab, så ser jeg faktisk større ligheder mellem det og et grønlandsk ønske om statsdannelse, end der er forskelle, og jeg synes mange gange, vi taler forbi hinanden, og det er jeg egentlig ret ked af.

Så jeg vil gerne komme ind på det med: Tror du ikke, at vi i sidste ende kan mødes om en statsdannelse, hvor vi stadig har et reelt rigsfællesskab?

Kl. 15:55

Første næstformand (Karen Ellemann):

»Tror ordføreren ikke ... «?

Værsgo til ordføreren.

Kl. 15:55

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg fik ikke lige det allersidste med, undskyld – om jeg kunne mødes?

Kl. 15:55

Første næstformand (Karen Ellemann):

Fru Aki-Matilda Høegh-Dam får lige lov at formulere det sidste spørgsmål igen til ordføreren.

Kl. 15:55

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Sikrer en statsdannelse ikke et stærkere rigsfællesskab i sidste ende?

Kl. 15:55

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 15:55

Rasmus Jarlov (KF):

Nej, det gør det ikke, og jeg synes, det er at gå uden om problemet at foregive, at man kan have alle de fordele, man har i rigsfællesskabet, samtidig med at man opløser rigsfællesskabet, og det kan man selvfølgelig ikke. Og den fortælling, som nogle grønlandske politikere rejser rundt med om, at nej, men vi ønsker slet ikke at fjerne os fra Danmark, vi vil bare være selvstændige, og så skal vi have et øget samarbejde, kommer altså ikke til at ske. Man kan jo bare kigge på Island, og hvordan det er gået, og så kan man jo spørge sig selv, om der er et tættere samarbejde med Island, end der er med Grønland. Og det er der jo selvfølgelig ikke, fordi det er rigsfællesskabet, der sikrer det samarbejde, og hvis Grønland måtte vælge at være et fuldstændig selvstændigt land, så bliver det et fremmed land ligesom

alle andre lande, som Danmark ikke vil have noget særligt forhold til. For så er det jo et land, der ligger i nærheden af Danmark, men man har så ikke længere nogen særlig status i forhold til Danmark, og så bliver samarbejdet selvfølgelig meget, meget mindre, end det er i dag.

Så man kan ikke få et tættere samarbejde, hvis man ønsker at løsrive sig væk fra rigsfællesskabet. Rigsfællesskabet sikrer samarbejdet, samtidig med at det sikrer en enorm handlefrihed og selvstændighed for Grønland, som man aldrig ville kunne få uden for rigsfællesskabet.

Kl. 15:56

Første næstformand (Karen Ellemann):

Den anden korte bemærkning til fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 15:56

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jeg bliver altså lidt ked af det, når man begynder at snakke lidt på den måde, hvor man kommer til at sige, at en statsdannelse ikke er lig med et tæt samarbejde med eventuelt Danmark. Jeg tænker vel, at Danmark i den forstand ikke er selvstændigt. Danmark har f.eks. også afgivet noget af sin suverænitæt til EU. Hvem siger, at vi, når vi alle sammen er blevet konstituerede stater, ikke kan lave et føderalt samarbejde mellem nationer, hvis det er det, vi ønsker? Vi skal jo lave en aftale bagefter. Det, der er problemet nu, er jo konstruktionen med hvad det vil sige. Nu snakker vi om Udenrigsministeriet, men den danske udenrigsminister skal jo ikke først konsultere hverken Færøerne eller Grønland, før man går ud og snakker med USA. Hvorfor er det omvendt for os?

Kl. 15:57

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 15:57

Rasmus Jarlov (KF):

Fordi den danske udenrigsminister også er udenrigsminister for Grønland og Færøerne, fordi udenrigspolitikken varetages i rigsfællesskabet af rigsfællesskabets regering, som er det, som man omtaler som den danske regering, men som i virkeligheden er hele rigsfællesskabets regering. Så derfor er det den danske udenrigsminister, som varetager udenrigspolitikken i rigsfællesskabet. Sådan er vores grundlov.

Jeg synes, parallellen til Danmark og EU er fuldstændig rigtig, og det viser jo, at vi i Danmark har fundet ud af, at man sagtens kan være ethundrede procent dansk og bevare sin identitet, samtidig med at man indgår i et større fællesskab, og derfor skal det jo ikke være sådan, at man i Grønland mener, at man bliver mindre grønlandsk af at være i rigsfællesskabet. Sådan er det overhovedet ikke. Man har jo total frihed, og man kan gøre næsten fuldstændig, som det passer en, og man har totalt sin kultur og identitet og alt muligt andet i fuldt behold. Så det er ikke på bekostning af ens identitet på nogen som helst måde, at man indgår i sådan et samarbejde, hverken for Danmark i EU eller for Grønland ved at være med i rigsfællesskabet.

Kl. 15:58

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Den næste korte bemærkning er til Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 15:58

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg ved ikke, om det er ved at blive lidt sent på eftermiddagen og en lidt lang debat, men jeg har i hvert fald brug for at bringe den sådan lidt ned på jorden, og jeg vil egentlig gerne forholde mig lidt til det, som ordføreren talte om, nemlig forsvaret.

Hvordan vi kan samarbejde? Hvordan vi kan få flere grønlandere ind i forsvaret? Vi har jo fået afsat 50 mio. kr. i forsvarsforliget her for ikke så lang tid siden, og det er jo en drøftelse, der skal være i Grønland, som vi afventer. Der skal indgås en aftale, og så skal vi finde ud af, om det skal være en værnepligtsuddannelse, om det skal være en beredskabsuddannelse, og det synes jeg sådan set er en ret vigtig og god debat at have netop i forhold til at sikre en fødekæde til Arktisk Kommando på længere sigt. Så tak for at bringe det op.

Det andet emne, som ordføreren var inde på, var også det her med Vækstfonden, og der er jo blevet brugt over 100 mio. kr. ud af de ca. 200 mio. kr., der ligger i fonden. Hvad skal vi gøre, når pengene udløber? Det synes jeg sådan set er et ret åbent spørgsmål, som vi også er nødt til at drøfte. Jeg så meget gerne, at regeringen tog et initiativ til at lægge lige så mange penge i en anden runde, kan man sige, til at sikre iværksætteri i Grønland.

Kl. 15:59

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Ordføreren, værsgo.

Kl. 15:59

Rasmus Jarlov (KF):

Det så jeg faktisk også gerne. Jeg synes, det er rigtig godt, når Danmark investerer i Grønland. Jeg tror også, der er nogle rigtig gode forretningsmuligheder deroppe. Jeg kan ikke se andet for mig, end at bl.a. turismen har en meget lys fremtid i Grønland, fordi der er så ekstremt smukt og enormt imponerende og en helt unik natur, og det tror jeg har en kæmpe fremtid for sig. Derfor tror jeg, at der er en god forretning i det, men jeg synes så også bare, det er med til at styrke det samarbejde, at vi har investeringer, og vi ved jo i Danmark måske relativt meget om Grønland, i hvert fald med i sammenligning med så mange andre, og vi har et tæt samarbejde og også en regering, som kan understøtte de investeringer. Så der er rigtig meget, der taler for det, så det er jeg meget enig i.

Så er fru Aaja Chemnitz Larsen i øvrigt rigtig god til at bringe debatten ned og få den til at handle om det konkrete i rigsfællesskabet, og det er jeg meget enig i. Altså, det burde vi bruge vores energi på at diskutere. Men det er jo nogle gange bare svært, når der f.eks. sker en markering som Pele Brobergs her den anden dag, ikke også at komme ind på det.

Kl. 16:00

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. En opfølgende bemærkning, værsgo.

Kl. 16:00

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Når vi snakker om erhvervsudviklingen i Grønland, bliver det sådan lidt en nulsumsspilsvurdering, altså at det, hvis det går godt for Grønlands erhvervsudvikling, så er skidt for Danmark. Det synes jeg i hvert fald nogle gange godt kan ligge lidt som en undertone. Jeg tror faktisk, at det, hvis erhvervsudviklingen bliver bedre i Grønland, også vil komme danske virksomheder til gavn, og man vil kunne samarbejde omkring det. Så det er sådan set noget, som også vil komme Danmark og danske virksomheder til gavn, og det vil jeg høre om ordføreren er enig i.

Kl. 16:01

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:01

Rasmus Jarlov (KF):

Absolut, fuldstændig enig. Mest skal Grønland selvfølgelig udvikle sig selv, det er klart, det har man selvfølgelig selv hovedansvaret

for. Men i det omfang at Danmark kan hjælpe lidt med og lave bl.a. investeringer, skal vi jo gøre det, fordi vi har en forpligtelse til det. For det er derfor, vi er i et rigsfællesskab sammen, men der er selvfølgelig også en økonomisk interesse i, at det går godt for rigsfællesskabet, og vi skal stræbe efter at blive mere velstående, naturligvis på en bæredygtig måde, men så godt, vi nu kan, uden at ødelægge naturen.

Kl. 16:01

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Næste korte bemærkning er til Barbara Gaardlykke Apol. Værsgo.

Kl. 16:01

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tak, og tak til ordføreren for talen. Ordføreren mener, at der er for få færinger og grønlandere, der gør tjeneste i forsvaret. Nu kan jeg selvfølgelig ikke svare på vegne af Grønland eller på vegne af alle færinger, men det er i hvert fald min opfattelse, at det her med at gøre tjeneste ikke er noget, som særlig mange færinger overvejer, og en af grundene til det er, at det virker så fjernt. Altså, det er nogle beslutninger, der bliver taget i Danmark, og det har ikke noget med os at gøre. Har ordføreren overvejet, at hvis man måske inkluderede Færøerne og Grønland lidt mere i politik omkring forsvaret, ville flere færinger og måske også grønlandere måske få et bedre tilhørsforhold til forsvaret og måske også gøre tjeneste, i og med at de ville få et bedre tilhørsforhold til forsvaret?

Kl. 16:02

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:02

Rasmus Jarlov (KF):

Det er jeg meget enig i. Noget meget positivt, vi ville kunne gøre for vores fælles samarbejde, var at sørge for, at forsvaret var endnu mere åbent og fortalte, hvad de lavede, og bød folk om bord på skibene og måske en tur i helikopter eller et eller andet, hvad ved jeg, sådan at flere kunne få interesse for at se, hvad der foregår. For det må endelig ikke bare være sådan, at man ser sådan nogle store, mørke krigsskibe, der sejler ind i havnen i Thorshavn. Det virker sådan meget lukket og mystisk og lidt truende i virkeligheden, når der sejler sådan nogle krigsskibe ind, og der er det enormt vigtigt, at man er så åben, som man overhovedet kan være, og gør så meget reklame, som man overhovedet kan, for at få flere færinger med om bord. Jo flere, der kan komme med om bord og fortælle med stor begejstring, tror jeg, hvor spændende det f.eks. er at være i den danske flåde, jo bedre er det for vores rigsfællesskab. Og det er meget, meget spændende at være om bord på sådan et skib, så jeg kan kun opfordre til, at flere gør det, og at vi giver flere færinger mulighed for at komme med om bord, måske som en del af en frivillig værnepligt. Der er det en fantastisk oplevelse for et ungt menneske.

Kl. 16:03

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo for en opfølgning.

Kl. 16:03

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Altså, reklame er én ting, men der er også politisk engagement, og det er noget andet. Jeg mener, at færøske myndigheder også burde være mere inddraget i alle de forsvarsanliggender, der er, og de beslutninger, der bliver taget i Danmark, også netop så en færing, som gør tjeneste, også føler, at hans demokratisk ret bliver hørt og også

bliver respekteret, altså fra et færøsk synspunkt, på de demokratiske platforme, som vi har.

Kl. 16:04

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:04

Rasmus Jarlov (KF):

Ja, det er rigtigt, og det spurgte ordføreren jo også om i det første spørgsmål, uden at jeg rigtig fik svaret på det. Men den del er jeg også enig i. Det er lige så vigtigt, at der også er en politisk inddragelse og konstant dialog. Altså, jo mere dialog, jo bedre. Det er vigtigt, at der hele tiden er en dialog mellem danske ministre og de lokale parlamenter og selvstyre i Grønland og på Færøerne, og at vi hele tiden taler med lagmanden, osv. Det er enormt vigtigt, at vi hele tiden får dialogen til at flyde. Jeg synes måske også, at danske politikere kunne være bedre til måske en gang imellem at tale med færøske medier og komme på besøg deroppe osv.

Så der skal være så meget åbenhed som muligt.

Kl. 16:04

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til den konservative ordfører. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste taler er hr. Henrik Dahl fra Liberal Alliance.

Undskyld, det er hr. Peter Seier Christensen, som jeg ikke så i salen før, jeg beklager meget. Jeg fik også forskrækket hr. Henrik Dahl, jeg beklager meget.

Kl. 16:05

(Ordfører)

Peter Seier Christensen (NB):

Tak for det. Jeg havde også gemt mig ovre i hjørnet, så jeg var svær at finde. Tak til statsministeren for redegørelsen om rigsfællesskabet. Her gennemgår den aktuelle situation på Færøerne og Grønland, landenes økonomi, regeringens samarbejder og initiativer og fælles indsatsområder for Færøerne og Grønland.

Rigsfællesskabet er af stor strategisk betydning, ikke kun for Danmark. Vi ser aktuelt den store interesse for Grønland fra bl.a. det amerikanske diplomati, deres regering og deres erhvervsliv. Det givende fællesskab for Færøerne og Grønland må derfor mere end nogen sinde være en topprioritet for enhver dansk regering og Folkeetinget. Danmark har et naturligt tilhørsforhold til rigsfællesskabet i den arktiske region, og det skal tilgodeses. Færøerne og Grønland er fundamentale dele af det danske rige.

Året har også her været præget af coronakrisen og har betydet en opbremsning i Færøernes og Grønlands økonomi. Det økonomiske tilbageslag på Færøerne tegner til at have været dybt, men heldigvis kortvarigt og v-formet. Ligeledes for Grønland tegner det økonomiske tilbageslag foreløbig til at være kortvarigt og også v-formet.

På trods af områdernes særlige nationale, historiske og geografiske forhold har vi et unikt og givende fællesskab. Den voksende rivalisering mellem stormagterne, USA, Kina og Rusland, bør ligeledes motivere os i rigsfællesskabet. Vi skal stå sammen. Vi skal respektere, at vi er forskellige.

Rigsfællesskabet har en geopolitisk nøgleposition i Norden og i Arktis. Den strategiske position skal vi fastholde og styrke. Det giver os også muligheder for at spille en væsentlig rolle på verdensscenen, en rolle, som vi ellers ikke ville kunne indtage. Tak for ordet.

Kl. 16:07

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Den næste ordfører er hr. Henrik Dahl fra Liberal Alliance, og denne gang er det rigtigt nok. Værsgo.

Kl. 16:07

(Ordfører)

Henrik Dahl (LA):

Tak for ordet, selv om det startede med en grim forskrækkelse, og tak til statsministeren for redegørelsen om rigsfællesskabet, og tak til kollegerne her i Folketinget for en god debat.

Det eneste land uden for en snæver gruppe af lande, der har tyngdepunkt i Sydøstasien, som har håndteret covid-19 med samme effektivitet som landene i Sydøstasien og omegn, er Færøerne. Det er noget, jeg har fulgt meget tæt, fordi jeg også er sundhedsordfører, og det har jeg lyst til at ønske tillykke med, for det er altså virkelig godt klaret, at man har gjort det så godt under ledelse af den dygtige embedslæge. Man kan bare se på, hvor svært det har været for en række lande i f.eks. Øst- og Centraleuropa at håndtere udfordringerne. Jeg noterer mig også, at udrulningen af vacciner er noget, der har fungeret rigtig godt inden for rigsfællesskabet, og det glæder mig, for det er jo i nøden, man skal kende sine venner.

Rigsfællesskabet er en politisk konstruktion, man ikke ser særlig tit i vore dage. Det er selvfølgelig, fordi det går tilbage til 1380, hvor den daværende norske konge giftede sig med den daværende danske dronning. Det er tre lande, der ikke er forbundsstater, men som er holdt sammen af et statsoverhoved og nogle politiske institutioner som f.eks. Folketinget. Det er jo, som jeg sagde, en statskonstruktion, som går meget, meget længere tilbage end nationalstaten, men det er også en statskonstruktion, som nationalismen mange gange i fortiden har taget livet af. Det tror jeg man skal være opmærksom på, for nationalismen har selvfølgelig nogle fordele, når det handler om at mobilisere folk og skabe solidaritet i et samfund, men det kan altså også have nogle meget ødelæggende konsekvenser, som jeg synes er værd at overveje.

Det store spørgsmål i forhold til rigsfællesskabet er naturligvis, hvordan det vil håndtere den udfordring, at Arktis har udviklet sig til et område, hvor stormagterne rivaliserer meget intenst. USA kan f.eks. ikke og vil ikke ignorere udbygningen af luftbasen Nagurskoye, som ligger på en øgruppe, som der ikke er så mange der kender, men som hedder Franz Josef Land, og som ligger i Polarhavet mindre end 1.000 km fra Nordpolen. Så kan Grønland og Danmark jo heller ikke ignorere konflikten, fordi Grønland nemlig ligger på den korteste flyverute mellem Nagurskoye og USA – og så har vi balladen, om jeg så må sige.

Sådan er der jo en hel masse lande, som til stadighed bliver hvirvlet ind i den her voksende konflikt mellem USA og Rusland og Kina, fordi Kina – det er der jo også flere der har været opmærksomme på – har haft interesse for at udfolde sig økonomisk og investere i Grønland, men Kina råder også over en kæmpestor isbryder, som har et meget smukt navn – den hedder nemlig »Snedragen« – og den bliver udelukkende anvendt til sejlads i Polarhavet og i farvandene nord for Rusland for at sikre adgang til at sejle mellem Europa og Kina ad Nordøstpassagen.

Jeg tror, hverken Danmark eller Færøerne eller Grønland kan melde sig ud af den virkelighed. Det er også derfor, at mit parti er med i aftalen om at styrke forsvaret af såvel Færøerne som Grønland. Men at vi ikke kan melde os ud af virkeligheden, viser den amerikanske udenrigsminister Blinkens besøg i København for ganske, ganske nylig selvfølgelig også. Det er stormagtspolitik, hvad enten vi ønsker det eller ej. Derfor er vi glade for debatten her og for det fælles forslag til vedtagelse, og vi håber også, at den virkelighed, som vi ikke kan blive fri for at forholde os til, vil blive tacklet med realisme og med pragmatisme, for det er først og fremmest det, der er brug for. Tak for ordet.

Kl. 16:12

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger.

Den næste ordfører er fru Aaja Chemnitz Larsen, der bedes holde sig klar efter en afsprætning – tak. Værsgo.

Kl. 16:12

(Ordfører)

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Om 2 dage mødes udenrigsministre fra hele den arktiske region til Arktisk Råds møde i Reykjavik. USA's udenrigsminister, hr. Antony Blinken – jeg kan forstå, at han også bliver kaldt Tony blandt venner – har netop besøgt Danmark i går. Han deltager også i mødet og besøger derefter vores hjemland, Grønland. Og hele besøget i går blev fulgt med stor mediebevågenhed og understreger, at hele interessen for Arktis er historisk høj, især hos stormagterne. I år deltager jeg også virtuelt i Arktisk Råds møde som formand for Den Arktiske Parlamentariker Komite. Det ser jeg frem til.

Historisk har vi også har set, hvordan interessen for Arktis har været svingende og ligefrem været grænsende til ligegyldighed. De tider er ovre, og tak for det. Interessen er steget, og tingene har ændret sig til det bedre, ikke mindst set med grønlandske briller. Grønland sidder i højere grad med ved forhandlingsbordet og får til stadighed en større indflydelse sammen med vores gode venner fra Færøerne. Og der er ingen tvivl om, at interessen på ingen måde har nået sit højdepunkt, og Arktis vil med forstærket kraft stå højt på den udenrigspolitiske dagsorden mange år frem. I stormagtsrivaliseringen er USA central og er en tæt allieret for rigsfællesskabet. Vi kender alle sammen holdningen til Rusland og Kina og til deres ageren i Arktis. Det er desværre også en relation, som ikke altid er god, og som vi også er nødt til at forholde os aktivt til, også her i rigsfællesskabet og hjemme i Grønland.

I Grønland har vi fået et nyt naalakkersuisut, og nye toner lyder ud fra dette naalakkersuisut med et ønske om tættere inddragelse af Grønland. Vi er Arktis, og det er naturligt, at vi sidder med ved bordet, når Arktis bliver drøftet. Men lad os også minde vores gode kolleger her i Folketinget om, at mens amerikanerne giver Danmark diplomatisk baghjul og besøger hver en lille krog og hver en lille bygd i Grønland, må man også spørge sig selv, om Danmark gør nok for at bidrage til en tæt relation til Grønland.

Hvad kan vi så gøre i fællesskab i forhold til at omsætte den her interesse for Arktis helt konkret? Naalakkersuisut har valgt at fokusere på at styrke handelsrelationerne mellem Grønland og USA og på at få skabt en ordentlig handelsaftale, så vores vigtigste eksportvare, nemlig fiskeriet, også fremover kan blive solgt og eksporteret direkte til USA. Og det naturlige spørgsmål at stille sig selv er også: Hvad betyder det for Grønland, og hvad betyder det for relationen til Danmark? Hvad betyder det for rigsfællesskabets fremtid? Jeg vil gerne starte med at rose regeringen og udenrigsminister hr. Jeppe Kofod for i forbindelse med den amerikanske udenrigsministers besøg at sige, at rigsfællesskabet er ligeværdigt, og at man respekterer de forskellige holdninger i rigsfællesskabet. Og det er en vigtig præmis for at samarbejde, at vi respekterer, at Grønland, Danmark og Færøerne er tre forskellige lande med forskellig kultur, forskellige sprog og indimellem også forskellige ønsker for fremtiden. Og på trods af det kan vi godt samarbejde.

I denne årlige rigsfællesskabsdebat her i Folketinget har Inuit Ataqatigiit altid haft et ønske om, at vi ikke kun ser bagud, men at vi tværtimod ser det som vores fornemste opgave også at byde ind med idéer til fortsat at udvikle Grønlands rolle i rigsfællesskabet og se fremad. For mig at se er der kun én vej til et mere velfungerende rigsfællesskab; det er netop øget ligeværdighed. Og til det formål er der stærkt brug for, at der er mere viden om Grønland i Danmark. Der skal i tv og i radio gives mere viden om Grønland. Det er nødvendigt med kvalificerede uddannelser i skoler og gymnasier, så danske unge og børn får et mere moderne og mere nuanceret billede af Grønland. Vi skal også gøre mere for fortsat at sikre bedre hjælp til selvhjælp for udsatte grønlandere i Danmark. Det er alt sammen

ting, som I har hørt mig sige før, men ting, der også er vigtige at få gentaget en gang til. I fællesskab bør vi derudover også kunne formulere et konkret fællesprojekt mellem Grønland og Danmark, og et sådan projekt kunne passende tage udgangspunkt i erhvervsudvikling i Grønland med en tidssvarende selskabslovgivning, som vi har ansvaret for her i Folketinget, adgang til danske og europæiske støttemuligheder og et boost til den fælles erhvervsudvikling via Vækstfonden og Greenland Venture.

Kl. 16:17

For der er behov for investeringer i erhvervsudvikling i Grønland. Og jeg ser hellere danske, europæiske eller amerikanske investeringer frem for kinesiske investeringer, når vi f.eks. snakker om kritisk infrastruktur. Nogle af de områder, der kunne investeres i, kunne være i forhold til råstoffer, i forhold til turisme og i forhold til boligbyggeri i Grønland, som jo også en kæmpestor udfordring, vi står over for, men også i forhold til iværksætteri. Det mener jeg også at der bør kunne findes en opbakning til blandt danske beslutningstagere.

Herudover mener vi helt konkret, at der er en række fælles opgaver, som vi kunne løfte i fællesskab. For det første er der det grønlandske ønske om større udenrigspolitisk albuerum. Det er helt centralt, og vi er godt på vej, men det er også en fælles opgave, at vi konsoliderer den gode praksis, der er.

For det andet jeg vil også drøfte behovet for etablering af et sikkerhedspolitisk forum internt i rigsfællesskabet. Vi skal spørge os selv, om det ikke kunne være med til at styrke de politiske beslutninger, at vi havde et internt sikkerhedspolitisk forum bestående af de tre rigsdeler, ikke kun repræsenteret af regeringerne, men også repræsenteret af parlamenterne. Hjemme i Grønland bør vi drøfte, om det udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg i naalakkersuisut bør spille en mere central rolle, altså en mere rådgivende rolle, frem for blot at blive orienteret om, hvad der foregår.

Samlet set står vi med en udfordring, i forhold til at samtidighedsprincippet også er noget, som vi sikrer, sådan at Grønland, Færøerne og Danmark kan tilgå de samme oplysninger. Et sådant forslag kunne være med til at styrke den interne dialog om de svære ting, og den kunne være med til at styrke de politiske beslutninger.

Sidst, men ikke mindst, er det også oplagt, at fremtidens arktiske ambassadør rent faktisk kommer fra Arktis. I dag er det typisk en del af sådan en intern omrokering, og typisk i forhold til noget karrierefremmende, men det kunne bare være rigtig godt at kigge på nogle af dem, der har en masse gode kompetencer hjemme i Grønland, som både har netværk, har viden, har uddannelse og er velkvalificeret til at varetage den post, naturligvis i et tæt samarbejde med den siddende regering og i tæt dialog med Færøerne og i respekt for deres ønsker. Alle tre lande, altså Grønland, Færøerne og Danmark, har ret til at udarbejde en arktisk strategi, som beskriver deres langsigtede visioner og planer. Færøerne har allerede en arktisk strategi, og det er også naturligt, at Grønland får én. Og mens vi står og venter på kongerigets arktiske strategi, som peger frem mod 2030, så udvikler og ændrer verden sig omkring os, og hvad, der for få år siden var vild fantasi, er blevet til vores virkelighed. Et klart eksempel, som vi alle sammen husker, var dengang, hvor præsident Donald Trump gerne ville købe Grønland. Med andre ord må man sige, at tiderne har ændret sig, og vi må også følge med. Behovet for albuerum til Grønland, når vi snakker udenrigspolitik, og behovet for et godt samarbejde i rigsfællesskabet er med andre ord ikke hinandens modsætninger, men er en kendsgerning og noget, som vi i fællesskab er nødt til at fremme.

Qujanaq. Tak for ordet. Jeg ser frem til debatten.

Kl. 16:21

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Der er en stribe korte bemærkninger. Først er det hr. Henrik Vinther fra Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 16:21

Henrik Vinther (RV):

Tak for det. Og tak for den fine indføring i rigsfællesskabet set fra fru Aaja Chemnitz Larsens side. Jeg ved ikke, om det er tonerne fra det hemmelige parlament, der er fulgt med til Slotspladsen. Der er i hvert fald gang i den udenfor. Mit spørgsmål handler om det som fru Aaja Chemnitz Larsen nævner omkring Vækstfonden, som der blev afsat et beløb på, jeg tror 220 mio. kr. til i 2019. Over halvdelen er allerede brugt. Ser fru Aaja Chemnitz Larsen behov for, at den pulje forlænges, når den periode udløber?

Kl. 16:22

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:22

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for et meget konkret og klart spørgsmål. Ja, jeg tænker, at det giver rigtig god mening. Som sagt er danske investeringer, europæiske investeringer og amerikanske investeringer for den sags skyld en god vej at gå. Og Vækstfonden har jo haft gode erfaringer med ligesom at investere. Man har fået den grønlandske pensionskasse SISA til også at lægge 100 millioner. Så når der ligger en bund i en fond, kan man sige, så tiltrækker man pludselig en masse private investorer, og der ville det jo være oplagt, at regeringen tog et nyt initiativ til at putte nogle flere penge i det arbejde.

Det kunne jo også være i forhold til turisme, som vi ved er noget, vi skal have boostet, efter at covid-19 forhåbentlig snart er ovre.

Kl. 16:22

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo til spørgeren.

Kl. 16:22

Henrik Vinther (RV):

Tak. Ja, turisme er jo et felt, hvor man kan se store vækstmuligheder. Men ser fru Aaja Chemnitz Larsen andre steder, hvor man i fællesskab kan styrke erhvervsudviklingen i Grønland, og hvor det også kan gavne danske virksomheder generelt? Er der nogle muligheder, som fru Aaja Chemnitz Larsen ser det.

Kl. 16:23

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:23

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Noget af det, som den nye regering er opmærksom på, er, at vores offentlige sektor er ekstremt stor i forhold til den private sektor. Der tror jeg man vil se, at der vil være flere opgaver, der vil blive løst af selvstændige iværksættere i Grønland, så det er helt sikkert et af de områder, hvor jeg tror vi vil se en vækst – altså at der bliver løst nogle opgaver i det private frem for i det offentlige.

Det kan måske lyde lidt som en lidt anderledes tanke fra et socialistisk parti, men når man kigger på tallene rent objektivt, kan man se, at der er behov for en bedre balance. Men jeg synes derudover, at der er mange områder, man kunne pege på, som også ville komme danske virksomheder til gavn.

Kl. 16:23

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Næste spørger er hr. Karsten Hønge fra SF. Værsgo.

Karsten Hønge (SF):

Allerførst, selvfølgelig, tillykke til – eller når vi nu holder os til dagens trend: Pilluaritsi – fru Aaja Chemnitz Larsen for at være blevet formand for de arktiske parlamentarikere. Det er rigtig godt gået – det er godt for Danmark, det er godt for Grønland.

Jeg kunne godt tænke mig lige at spørge fru Aaja Chemnitz Larsen lidt mere ind til, hvilke konkrete initiativer man har tænkt sig at tage i Grønland for at få rettet op på den her noget dramatiske sociale situation, der er, hvor for mange bliver efterladt uden et ordentligt levegrundlag. Altså, hvad er det for initiativer, man har tænkt sig at tage?

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo.

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Den menneskelige udvikling er helt central for udviklingen af det grønlandske samfund, og helt konkret er en fattigdomsgrænse noget, som man gerne vil etablere fra den nye regering, naalakkersuisuts side. Bekæmpelse af hjemløshed frem mod 2035 er også sådan et helt konkret mål, og dertil en lang række andre initiativer.

Noget andet, der også bliver nævnt, er jo sundhedsområdet, hvor man netop vil række hånden ud mod rigsfællesskabets parter for at se, om man kan samarbejde. Så jeg synes faktisk, at det er nogle gode toner, hvis man går ind og læser koalitionsaftalen, også set med Folketingets briller. Der er rigtig mange gode flader, hvor vi kan understøtte hinanden.

Grønland skal selvfølgelig tage et primært ansvar i forhold til at sikre, at socialområdet bliver løftet, men vi har jo givet håndslag på de 80 mio. kr. Så det er også noget, vi er nødt til at snakke om, for når de penge er brugt, hvad gør vi så? Ophører det samarbejde derefter? Det er et åbent spørgsmål.

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo til hr. Karsten Hønge.

Karsten Hønge (SF):

Fru Aaja Chemnitz Larsen kom jo i sin tale ind på, at amerikanerne i Grønland er rigtig skarpe til at rejse rundt til hver by og bygd og på den måde gøre sig synligere. Jeg ved jo også, at de har sådan et lille hjørne henne på universitetet i Nuuk med nogle sofaer og nogle flag og nogle bøger, og alt det kan man jo ikke synes andet, end at det er godt. Jeg tror også, at der måske er nogle ting, vi måske kunne lære lidt af. Eller: Hvilke ting kunne vi måske lære af, vil jeg spørge fru Aaja Chemnitz Larsen, i forhold til sådan den danske tilstedeværelse. Det er det ene spørgsmål.

Det andet er: Altså, gør amerikanerne bare det her, fordi de er blevet sådan helt forelsket i Grønland, eller har de yankier skumle bagtanker?

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo.

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Der er vist flere spørgsmål i det. Jeg vil egentligt forholde mig primært til, hvad rigsfællesskabet og Folketinget kan gøre, og jeg synes sådan set, at man måske skulle stoppe op og evaluere for at se, om de relativt mange penge, som den tidligere regering afsatte

Kl. 16:23 til bl.a. studierejser til gode initiativer for grønlandske studerende og sådan noget, måske kunne bruges bedre på andre områder. Er der måske nye initiativer, vi skal have taget?

Det er sådan set ikke den store pengepung, jeg tror man skal ud og have frem, men måske mere en dialog med de grønlandske aktører.

Kl. 16:26

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Næste spørger er hr. Christian Juhl fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 16:26

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Den nye regering, IA-regeringen med venner, har lavet et regeringsprogram, men nu er jeg ikke så dygtig som min lillebror fra SF til grønlandsk, så derfor vil jeg gerne spørge, hvordan den nye regering ser på militariseringen af Arktis, som jo reelt foregår uanset principper i Ilulissaterklæringen.

Kl. 16:27

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:27

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Lige præcis i det her spørgsmål er det faktisk rigtig godt at kunne grønlandsk, for der er to versioner, og det er typisk den grønlandske version, der er den gældende i Grønland, når man kigger på koalitionsaftalen. Der står klart, at man ikke ønsker, at der skal være flere militære baser i Grønland, og det er jo en ny tone, vi hører fra Grønlands side. Det er jo ikke nødvendigvis ensbetydende med, at Thule Air Base skal lukkes ned, hvilket man godt kunne tro, hvis man læser den danske version. Men det er i hvert fald et klart signal om, at vi ønsker lavspænding, og at vi ønsker fred i Arktis. Og vi er bestemt ikke naive eller blåøjede, i forhold til hvad der foregår med stormagterne, men vi mener, vi er nødt til at arbejde diplomatisk, men selvfølgelig også arbejde godt internt i rigsfællesskabet i forhold til at holde det på det niveau, det er, og netop respektere Ilulissataftalen.

Kl. 16:28

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:28

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Det beroliger mig faktisk temmelig meget, for jeg blev nervøs, da jeg hørte den konservative ordfører tale om, at det skal grønlænderne stort set ikke blande sig i. Jeg mener dybest set, det er et meget, meget centralt spørgsmål, at både Færøerne og Grønland blander sig i udenrigs- og sikkerhedspolitik for deres eget område.

Der er et punkt her i den skriftlige redegørelse, hvor der står: »Der opbygges også i samarbejde med Naalakkersuisut en ny forsvarsuddannelse med værnepligtslignende indhold ...«. Nu har jeg det sådan, at mange unge går ind i forsvaret, ikke fordi de vil kæmpe for fædrelandet, men fordi de gerne vil have sig en uddannelse. Er IA tilfreds med, at der bare står »værnepligtslignende indhold«? Altså, skal der ikke en reel uddannelse til, hvis grønlænderne skal ind i forsvaret?

Kl. 16:28

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:28

Kl. 16:31

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Vi er allerede gået i gang med en intern drøftelse om, hvad det helt specifikt er med den her uddannelse i Kangerlussuaq, som der jo skal etableres. Og der er jo blevet afsat 50 mio. kr., og der tænker jeg, at det bliver naalakkersuisut og regeringen, der selvfølgelig skal have en dialog om, hvad det helt specifikt skal indeholde. Men de toner, jeg hører hjemmefra, er i hvert fald, at man ønsker, at der er mere fokus på beredskab end nødvendigvis på en ren militær uddannelse. Men jeg har også enormt stor respekt for værnepligtsuddannelsen, og jeg mener også, at den giver vores unge nogle gode kompetencer.

Kl. 16:29

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Næste spørger er hr. Søren Espersen fra Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 16:29

Søren Espersen (DF):

Tak. Nu er jeg sådan set ret godt tilfreds med, IA vandt valget. Jeg heppede på IA. Jeg håber ikke, den oplysning kommer til at betyde, at det var dødsryk for partiet, men nu har jeg i hvert fald sagt det. Derfor synes jeg jo så også, at det nu binder, at man går i et samarbejde Naleraq. Og det, jeg vil spørge ordføreren om, er, hvordan hun selv har det med, at der er mulighed for, at hr. Pele Broberg kan rende rundt i verden og lave alle mulige ulykker.

Kl. 16:30

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:30

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak, og tak for lykønskningen, som jeg sådan hørte lidt mellem linjerne. Jeg tænker, at det jo er en spændende tid for Grønland, og det er også en spændende tid udenrigspolitisk. Det er nogle store opgaver, der skal løses, også af hr. Pele Broberg som udenrigsnaalakkersuisoq. Jeg synes, det er rigtig godt at have fokus på handelspolitik, på erhvervspolitik, når vi helt specifikt snakker om det besøg, der var i går, og om de møder, der kommer til at være de kommende dage, for Grønland har brug for erhvervsudvikling. Vi har virkelig brug for at komme ud af den her situation, hvor vi er så dybt afhængige af bloktilskuddet, og sikre, at vi får gang i noget erhvervsudvikling i Grønland. Så der er vi helt på linje.

Kl. 16:30

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo til spørgeren.

Kl. 16:30

Søren Espersen (DF):

Det er jo rigtigt og fint, og det skal man også fokusere på. Det er også det, det drejer sig om, synes jeg, men jeg kunne godt tænke mig at få en eller anden form for afstandtagen til den opførsel, som hr. Pele Broberg udviste i forbindelse med mødet med den amerikanske minister.

Kl. 16:31

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo til ordføreren.

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Nu tænker jeg, at hr. Pele Broberg refererer til vores partiformand, hvis det endelig er, og mit indtryk er, at man finder ud af det, og der er også en god dialog omkring det. Så kan man sige, at vi som politikere hver især har vores facon. Jeg har min facon, og andre har en anden facon. Jeg tror rigtig meget på diplomatiet, særlig internt i rigsfællesskabet. Jeg tror, det er en svær konstruktion, men også en vigtig øvelse for os på en eller anden måde at finde hinanden i den forskellighed, der er i rigsfællesskabet. Det tror jeg inderligt på er vigtigt.

Kl. 16:31

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Næste spørger er hr. Edmund Joensen. Værsgo.

Kl. 16:31

Edmund Joensen (SP):

Tak. Tak for en god tale. Hørte jeg rigtigt, da jeg hørte ordføreren snakke om, at der skulle vælges et organ fra hvert land til at fremme dialogen mellem landene? Hørte jeg rigtigt? Hvis det er rigtigt, synes jeg, det er en god idé, der ikke skal ties ihjel. Der må snakkes mere om det. Hvad siger ordføreren?

Kl. 16:32

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:32

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak, og tak også for opbakningen. Jeg tænker i hvert fald, at det er et forsøg på at spille en bold op og være så konkret som muligt. For jeg tror, vi alle sammen er enige om, at vi skal tale noget mere, og vi skal finde en eller anden måde at tale med fælles stemme på, men egentlig også indadtil kunne være uenige i nogle spørgsmål. Vi skal have et fortroligt forum at kunne have den dialog i, frem for at man gør det f.eks. over for en fjerdepart.

Det er sådan set vores grundlægger fra IA, Aqqaluk Lynge, der på et tidspunkt var ude og foreslå netop sådan et sikkerhedspolitisk forum internt i rigsfællesskabet, og jeg synes i hvert fald, det er en debat værd, at vi ser på fordele og ulemper ved det. Og jeg synes som sagt, det kunne være enormt interessant at drage parlamenterne lidt mere ind i den diskussion, for så tror jeg også, man undgår nogle ting, hvor der er uenighed, også internt på Færøerne eller internt i Grønland, og at vi får klappet tingene af mellem hinanden. Det tror jeg bliver ret vigtigt. Det er i hvert fald et forsøg på det.

Kl. 16:33

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Hr. Edmund Joensen, en anden bemærkning. Værsgo.

Kl. 16:33

Edmund Joensen (SP):

Ja, det synes jeg er en god idé. Alt, som fremmer dialogen mellem landene, er af det gode. Så jeg synes godt om idéen, og jeg synes, der skal arbejdes videre med det. Tak for det.

Kl. 16:34

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo.

Kl. 16:34

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for opbakningen. Jeg håber også, det er noget, man vil drøfte på Færøerne og i Grønland – om der skal være et sikkerhedspolitisk

forum internt i rigsfællesskabet. Det er i hvert fald en bold, der er givet op herfra.

Kl. 16:34

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Næste korte bemærkning er fra fru Barbara Gaardlykke Apol. Værsgo.

Kl. 16:34

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tusind tak, og tak til ordføreren for en meget, meget fin tale. Nu har vi en dansk regering, der har været virkelig god til at inkludere Færøerne og Grønland i de sager, som drejer sig om udenrigspolitik, der direkte angår Færøerne og Grønland.

Men som ordføreren også er inde på, mangler der er lidt, at parlamenterne bliver draget med ind. I Danmark har man jo Det Udenrigspolitiske Nævn, som regeringen rådfører sig med. Men som det i hvert fald er på Færøerne, så har man ikke helt den samme konstellation – og så vidt jeg kan forstå på ordføreren, heller ikke i Grønland – og parlamenterne bliver ikke inddraget på samme måde i de forhandlinger. Derfor synes jeg, at tanken om det her udenrigspolitiske forum i rigsfællesskabet er meget spændende og helt sikkert vil være god, også til at fremme dialogen mellem landene i rigsfællesskabet og ikke mindst sikre, at alle parlamentarikere får den samme information. Det er ikke så meget et spørgsmål. Det er mere en kommentar og en tilkendegivelse af, at jeg synes, det her er en meget spændende idé.

Kl. 16:35

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Værsgo.

Kl. 16:35

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg taler jo selvfølgelig også med mine kolleger hjemme i Grønland. Det tænker jeg at man selvfølgelig også gør på Færøerne. Der oplever man jo nogle gange, at man måske får informationerne sådan lidt forskelligt eller i forskellige tempi i hvert fald. Der synes jeg bare, at det netop er vigtigt, at man sikrer et årligt forum – kunne det være – hvor man kunne diskutere de her spørgsmål. Jeg er sådan set ret åben over for, hvilken form det kunne have. Det er bare et ønske om, at det i hvert fald bliver taget alvorligt som et forslag, eller at man så peger på noget andet.

Tidligere har der også været drøftelser om, om der skulle være et sikkerhedspolitisk forum i forhold til Arktisk Råd, og det er der mange forskellige holdninger til. Men jeg synes, at i forhold til rigsfællesskabet er der i hvert fald behov for, at vi øger dialogen, og det tænker jeg at alle sådan set er enige om. Debatten i dag vidner også om, at vi vil gerne dialogen og gerne vil hinanden, men vi har måske også forskellige holdninger. Så det kunne i hvert fald være et sted, hvor man kunne tage nogle af de der lidt svære, men vigtige snakke.

Kl. 16:36

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Næste korte bemærkning er fra hr. Christoffer Aagaard Melson. Værsgo.

Kl. 16:36

Christoffer Aagaard Melson (V):

Det er også nærmere en bemærkning end et spørgsmål, og det er egentlig bare for at sige tak for talen og de mange spændende idéer til, hvordan vi kan arbejde sammen på nye måder og på anderledes måder, måske også på tættere måder og på områder til vores fælles bedste. I den ånd synes jeg bare, det er dejligt med alle de konstruk-

tive idéer. Vi glæder os til at snakke videre om tættere parlamentarisk samarbejde, og hvordan vi kan udbrede kendskabet til rigsfællesskabet, øge erhvervsudviklingssamarbejdet på sundhedsområdet osv. Så tak for det. Jeg ser frem til den videre dialog.

Kl. 16:37

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Værsgo.

Kl. 16:37

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak også for samarbejdet, og tak for ordene. Jeg tænker jo, at vi har rigtig mange opgaver, vi skal løse. Jeg håber bestemt også, at Venstre, men også mange andre partier vil bakke op, når der er skoleforlig, når der er medieforlig, om, at Grønland skal tænkes lidt mere ind, end vi gør lige nu, og så ønsker vi at sidde med i højere grad. For noget af det tager det længere tid at sikre, at vi sidder med. Men det vigtigste er jo selvfølgelig, at Grønland bliver hørt og naalakkersuisut bliver hørt i forhold til de ønsker, man har, om udvikling.

Kl. 16:37

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren. Næste ordfører er fru Aki-Matilda Høegh-Dam. Værsgo.

Kl. 16:37

(Ordfører)

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for ordet. Vi kalder det en rigsfællesskabsdebat, og jeg synes, det er spændende. Det er jo også første gang siden valget, at vi har rigsfællesskabsdebat i salen. For det første har der været valg i 2019, så kom covid-19 i 2020, der forhindrede, at vi kunne have den her dialog. Det, jeg kan synes er spændende ved den her diskussion, er, om det er rigsfællesskabet, vi diskuterer, eller om det er det danske kongerige, vi diskuterer. Kald mig semantisk, men jeg ved, at ord betyder noget for vores verdensopfattelse, og jeg ønsker, at vi kommer tættere på hinanden omkring forståelsen af, hvad vi fra Grønlands side mener, når vi snakker om selvstændighed, og når man fra dansk side snakker om rigsfællesskab, for jeg tror virkelig på, at langt hen ad vejen vil vi gerne det samme, men det er bare forskellige måder, vi ønsker at gøre det på. Vi skal lidt tættere på hinanden i forhold til dialogen for at komme frem til, hvad det er.

I disse dage snakker man om Arktis, man snakker om udenrigspolitik, og man snakker om, ja, journalisterne kalder det, at Danmark er en arktisk stormagt. Denne måde at anskue verden på ligger også lidt i forståelsen af, hvordan Grønland ser på Danmark. Danmark ser sig selv som den store arktiske magt, Danmark ser sig selv som et herredømme, der i sidste ende kan få lov til at bestemme det hele. Hvis vi skal væk fra hele den konstruktion, forsøger vi fra Siumuts side at komme tættere i dialogen om, hvad et rigsfællesskab er. For hvis vi bare specifikt kigger på ordet rigsfællesskab uden at tænke på, hvordan vi opfatter begrebet, tænker jeg umiddelbart, at vi jo egentlig tænker på tre forskellige lande, tre forskellige sprog, tre forskellige måder at være på, men med et fælles mål om udenrigspolitik, om forsvarspolitik, om sikkerhedspolitik og om arktisk politik. Men hvis vi ønsker det, bliver vi også nødt til at sikre os, at det er et egentligt rigsfællesskab, for som det ser ud lige nu, læner jeg mig over mod det danske kongerige, for hvis vi kigger på lovgivningen, ser vi, at der ikke er et eneste sted i grundloven, der beskriver rigsfællesskabet, nej, der står det danske kongerige.

Det land, som har suveræniteten lige nu, er Danmark, og når vi har rodet lidt rundt i hele konstruktionen af, hvad det vil sige at være en del af et rigsfællesskab og prøvet at gradbøje lovgivningen her og der, er vi faktisk kommet lidt tættere på lidt mere selvbestemmelse

til Grønland og Færøerne, men i bund og grund har vi ikke et reelt føderalt samarbejde, et reelt rigsfællesskab, og det er det, vi gerne vil komme mere ind på fra Siumuts side.

Nogle gange er det, som om vi begynder at snakke lidt for meget om økonomi, om stormagter og mange andre ting, så jeg ønsker også, at vi kan komme lidt ind på mennesket. Lige nu er en del af diskussionen fra Grønlands side også, at vi bryder med de tabuer, vi længe har gået rundt med. Det er første gang i mange år, at rigtig mange unge kvinder og mænd bryder tabuer om seksuelle overgreb, bryder tabuer om forskellig vold i hjemmet, og det er et rigtig, rigtig stort skridt i den rigtige retning.

Lad os også anerkende, at det er sådan, at der i Grønland er tale om et uddannelsesboom. I lang tid har vi set, at uddannelse er vokset og vokset, og det snakker man heller ikke nok om. Omkring 1.000 mennesker i Grønland har på omkring 10 år fået en videregående uddannelse. Hvis vi kigger på gymnasiale uddannelser eller erhvervsuddannelser, ser vi, at det igen er ekstra 1.000 personer, der også har fået en uddannelse. 2.000 mennesker ud af 55.000 mennesker er rigtig, rigtig mange, og vi går også i den rigtige retning på mange områder.

Så når vi igen kommer tilbage til, hvordan den her konstruktion af rigsfællesskabet ser ud i dag, skal I ikke misforstå mig, for jeg tror virkelig på, at der er rigtig mange gode ting i vores konstruktion, men jeg tror bare, det kan blive bedre. Når rigtig mange i Grønland snakker om mangel på forståelse og mangel på sympati og empati fra deres, som det blev sagt så fint i dag, bofællekammerater, mener vi også, at der er nogle ting, der skal laves om på. Helt konkret ser vi på strukturerne fra Siumuts side, hvor vi tænker, at vi i bund og grund mangler en stærkere lov, der sikrer, at der reelt set er ligeværdighed, og at vi ikke kun skal tænke på, om det er en dansk regering, som er villig til at samarbejde tæt med Grønland og Færøerne, som ønsker at blive inddraget i udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik, der sikrer, at vi får noget at skulle have sagt.

Kl. 16:43

En ting kan være, ligesom nogle herinde i salen har foreslået det, at vi laver en helt ny konstruktion. Den konstruktion skal være baseret på et reelt føderalt samarbejde, hvor selv parlamentarikere på tværs af rigsfællesskabet mødes. Det kan jo være, at vi skal have et rigsfællesskabsparlament, hvor forskellige går rundt og drøfter, hvad de egentlig problemer blandt de fælles områder egentlig er. Men jeg tænker også, at det måske kræver, at det ikke kun er Færøerne og Grønland, der så afgiver suverænitet til et land for at opnå dette. Det er måske tre lande, der har afgivet suverænitet til hinanden, hvis det er det, man ønsker at opnå. For lige nu, som det ser ud nu, ser jeg egentlig ikke et treklover af et rigsfællesskab, for lige nu er der to lande, der går igennem Danmark og tilbage igen. Jeg håber da, at vi kan opbygge et rigsfællesskab, hvor selv Færøerne og Grønland også kommer tættere på hinanden, men sådan set det bare ikke ud, som tingene er nu. Vi skal redefinere, modernisere og på en eller anden måde finde ud af, hvordan vi gør det bedst.

Men hvis vi kigger på det på den måde, jeg lige har foreslået det, altså hvordan vi reelt bygger et føderalt samarbejde, et reelt rigsfællesskab og ikke det pseudorigsfællesskab, vi har nu, er grundlaget, at man først får højhedsret over eget land. Det vil sige, at man statsdannes. Jeg forsøger derfor ikke at bruge ordet selvstændighed eller løsrivelse igen, fordi ord betyder noget, og det lyder som afstandtagen fra et vist land, men i stedet synes jeg, at statsdannelse dækker for det, som vi snakker om fra Grønlands side, også når vi bruger ordet naalagaaffinnngormissaq, hvilket betyder statsdannelse. Ved at få højhedsret over eget land skal vi ikke længere være forarget, når Danmark ikke opretholder retssystemet ordentligt, når Danmark ikke opretholder politivæsenet ordentligt, når Danmark ikke osv. osv., men i stedet er det vores ansvar ud over de ting, vi hver især har

afgivet af suverænitet til hinanden. Det vil faktisk forme et reelt føderalt rigsfællesskab, hvor alle også i loven er ligeværdige.

Jeg håber ikke, at den her diskussion bliver set som en offensiv afstandtagen fra Danmark, for det ønsker vi ikke. Tværtimod ønsker vi bare mere forståelse og en bedre dialog med vores danske kolleger og med vores færøske kolleger, når vi snakker om statsdannelse. Når vi så kigger på den konstruktion, vi har nu, og vi ikke lige tænker på, at den lige kan laves om her i morgen, som vi lige har foreslået, er der selvfølgelig nogle andre ting, vi kan gøre for at gå i den retning. Helt konkret har Siumut også foreslået, at vi med mere udenrigspolitisk selvbestemmelse eventuelt kan få et folketingsråd – et folketingsråd, hvor alle i det grønlandske parlament bliver inddraget i form af den danske regering, ligesom man gør med Det Udenrigspolitiske Nævn, men bare i Grønland, og det er måske også noget, som Færøerne kunne være interesserede i.

Men indtil da må vi arbejde for de områder, som Danmark faktisk varetager, for Grønland har endnu ikke højhedsretten over eget land. Det betyder også, at man fra dansk side ikke skal negligere de ansvarsområder, man har, så længe man har dem. Mange ting har vi arbejdet for, og mange ting har vi glædelig kunnet samarbejde med danske kolleger om, og det er vi rigtig glade for. Men jeg synes også, det er vigtigt for os at pointere, at når vi kigger på retsvæsenet i forbindelse med børneområdet, har vi en kriminallov, som desværre er langt bagud, og som vi alle sammen skal kæmpe langt mere med. Justitsministeren har selv været ude at sige, at man bliver nødt til at styrke præventionen for dem, der har begået seksuel kriminalitet mod børn, og her tænker jeg også på, at man sagtens kan inkludere Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd og Rådet for Grønlands Retsvæsen i den dialog, idet det også er et dansk ansvarsområde for Grønland. Vi har brug for, at der bliver strammet op i lovgivninger, der er forældede. Tak for ordet.

Kl. 16:47

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Der er en stribe korte bemærkninger, den første er til hr. Karsten Hønge. Værsgo.

Kl. 16:47

Karsten Hønge (SF):

Jeg tror altså, at fru Aki-Matilda Høegh-Dam har ret i, at ord jo også betyder noget, det gør det jo, altså hvilke ord vi sætter på det. Derfor kan man da godt spørge, hvis nu vi accepterer det og ordføreren så alligevel vælger at sige: Danmark ser sig selv som den, der bestemmer, om det virkelig er fair. Er Danmark et land, der virkelig ser sig selv som den, der bestemmer over Grønland? Hvad er debatten i dag et udtryk for? Er det virkelig det? Eller skulle man måske øve sig i ordmæssigt også at lave tillidsskabende foranstaltninger? For jeg synes da, det er grøftegraveri. Eller hvad med sætningen om, at mange i Grønland oplever ikke empati – jeg kunne forstå, at det altså er fra Danmarks side over for Grønland? Se, nu er det sådan med empati og følelser, at det tit er noget, mennesker har med hinanden. Stater – der er det så sværere at snakke om følelser, men hvis vi skal oversætte det – kan man så oversætte det som andet end omsorg og empati, at Danmark betaler 75 pct. af Grønlands budget?

Kl. 16:48

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Værsgo, ordføreren.

Kl. 16:48

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

For det første bliver jeg nødt til at gøre det klart, at Danmark betaler bloktilskuddet, fordi man fra dansk side selv har stemt for, at man ønsker at have Grønland som en del af Danmark. Man giver bloktilskuddet, netop fordi man har haft en afstemning om det i Danmark,

hvorimod man ikke engang havde en afstemning om det i Grønland. Når man havde en afstemning om at give bloktilskud til alle danske regioner, giver man også bloktilskud til den, som man anså som en dansk region, og det vil sige Grønland. Men du har fuldstændig ret i, at vi skal bruge ord, der er mere i den positive retning. De ord, jeg brugte, om, at Danmark ser sig selv som dem, der bestemmer, brugte jeg for at pointere, hvad det er, jeg går igennem, når jeg rejser rundt i forskellige byer og bygder og hører, at Danmark går rundt og kalder sig selv for en arktisk stormagt og ser sig selv som den vigtige, selv om landet ikke engang er i Arktis. Det er sådan nogle begreber, man støder på, og det siger jeg i håb om forståelse for, at vi måske også fra dansk side skulle ændre vores retorik omkring Arktis.

Kl. 16:50

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Hr. Karsten Hønge, værsgo.

Kl. 16:50

Karsten Hønge (SF):

Jamen jeg synes jo ikke, at der er noget galt med bloktilskuddet, overhovedet ikke. Det er alle pengene værd. Jeg er jo begejstret for rigsfællesskabet og også for, at vi betaler, jeg synes bare, det er lidt stærk kost at få at vide, at man ikke udviser empati, hvis empati mellem stater dog kan gøres op økonomisk, og der betaler Danmark 75 pct. af det grønlandske budget. Det synes jeg egentlig er ret empatisk og egentlig ret okay at række den hjælpende hånd. Jeg synes, det er alle pengene værd. Kunne vi finde på at lave det om? Det er, som det er. Så når vi nu taler om, hvordan ord fungerer, og når fru Aki-Matilda Høegh-Dam rejser rundt og hører den slags udsagn, går jeg ud fra, at ordføreren banker det i jorden og fortæller: Jamen det er jo ikke sagen, vi stod jo ikke her i salen og diskuterede det, som om Danmark bestemmer. Det er simpelt hen ikke et korrekt udsagn. Det er unfair at sige, at situationen er sådan i Danmark, at vi ser os selv som dem, der bestemmer over Grønland. Det er der ikke hold i.

Kl. 16:50

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo, ordføreren.

Kl. 16:50

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Siumut synes, det er unfair, når det er, at man fra danske journalister og på mange andre måder fra dansk side anser sig selv som en arktisk stormagt, anser sig selv som dem, der kan gå ud og snakke om udenrigspolitik, forsvarspolitik og sikkerhedspolitik uden først at inkludere Grønland, som faktisk er det eneste land i rigsfællesskabet, der ligger i Arktis. Det synes vi er langt mere unfair.

Kl. 16:51

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Den næste korte bemærkning er til hr. Kasper Roug fra Socialdemokraterne. Værsgo.

Kl. 16:51

Kasper Roug (S):

Tak til ordføreren for en fremragende tale. Jeg vil først og fremmest sige, at rigsfællesskabet jo giver enormt mange muligheder for rigsdelenes ve og vel, men når det så er sagt, har jeg et mere konkret spørgsmål, i forhold til det, ordføreren sagde, om, at vi skulle komme ind på mennesket og mennesker. Det mener jeg sådan set er rigtigt.

Hvordan mener ordføreren vi kan fremme det gode samarbejde mellem Danmark og Grønland? Hvordan gør vi det i forhold til f.eks. social- og børneområdet? Altså, hvordan kan vi styrke vores

samarbejde, så der bliver nogle forbedrede levevilkår i Grønland, ikke mindst for børnene?

Kl. 16:52

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Værsgo.

Kl. 16:52

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for spørgsmålet. Det er jo sådan, at man stadig besidder omkring 36 ansvarsområder fra dansk side i forhold til Grønland, og i forbindelse med langt størstedelen af de ansvarsområder er der tale om en lovgivning, der ikke er blevet opdateret – i nogle tilfælde ikke siden 1940. Der er tale om uddaterede love, som man i samarbejde med forskellige organisationer, fagforeninger og politikere fra Grønland bliver nødt til at få opdateret. Her snakkede jeg også om kriminalloven for Grønland, som er uddateret for længe siden, og som vi bliver nødt til at modernisere, så den tilpasses nutiden – for også at sikre, at børn bliver beskyttet mod bl.a. seksuelt overgreb.

Kl. 16:52

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo, spørgeren.

Kl. 16:52

Kasper Roug (S):

Jamen tak for svaret. Nu nævnte ordføreren også, at vi skal styrke samarbejdet. Bl.a. vil vi gerne samarbejde om klimahåndtering, dvs. bekæmpelse af klimaforandringerne. Hvordan mener ordføreren at vi konkret kan bære os ad med sammen at kæmpe imod nogle klimaforandringer?

Kl. 16:53

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo.

Kl. 16:53

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Først skal jeg lige nævne, at jeg ikke kom ind på klimaforandringer i min tale, men jeg synes virkelig, det er et meget vigtigt emne. Generelt tænker jeg, at det er med den nye regering i Grønland, at den danske regering skal tage en dialog. Men dialogen skal også altid styrkes mellem folketingsmedlemmer i Danmark og medlemmerne af Inatsisartut i Grønland om, hvor man eventuelt kan samarbejde og have forskellige drøftelser om klimaet.

Kl. 16:53

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Næste korte bemærkning er til fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 16:53

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Noget af det, som driver mig rigtig meget i politik, er retfærdig, ærlighed og troværdighed, og jeg synes i al retfærdighed, at det er vigtigt at sige, at vi sådan set har en selvstyrelov, som giver os mulighed for at hjemtage en række områder og blive mere selvstændige, hvis man vil blive i det begreb – godt nok ikke en statsdannelse, men at blive mere selvstændige. På trods af det har vi ikke hjemtaget et eneste område siden 2009, på trods af at vi har haft mulighed for det, og det er ikke for at pege fingre ad nogen, for så kunne man også pege fingre af sig selv. Men det, som den nye naalakkersuisut netop siger, er: Vi vil gerne hjemtage fødevarerområdet. Det koster et sted mellem 30 og 35 mio. kr. Det er mange penge, Grønland skal finde i en relativt lille økonomi, og derfor synes jeg også, det er vigtigt at sige, at vi jo sådan set godt

kunne have hjemtaget nogle flere områder. Det krævede, at vi havde bedre økonomi, og at vi havde mere erhvervsudvikling i Grønland, og det tror jeg sådan set er den rette vej at gå. Men jeg synes ikke, det er på sin plads at pege fingre udelukkende ad andre. Der er man også nødt til at kigge indad.

Kl. 16:55

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 16:55

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

For det første skal det lige siges, at jeg ikke synes, der blev peget fingre ad nogen. Jeg ønskede dog blot forståelse. For det andet vil jeg sige, at vi i Siumut jo synes, at det at skulle hjemtage områder for at opnå statsdannelse ikke er den rigtige vej. Der er ikke noget, der siger, at vi skal kopiere ansvarsområder. Hvis det var tilfældet, skulle Danmark vel også have et NASA-område, altså et man kan komme op til månen-ansvarsområde, ligesom man har i USA, så nej, det gør man ikke. Man tilpasser ud fra landets struktur og væremåde, og det ønsker vi også fra Siumuts side at man gør frem for bare at sige, at nu går vi fra punkt til punkt. Der er stadig fem ansvarsområder, som vi uanset hvad aldrig nogen sinde kommer til at overtage, og det mangler vi for netop at kunne få en større økonomisk og erhvervsmæssig udvikling.

Men jeg er fuldstændig enig i det med retfærdighed og ærlighed, og derfor vil jeg også bare gerne pointere, at der står i § 1 i Inuit Ataatigiits ønske, at man netop som det allerførste vil arbejde for mere selvstændighed, og det håber jeg nemlig også vi er enige om af den grund.

Kl. 16:56

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo til spørgeren.

Kl. 16:56

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Det er der jo rigtig mange i Grønland, der gerne vil, men vi er også nødt til at tage udgangspunkt i den virkelighed, der er lige nu. Jeg synes, det er enormt inspirerende at se Færøerne, som har hjemtaget det ene område efter det andet, og jeg kunne bare godt tænke mig at høre ordføreren, om statsdannelse er under de rammer, der er nu, dvs. at Danmark varetager de samme områder og stadig væk betaler et beløb, eller hvordan man har tænkt sig, det skal hænge sammen økonomisk. Det tænker jeg vel er fair at bede om et klart svar på.

Kl. 16:56

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo.

Kl. 16:56

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Ved statsdannelse menes der højhedsret over eget land, og højhedsret over eget land betyder selvfølgelig, at vi selv opbygger, hvilket ansvar vi har. Det betyder, at Danmark ikke har noget reelt ansvar for Grønland. Men efter statsdannelse ønsker vi jo et reelt føderalt samarbejde med Danmark, hvor vi kan bygge et reelt rigsfællesskab og ikke det pseudorigsfællesskab, vi ligger i nu. Det er det, vi ønsker at komme tættere på.

Kl. 16:57

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Den næste korte bemærkning er til fru Barbara Gaardlykke Apol. Værsgo.

Kl. 16:57

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tak skal du have, og tak til ordføreren for en god tale. Ordføreren bad om, at det ikke skulle opfattes som en afstandtagen, og jeg kan for mit vedkommende sige, at det blev det absolut ikke. Jeg og mit parti er principielt tilhængere af rigsfællesskabet, men jeg kunne også genkende mig selv virkelig meget i det, som ordføreren sagde, bl.a. det med, at den her regering har været virkelig god til at inkludere Færøerne og Grønland i udenrigspolitiske anliggender. Men man kan ikke lade være med at tænke på, hvad der vil komme til at ske, når der kommer en ny regering, og om den regering så også vil være lige så god til at inkludere Færøerne og Grønland. Derfor bliver vi på en eller anden måde nødt til at reevaluere, hvilke rettigheder og dertilhørende pligter Færøerne og Grønland har, når det kommer til udenrigspolitik. Det var ikke så meget et spørgsmål, det var ligesom bare en tilkendegivelse af, hvad der var mit synspunkt på det, som ordføreren førte frem.

Kl. 16:58

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak for det. Værsgo, ordføreren.

Kl. 16:58

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Mange tak for forståelsen. Det var netop også den forståelse, jeg håbede på at vi kunne få bredt ud, for det handler netop ikke om afstandtagen. Det handler om at få skabt de rammer, der gør, at der ved lov og andre rammer faktisk bliver det ligeværdige fællesskab, vi ønsker.

Kl. 16:58

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Den næste korte bemærkning er til hr. Henrik Dahl. Værsgo.

Kl. 16:58

Henrik Dahl (LA):

Tak for det. Jeg har bedt om ordet, fordi ordføreren specifikt nævnte den grønlandske kriminallov. Den er oprindeligt skrevet af en professor i sociologi, som hed Verner Goldschmidt, og en professor i antropologi, som hed Agnete Weis Bentzon, tilbage i 1950'erne. Den lavede man, fordi man ikke vil trække den danske straffelov ned over hovedet på Grønland, men man ville lave noget, der lå i forlængelse af grønlandsk retsforståelse og retstradition. Så det, jeg bare vil tage frem med eksemplet, er, at Verner Goldschmidt og Agnete Weis Bentzon var kulturradikale. De var i egen forståelse progressive, og det ærinde, de var ude i, var et progressivt ærinde. Det har så vist sig, at det måske ikke gik helt så godt, som de havde regnet med, men jeg synes, at det tjener til at sige, at det også er svært at bedømme fortiden med nutidens øjne. Er ordføreren enig i det?

Kl. 16:59

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak for det. Værsgo, ordføreren.

Kl. 16:59

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Den sidste sætning vil jeg gerne erklære mig enig i, før jeg går videre. Men jeg vil gerne snakke om kriminalloven, som man kom ind på. Det er jo netop sådan, at man måske manglede noget forståelse af og noget empiri for, hvordan den naturlige grønlandske retsforståelse egentlig var, netop fordi man gik ud fra, at grønlændere var disse ædle vilde, der var meget fredelige mennesker. Det var det, man i sidste ende baserede det på, men senere hen har man jo fundet ud af, hvilket der også bliver undervist i nu til dags på jura på Grønlands

universitet, at Grønland i sin tid faktisk havde det princip, at det var øje for øje. Så det var langt hårdere end den danske straffelov i sidste ende, og det, at man gik fra en af de hårdeste straffe, man overhovedet kan have, til noget af det mest blide, har også vist sig ikke rigtig at fungere for det grønlandske samfund. Så vi skal begynde at finde en balance i det, for nu har vi jo også været i en tid, hvor vi har tilpasset os denne lov, men vi skal nok lidt tættere på den danske straffelov, ligesom Danmark også er kommet lidt tættere på den grønlandske kriminallov, og så skal vi begynde at finde ud af, hvad der egentlig passer bedst.

Kl. 17:00

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen): Spørgeren.

Kl. 17:00

Henrik Dahl (LA):

Det, jeg egentlig bare ville bringe op med mit spørgsmål var, at det, kan man sige, jo er en sørgelig historie om nogle meget velmenende mennesker, som gjorde noget, de troede var det rigtige, tilbage i 1950'erne, altså for mange, mange år siden. Det var to velmente professorer, der tænkte: Det her er det bedste, vi overhovedet kan gøre. Er det ikke vigtigt at have historien med på den måde, at det her faktisk ikke er en historie om at prøve at genere, men at det er en historie om at prøve at være velmenende? Det var ikke vellykket, men det er det, historien er om.

Kl. 17:01

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen): Tak. Ordføreren.

Kl. 17:01

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Selvfølgelig skal vi anerkende historien, men jeg synes også, det er vigtigt, at vi husker på, hvem historien er skrevet af. Desværre har det også været sådan, at langt størstedelen af historien er skrevet af vestlige og måske danske mennesker og ikke af grønlænderne selv. Og når vi kigger på de grønlandske skrevne tekster, er det faktisk et meget anderledes syn på verden, man havde, og en helt anden form for velmenende intention, man også havde med de andre udtalelser, man en gang imellem kunne komme med. Jeg synes, det er en balance, og jeg er enig i, at vi skal kigge på begge sider af historien og anerkende dem som ligeværdige uanset hvad.

Kl. 17:01

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste taler er hr. Edmund Joensen. Værsgø.

Kl. 17:02

(Ordfører)

Edmund Joensen (SP):

Tak, formand. Tað ræður um ikki at liggja sjóvarfallið av sær. Dette er en gammel færøsk talemåde, der handler om livsnødvendigheden af godt sømandskab tilpasset strømforholdene ved Færøerne. På dansk ville det måske kommet til at lyde: Vi skal udnytte strømmens retning og kræfter. I Danmark ville det nok have den samme betydning som at sige, at man skal smede, mens jernet er varmt. Tað ræður um ikki at liggja sjóvarfallið av sær.

Jeg bringer den talemåde på banen i dag, fordi de politiske omstændigheder lige nu er de rigtige til at udvikle rigsfællesskabet. Min egen opfattelse er, at både regeringen på Færøerne og regeringen i Danmark er mere løsningsorienterede end konfliktsøgende. Det gælder både i deres storpolitiske spil, men også med hensyn til de små hindringer, der er internt i rigsfællesskabet. Lad os derfor sammen

finde løsninger, mens alle parter er samarbejdsvillige. Det er nu, der skal smedes; vi skal udnytte strømmens retning og kræfter.

Jeg er en stor fortalere for rigsfællesskabet, og jeg ønsker at bevare samarbejdet om og ikke mindst udvikle dette fællesskab bestående af Grønland, Danmark og Færøerne. Udvikling er her et nøgleord, en udvikling til gavn for land og folk. Det er nemlig vigtigt, at vi ikke ser på rigsfællesskabet som en statisk enhed af tre lande, men som en dynamisk enhed, der udvikler sig i takt med tiden og afspejler den verden, vi lever i. Derfor er det af største betydning, at vi bliver bedre til at tale sammen landene imellem, at Grønland og Færøerne er med til at tage de store udenrigs- og sikkerhedspolitiske beslutninger, som vedrører os, og at vi finder løsninger på nogle af de mindre udfordringer, som trods alt kan opstå i en udvikling.

Udviklingen er allerede godt i gang. Det afspejles bl.a. af den amerikanske udenrigsministers besøg i Danmark i går, hvor både landstýrismaður for udenrigsanliggender fra Færøerne og naalakkersuisoq for udenrigsanliggender fra Grønland deltog sammen med den danske udenrigsminister. Alt tyder på, at vi går en spændende tid i møde.

Rigsfællesskabet står på tre ben, der på mange måder er forskellige, og når man så flytter sig fra den ene rigsdeltalende til den anden, kan man støde på udfordringer, de såkaldte grænsehindringer. Der arbejdes hele tiden på at løse udfordringerne med grænsehindringer mellem rigsdeltalende, og det er jeg meget taknemlig for. Men vi har stadig flere grænsehindringer, der gør, færinger og grønlændere, danske statsborgere, er dårligere stillet end eksempelvis EU-borgere.

Lad mig komme med nogle eksempler: Hvis en færinger tager på et længerevarende ophold i Danmark, f.eks. fordi vedkommende skal studere eller i sygehusbehandling, kan vedkommende kun medbringe receptpligtig medicin i begrænsede mængder. Men en person fra Bulgarien eller Grækenland må medbringe al den receptpligtige medicin, som vedkommende har behov for. Det kan undre mig, at en EU-borger er bedre stillet på dette område end en dansk statsborger, at EU vejer tungere end rigsfællesskabet.

Det samme gælder, hvis en dansker – en *dansker* – tager sin mobiltelefon med til Færøerne eller til Grønland. Ved brug af roaming på øerne får danskeren en ubehagelig ekstraregning med hjem i bagagen, for Færøerne og Grønland er ikke en del af EU's roaming-aftale. Dette ville det ikke være tilfældet, hvis vedkommende rejste til f.eks. Portugal. Jeg synes, det er uheldigt, og det må vi finde en løsning på.

Kl. 17:07

Det er selvfølgelig positivt, at listen over grænsehindringer i rigsfællesskabet til stadighed bliver kortere, at man opsporer og løser dem, og at vi har et system og en villighed til at fjerne disse grænsehindringer, inden de bliver en reel hindring for borgerne.

To grænsehindringer er blevet banet af vejen i året, der er gået. Det har især været af stor betydning, at færinger nu kan få et dansk cpr-nummer og NemID på Færøerne og altså ikke længere skal møde op på borgerservice i Danmark for at få et cpr-nummer. Netop dette er det tydeligste eksempel på den talemåde, jeg nævnte tidligere. Fra dansk side har løsningen været klar siden VLAK-regeringen, men den forrige regering på Færøerne med Republikanerne var ikke løsningsorienteret på dette område, de ville hellere søge konflikten. Så jeg gentager: Tað ræður um ikki at liggja sjóvarfallið av sær. Vi skal udnytte strømmens retning og kræfter.

Med nye love vil der opstå nye grænsehindringer. Det kan næppe undgås – særlig når der aldrig bliver taget hensyn til de tre rigsdeltalende og de forskelligheder, vi hver især har, det være sig sproglige, kulturelle eller samfundsmæssige forskelligheder. Den varslede lovgivning om oversættelse af prædikener, der bliver holdt i Danmark, er et eksempel på, hvordan andre politiske prioriteringer til tider overtrumfer tilblivelsen af nye grænsehindringer.

Ligeledes er loven fra 2019 om betaling for akut og fortsat sygehusbehandling af visse personer uden bopæl i Danmark et eksempel på lovgivning, hvor konsekvensen var, at personer fra Grønland og Færøerne skulle opkræves betaling for fortsat sygehusbehandling. Denne forglemmelse er nu blevet løst med et nyt lovforslag, som kunne have været undgået.

Men hvordan undgår vi så at overse den slags kedelige ting i fremtiden? En løsning kunne være, at når der bliver lavet en ny lov herinde i Folketinget, er det som bekendt obligatorisk at udfylde et sammenfattende skema, hvor de mulige konsekvenser ved lovforslaget skal uddybes. F.eks. skal man uddybe, om det pågældende lovforslag vil have klima- og miljømæssige konsekvenser, økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for staten, kommunerne og regionerne. Her forestiller jeg mig, at man tilføjer en kategori, der hedder: implementeringskonsekvenser for borgere i rigsfællesskabet. Ved at tilføje denne kategori, ville lovforslag, der har konsekvenser for borgerne i rigsfællesskabet, blive vedtaget på et oplyst grundlag. Der ville herved i hvert eneste lovforslag skulle laves en afvejning af politiske prioriteringer kontra konsekvenser for rigsfællesskabet, ligesom mulige grænsehindre ikke ville blive overset. På denne måde ville vi kunne undgå flere grænsehindre, som ellers ville opstå, og som muligvis senere ville kunne bruges som skydehyl i fremtidige konfliktsituationer. Denne konsekvensafvejning skal naturligvis laves i lovforslag i alle tre rigsdele, alle parlamenterne.

Jeg har sagt et par gange, og nu siger jeg det for sidste gang: Tað ræður um ikki at liggja sjóvarfallið av sær. Vi skal udnytte strømmens retning og kræfter. Det er nu, der skal smedes, mens jernet er varmt. Tak.

Kl. 17:12

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Den første korte bemærkning er til hr. Christoffer Aagaard Melson. Værsgo.

Kl. 17:12

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tusind tak for talen og for fokusset på, hvordan vi kan gøre det lettere at leve sammen på tværs af rigsfællesskabet. Et andet spørgsmål, som måske også kan ligge lidt i forlængelse af ordsproget at gå med strømmen, handler om handelsaftaler. I en tid, hvor vi har set Brexit, tror jeg måske, der også er et vindue for, at EU kan se en fordel i at knytte både Færøerne og Grønland tættere til sig. Så spørgsmålet til ordføreren er egentlig, hvordan han ser situationen, i forhold til at Færøerne kan få forhandlet nogle bedre handelsaftaler, bl.a. med EU, hvilken rolle den danske stat eventuelt kan spille, og om vi kan spille en større rolle i forhold til at understøtte Færøernes forhåbninger om bedre markedsadgang i EU.

Kl. 17:13

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo.

Kl. 17:13

Edmund Joensen (SP):

Tak. En ny handelsaftale med EU har højeste prioritet for landsstyret og regeringen på Færøerne, og mig bekendt har statsministeren og regeringen lovet sagen op på højeste niveau i EU, så sagen burde være højaktuel for øjeblikket. Så jeg mener, at sagen kører godt for øjeblikket; den er kommet godt fra start.

Kl. 17:13

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Spørgeren.

Kl. 17:13

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for svaret. Det er dejligt at høre, at det er noget, der bliver prioriteret af regeringen. Det er dejligt, at der forhåbentlig snart kommer nogle gode nyheder, som vi vil glæde os over, hvis det lykkes.

Kl. 17:14

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Værsgo.

Kl. 17:14

Edmund Joensen (SP):

Tak for det. Det er noget, som Færøerne virkelig har brug for. Nu har man anfægtet, at vi sælger for mange råvarer til Rusland og til Kina, og at man skal passe på ikke at blive for afhængige af disse markeder. Selvfølgelig skal vi sælge til hele verden, men det skyldes på en måde, at vi kun har en simpel handelsaftale med EU. Hvis der var åbnet op for færdigvarer eller madvarer på samme måde, ville det tage trykket de andre steder.

Kl. 17:14

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Den næste korte bemærkning er til fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 17:14

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Og tak for en god ordførertale. Jeg synes, at det her med at udnytte flodens retning var enormt smukt og poetisk – allerede med bølgerne, sådan som jeg forstod det. Så i hvert fald tak for den tale.

Jeg kunne godt tænke mig at høre: Har ordføreren sådan en prioritering – i første, anden, tredje – af folketingsarbejdet? Er der noget særligt, som Folketinget kan gøre i forhold til at fremme nogle sager, som vil være gode hjemme på Færøerne?

Så vil jeg sige, at i Grønland er det enormt inspirerende at følge den udvikling, der er på Færøerne, særlig i forhold til jeres økonomi. Tak.

Kl. 17:15

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Værsgo.

Kl. 17:15

Edmund Joensen (SP):

Nu snakkede vi om spørgerens forslag for en halv time siden, og det gik jo på, at vi skulle have en større dialog mellem rigsdelen. Som jeg forstod det, skulle der vælges et forum i hvert parlament eller i hver regering, som skulle være permanent og sidde hele året og bruges til den nødvendige dialog i rigsfællesskabet. Og faktisk synes jeg godt om idéen, for jo mere dialog vi har, jo bedre, og hvis det forum kunne løse op for ting og sager, er det virkelig noget, der batter.

Kl. 17:16

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Værsgo.

Kl. 17:16

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Noget af det, der bliver drøftet på Færøerne, er jo det her med en radar, som er en del af den her arktiske kapacitetspakke, som er en del af forliget. Det er jo en drøftelse, man har på Færøerne, men vi får måske ikke nuancerne med, når vi ser det herfra. Vil

ordføreren måske løfte sløret lidt for, hvad det er for nogle drøftelser, man har hjemme på Færøerne, om en mulig radar?

Kl. 17:17

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak. Værsgo.

Kl. 17:17

Edmund Joensen (SP):

Altså, der har været en behandling af hele sagen på Færøerne – både igennem lang tid i landsstyret og også i Lagtingets Udenrigsudvalg. Og for mig at se er det kommet så langt, at ministeren, som ellers var her i København i går, altså udenrigsministeren på Færøerne, har fået hjemmel til at forhandle sagen færdig. Så for os udefra set kører sagen nu, og vi venter bare på en løsning.

Kl. 17:17

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):
Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste ordfører er fru Barbara Gaardlykke Apol. Værsgo.

Kl. 17:18

(Ordfører)

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tak for ordet. Det er specielt for mig at stå her i dag, ikke mindst fordi dette er min første gang heroppe på talerstolen, men især jo også fordi vi netop skal behandle rigsfællesskabet. Og jeg må sige, at der er sket mange ting, siden rigsfællesskabet sidst blev behandlet her i Folketinget, i 2018, og lad mig nævne bare nogle af dem.

Landene i rigsfællesskabet har i fællesskab haft formandskabet i Nordisk Ministerråd sidste år, og så sent som i går deltog alle af rigsfællesskabets tre udenrigsministre i møder med den nuværende amerikanske udenrigsminister. Dette taler for, at regeringen anerkender landenes forskellighed, og at dette selvfølgelig skal komme til udtryk, når der forhandles omkring færøske og grønlandske interesser.

Dette bliver vigtigere og vigtigere i en tid, hvor omverdenen har fået større interesse for det arktiske område. På Færøerne har vi som et lille øsamfund stået i den mærkværdige situation, at både USA og Kina – det vil altså sige verdens største og næststørste økonomier – har sendt deres ambassadør til Færøerne for at få indflydelse på, hvem det er, der skal udbygge 5G-netværket til de godt og vel 53.000 indbyggere. Og det er mærkværdigt, at et lille land skal have en så stor interesse fra USA og fra Kina. Det er næppe disse 53.000 indbyggere, som vil være nok til at forvandle tallene på bundlinjen til enten røde eller sorte for disse store økonomier.

Der er altså noget andet på spil – et strategisk kapløb om teknologi og geopolitik. Og her bliver det færøske territorie pludselig mere interessant på grund af sin beliggenhed. Der er flere internationale øjne på, hvilke handlinger Færøerne foretager sig, og hvilke nationer Færøerne samarbejder med. Og det er netop dette, jeg gerne vil snakke om i dag, altså interessen for, hvilke nationer Færøerne samarbejder med.

Nogle gange kan det virke lidt mærkeligt at skulle træde ind i Folketinget med et færøsk mandat. Under alle omstændigheder må jeg fastslå, at siden Færøerne fik mandater i Folketinget, er denne rolle ændret meget. Ikke en eneste lov, som handler om Færøerne eller færøske forhold, bliver lavet her. De få lovforslag, som gælder Færøerne og bliver behandlet her, bliver først behandlet i Lagtinget. På den måde har Færøerne en lidt speciel position i rigsfællesskabet, men vi har også en speciel position i verden. Vi er med i NATO – og dog ikke. Vi er med i Arktisk Råd – og dog ikke. Og den dag, en færøing vælger at sætte sin fod på dansk jord, har han eller hun samme rettigheder som en EU-borger, uden at Færøerne er med i EU, fordi Færøerne står uden for EU – som i helt uden for. Vi er ikke

med i EFTA, som f.eks. Norge og Island er. Vi er ikke et overseas territory, som f.eks. Grønland er – vi står uden for.

Der skal heller ikke være nogen tvivl om, at færingers tillid til EU blev skadet – om jeg kan sige det sådan – i 2013, da EU igangsatte sanktioner mod Færøerne over en strid om fiskekvoter. Alle europæiske havne blev lukket for færøske fiskefartøjer. Men den strid endte med, at EU til sidst efterkom Færøernes krav på en større andel af fiskekvoterne. Som en konsekvens af de her sanktioner fra EU blev Færøerne nødt til at finde nye markeder at eksportere til, og med det begynder handelen til Rusland at tage til. I dag går omkring en fjerdedel af al den færøske vareeksport til Rusland.

Tidligere er Færøernes handel med Rusland blevet kritiseret af danske politikere, og til dels er det en kritik, jeg godt kan forstå. I min optik står Færøerne tydeligvis sammen med Vesten og Europa med at opretholde demokratiske samfund med respekt for basale menneskerettigheder. Det seneste år har Rusland flere gange udfordret disse samme principper. Bare for at nævne ét aktuelt eksempel har vi været vidne til fængslingen af oppositionspolitikeren Aleksej Navalnyj i Rusland. Så nej, jeg synes ikke, det er rigtigt, at Færøerne er så tæt associeret med Rusland, som vi er i dag. Jeg mener faktisk, at der er en reel fare for, at vi er i gang med at udvikle et afhængighedsforhold til Rusland, og jeg ville virkelig ønske, at det var anderledes. Et realistisk alternativ til handel med Rusland ville være mere handel med EU – EU, som vi rent faktisk deler flere værdier med.

Kl. 17:23

Vi behandler i dag statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet. Statsministeren nævner bl.a. den færøske økonomi, og i den anledning er det meget aktuelt at nævne, at en bedre adgang til det europæiske marked ville være en stor gevinst for færøsk økonomi.

I øjeblikket kan Færøerne eksportere ikketilvirkede fiskevarer frit til EU. Hvis dette blev ændret til, at vi nu også fik lov til at eksportere færdige produkter, ville dette bl.a. skabe et incitament til forædling af fiskeriprodukter, men det ville også skabe et større potentiale for økonomisk vækst samt en diversificering af den færøske økonomi. Derudover ville dette også være med til at styrke forholdet til EU, som må siges at være ret svækket efter sanktionerne i 2013-14. Og så ville det i øvrigt også være et reelt alternativ til Rusland.

Men det er ikke kun i færøsk interesse, at handel med Rusland er attraktiv. Jeg vil også pointere, at det i den grad er i Danmarks diplomatiske interesse, at Færøerne øger og styrker sin handel med EU. Som jeg nævnte tidligere, har Færøerne en lidt speciel position. Mens Danmark tydeligvis har fastslået, at USA er Danmarks tætteste allierede, er dette lidt mere uklart for Færøerne. På den ene side har vi det økonomiske samarbejde med Rusland; på den anden side kan vi siges at have et værdimæssigt samarbejde med Vesten. Derfor kan det virke lidt mærkeligt, når én del af rigsfællesskabet har en så tydelig position i verden, at det, hvis en anden del af rigsfællesskabet så valgte at indtage den samme position, så ville betyde, at det ville få fatale økonomiske konsekvenser.

Der skal ingen tvivl være om, at jeg i princippet ikke er imod handel med Rusland, sådan helt overordnet, men problemet for mig at se ligger i det afhængighedsforhold, som jeg frygter at Færøerne er i gang med at skabe. Der skal heller ikke være nogen tvivl om, at jeg selvfølgelig mener, at Færøerne selv skal bestemme, hvem det er, vi handler med. Men i tråd med de begrænsede handelsmuligheder, som Færøerne har, er vi endt i dette afhængighedsforhold til et land, som ikke respekterer basale menneskerettigheder. For den her diskussion drejer sig netop også om menneskerettigheder og at tage afstand, når disse bliver krænket, for menneskerettigheder skal være universelle.

Nu er, må jeg desværre sige, fiskeriforhandlingerne mellem Færøerne og EU endnu en gang gået i stå. Det er derfor nærliggende at

spørge sig selv, hvad der nu vil komme til at ske. Vil Færøerne blive presset endnu mere ind på det russiske marked, og hvilke døre vil der komme til at stå åbne for Færøerne i fremtiden?

Her til sidst vil jeg gerne kvittere for statsministerens støtte til Færøernes ønske om at modernisere handelen med EU. Det er mit inderlige ønske, at vi sammen kan få forhandlet en frihandelsaftale på plads til gavn for både Færøerne og Danmark. Tak.

Kl. 17:26

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Der er en lang række korte bemærkninger. Den første er til hr. Kasper Roug. Værsgo.

Kl. 17:26

Kasper Roug (S):

Tak for det, og tak for en rigtig, rigtig god tale fra ordføreren. Det var rigtig godt at høre en spændende beretning med et perspektiv for Færøerne af. Noget af det, som jeg synes går igennem ordførerens tale, er jo det positive aspekt ved rigsfællesskabet, og nu er vi jo i dag alligevel også kommet ind på mange aspekter, som er knap så positive. Som jeg også sagde til vores grønlandske venner, er der jo rigtig mange muligheder i rigsfællesskabet. Det er også derfor, mit spørgsmål til ordføreren går på: Hvad ser ordføreren som en fordel ved rigsfællesskabet, som vi kan bruge fremadrettet, og som også er en fordel for Færøerne – det vil sige det, at vi tre lande faktisk står sammen?

Kl. 17:27

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Tak. Værsgo til ordføreren.

Kl. 17:27

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tusind tak for spørgsmålet. Jeg ser en masse fordele ved rigsfællesskabet. Noget af det, som nogle har taget op her i dag, er bl.a. klimaforandringer, og jeg mener, at hvis der er noget, der virkelig gør sig gældende, og som går på tværs af landegrænser, er det jo klimaforandringerne. Danmark har fået forhandlet en ambitiøs aftale om klima på plads, og på Færøerne er vi i gang med forhandlinger om en klimaaftale, og efter min mening er den ikke lige så ambitiøs som den danske, men jeg mener i den grad, vi har virkelig meget at lære og mange erfaringer, vi kan dele med hinanden, når det kommer til klimaforhandlingerne. For klimaforhandlingerne og klimaforandringerne er i min optik den største udfordring i hele verden i øjeblikket.

Kl. 17:28

Tredje næstformand (Rasmus Helveg Petersen):

Den næste korte bemærkning er til hr. Christian Juhl fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 17:28

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Det er befriende at møde en ordfører, stærk og dygtig, fra Færøerne, som er en ung kvinde. Jeg lavede en statistik, og der har i Folketinget siden 1953 siddet 28 mænd fra Færøerne og kun 3 kvinder, og som ordføreren kan se, er der stort set kun mænd blandt ordførerne i dag, og så er der selvfølgelig en kvindelig statsminister, og så har vi de nordatlantiske kvinder. Tillykke med talen, og tak for den, spændende.

Jeg har et spørgsmål, som måske er lige på kanten af rigsfællesskabet, men i hvert fald meget tæt på, hvad der sker i Færøerne. Jeg har diskuteret spørgsmålet meget med Jenis av Rana, som i den grad er modstander af abort, og jeg kunne godt tænke mig at høre, hvad ordføreren mener om det spørgsmål, og om ordføreren mener, at der

sker nogle forandringer på Færøerne, for det er jo et spørgsmål, som andre lande for længst har taget en beslutning omkring.

Kl. 17:29

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 17:29

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Jamen tusind tak for spørgsmålet. Jeg skal først fastslå, at min klare holdning er, at selvfølgelig skal færøske kvinder selv have lov til at bestemme, om de har lyst til at få foretaget en abort eller ej. Jeg har også selv på det seneste fulgt med i de danske medier, som har prøvet at få skabt en politisk debat i Danmark omkring Færøernes abortlov, og her bliver jeg også nødt til at fastslå, at selvfølgelig er det Færøerne selv, der skal træffe den beslutning.

Men til ordførerens spørgsmål: Nej, der sker ikke særlig meget på det område på Færøerne. Vi har den samme danske lov, som vi har haft siden 1956, og der ser det ikke ud til at komme nogen ændringer, og hvis du spørger mig, er en af grundene, at det er så svær en debat. Her forleden havde statsministeren bl.a. et opslag på de sociale medier, hvor hun skrev, at af natur er det her en meget sort-hvid debat, og det kan jeg kun erklære mig enig i. Det er altså ikke muligt. Altså, vi står på kanten af kløften og diskuterer det ud fra to synsvinkler, og det er ikke muligt at nå til enighed, og jeg tror, at det er det, der er grunden til, at vi ikke er nået til enighed om det. Det er i hvert fald ikke muligt at opnå konsensus omkring det.

Kl. 17:30

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Hr. Christian Juhl.

Kl. 17:30

Christian Juhl (EL):

Grunden til, at jeg spørger, er selvfølgelig også, at de danske medier har interesseret sig for det, og nogle af mine kollegaer blev lidt overraskede og sagde: Selvfølgelig er der da fri abort i Færøerne. Det skyldes især, at vi har set, at der er blevet taget nogle skridt på et andet område, nemlig lgbt-området og priden i Thorshavn og andre skridt i retning af et mere frit og åbent syn på seksualitet, og det kunne jo være, at det fulgte med der. Jeg håber da det bedste, med hensyn til at I kan få skabt en bevægelse i retning af, at det også kan lykkes det her område. Men tak for svaret.

Kl. 17:30

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 17:31

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Jeg sætter også virkelig pris på, at du stiller det her spørgsmål, for det giver også anledning til at vise, at der rent faktisk findes folk på Færøerne, som går ind for fri abort, og at vi arbejder meget hårdt for, at det skal lykkes. Jeg skal også lige sige, at det ikke er mit partis holdning – det er min personlige holdning. Men tak for spørgsmålet.

Kl. 17:31

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Den næste korte bemærkning er fra fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 17:31

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak for en fantastisk flot og også enormt modig tale. Man betaler også en pris for at vise mod, så tusind tak for at holde så

klar en tale, også med hensyn til Rusland – det syntes jeg var enormt forfriskende.

Ligesom jeg spurgte ordførerens kollega fra Færøerne, vil jeg også her spørge ind til det her med radaren, for det er jo et udestående spørgsmål, som vi ligesom ikke har fået lukket endnu. Hvad er processen på Færøerne, og hvordan forholder man sig til det? Det synes jeg kunne være interessant at høre om.

Men det var en rigtig, rigtig flot første tale – det er virkelig imponerende.

Kl. 17:32

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 17:32

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tak. Og også tak for spørgsmålet. Jeg tror måske ikke helt, jeg deler min færøske kollegas holdning, når det gælder processen i forhold til radaren. Nu er det altså sådan, at det færøske Lagting historisk set har vedtaget at være imod en opsættelse af en radar på Færøerne, og min opfattelse er i hvert fald den, at hvis Lagtinget ikke vedtager noget andet, er den holdning stadig gældende. Derfor mener jeg, det vil være på sin plads, at diskussionen om opsættelse af en færøsk radar også vil være noget, der bliver debatteret i Lagtinget, selvfølgelig på et principielt niveau, så fortrolige oplysninger ikke kommer ud.

Nu kan man sige, at vi denne gang rent faktisk har en dansk regering, som har sagt, at det er op til Færøerne at bestemme, om vi vil have den her radar eller ej, så derfor mener jeg, at det er en stor synd, at man ikke inkluderer Lagtinget i den proces.

Kl. 17:32

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 17:32

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for svaret. Jeg vil bare kort spørge helt åbent og nysgerrigt ind til holdningen til Rusland, altså om det er en holdning, man generelt deler i Færøerne, og om det er noget, man diskuterer. Det er egentlig bare et nysgerrigt spørgsmål, for jeg synes da, det også er ret grundlæggende for den færøske økonomi. Tak.

Kl. 17:33

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 17:33

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Det er måske lidt kompliceret at svare på lige præcis det. Jeg tror helt overordnet set, som jeg også nævnte før, at Færøernes forhold eller i hvert fald tillid til EU blev skadet efter sanktionerne i 2013 og 2014, og man mener, at handelen med Rusland blev sat i værk, fordi Rusland på en eller anden måde var en ven, der hjalp Færøerne, som var i nød på daværende tidspunkt. Der mener jeg altså, at det vil være til gavn for alle parter, at man styrker forholdet til EU for ligesom at reparere forholdet til EU, så det kan blive, som det var, før sanktionerne blev indført.

Kl. 17:33

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det, og så er det hr. Karsten Hønge.

Kl. 17:33

Karsten Hønge (SF):

Allerførst vil jeg selvfølgelig sige velkommen til fru Barbara Gaardlykke Apol i Folketinget. Jeg synes, det var en usædvanlig god tale,

altså meget reflekterende omkring noget, der ellers er så følsomt, nemlig forholdet til Rusland. Vi har diskuteret det flere gange, også med vores færøske kolleger, og for det meste er det jo gået med at kigge i bakspejlet og kigge på de sidste 7 års trakasserier og forbitrelse over, hvorfor det gik så galt i forhold til EU, og hvorfor man så bliver nødt til at sælge til Rusland, og alene den der sætning, som blev sagt her, at nogle på Færøerne har oplevet Rusland som en ven, kan man med sikkerhed sige om, at det var de så ikke, vel? De gør det kun af nogle bestemte grunde, og det er selvfølgelig for at købe fiskene og på den måde gøre sig lidt mere uafhængige af sanktionerne.

Jeg synes virkelig, der var nogle gode refleksioner omkring, at man på den ene side på Færøerne står med værdier i fællesskab med Vesten, og at man på den anden side nu nærmest er ved at blive afhængig af Rusland. Mens resten af Vesten prøver at sanktionere Rusland, ja, så poster Færøerne fisk derhen, og derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge lidt mere ind til, hvordan man kunne bruge rigsfællesskabet til, om man så må sige, at trække Færøerne tilbage til det værdifællesskab, hvor man hører hjemme.

Kl. 17:34

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 17:34

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tak for spørgsmålet. Jamen nu er Danmark jo medlem af EU, så man kan sige, at én del af rigsfællesskabet i hvert fald står inden for EU's rammer, og mit ønske er, at Danmark på en eller anden måde kan være med til at trække den her aftale hjem, sådan at Færøerne også kan få bedre muligheder for at handle med EU. For som jeg også nævnte, er vores muligheder for at handle med EU i øjeblikket meget begrænsede. Så det er i hvert fald mit ønske, at Danmark kan trække i nogle tråde fra indersiden af EU, som det færøske landsstyre alene ikke har mulighed for, og at man sammen kan få den her aftale hjem. Altså, det ville være helt fantastisk, hvis man spørger mig.

Kl. 17:35

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Vi har lige fået en musikkulisse i baggrund. (*Støj udefra*). Men hr. Karsten Hønge, værsgo.

Kl. 17:35

Karsten Hønge (SF):

Det er jo fuldstændig rigtigt, og det er sjældent i bakspejlet, man finder løsninger, og det er jo der, hvor man fra færøsk side af kan bruge rigsfællesskabet proaktivt til at komme tilbage til det fællesskab, hvor man hører hjemme, og så i øvrigt lade de sanktioner mod Rusland virke.

Jeg tænkte på, om fru Barbara Gaardlykke Apol måske lige kan sige et par ord om det, som jeg synes fru Aki-Matilda Høegh-Dam påpegede meget korrekt tidligere, nemlig at rigsfællesskabet er sådan en lidt aparte størrelse på den måde, at der mest er relationer mellem Danmark og Grønland og Danmark og Færøerne, men for få relationer mellem Færøerne og Grønland. Det synes jeg var helt korrekt set af fru Aki-Matilda Høegh-Dam. Hvad tænker ordføreren om det?

Kl. 17:36

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 17:36

med. Så vi håber, at vi får noget godt i hænderne, før vi skal til forhandlinger. Tak for svaret.

Kl. 17:39

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Jamen altså, jeg vil sige, at min viden om Grønland, bare helt personligt, er meget begrænset, og jeg tror også, at hvis jeg spurgte en grønlander til helt basal viden om Færøerne, ville vedkommende heller ikke vide det. På en eller anden måde tror jeg, at der ligesom mangler den kobling mellem Færøerne og Grønland, og der mener jeg, at man helt sikkert kunne kigge på, om der kunne være nogle fælles projekter, vi kunne gå i gang med. Hr. Kasper Roug spurgte ind til det, hvor jeg svarede, at jeg mener, at klima helt klart er et af de områder, som vi burde samarbejde mere om, og jeg synes, det er meget interessant, hvis vi på en eller anden måde kunne indgå i et fælles forum, eller hvis der var nogle fælles initiativer, vi kunne tage, for at stoppe klimaforandringerne.

Kl. 17:37

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Og så er det hr. Edmund Joensen.

Kl. 17:37

Edmund Joensen (SP):

Ja, tak. Tak for en god tale, og tak for en god jomfrutale – det er jo den første tale, som ordføreren har holdt i Folketinget. Samtidig er det også en rekord for de nordiske medlemmer; jeg tror ikke, at der har været tre damer på samme tid i Folketinget, så det er en rekord, som vi har slået i dag. Tillykke med det!

I forhold til mit spørgsmål vil jeg sige, at for det første vil jeg kvittere for et godt samarbejde med Javnaðarflokkurin i Folketinget. Vi har samarbejdet om kriminalforsorgen. Og jeg vil gerne spørge ordføreren, hvad hun synes er det allervigtigste, når vi nu skal til forhandlinger om kriminalforsorgen. Hvad er de vigtigste ting, vi skal lægge vægt på?

Kl. 17:38

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 17:38

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Mange tak for spørgsmålet til hr. Edmund Joensen. Først i forhold til den kommentar om, at vi nu er tre kvinder fra Nordatlanten, vil jeg bare påpege, at jeg ikke håber, det kommer til at være sådan, at det er en sjældenhed i fremtiden, men at det vil være lige så naturligt, at der er et flertal af kvinder, som at der er et flertal af mænd.

I forhold til spørgsmålet om kriminalforsorgen har vi jo den udfordring på Færøerne, at vi skal balancere med det her nærhedsprincip. Det vil sige, at de færøske fanger ikke bliver transporteret til Danmark for at afsone, eller at man i hvert fald kan mindske det så meget som muligt, men også at man kan mindske benyttelsen af isolation ved f.eks. varetægtsfængsling. Og det er jo en svær balance at finde. Men det her med nærhedsprincippet er absolut det vigtigste, for som der er flere færøske familier og fanger, der har påpeget, så er det på mange måder en dobbeltstraf, altså ved at man også bliver afskåret fra familie og andre venner på Færøerne.

Kl. 17:39

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Hr. Edmund Joensen.

Kl. 17:39

Edmund Joensen (SP):

Ja, tak. Tak for svaret. Ja, det er meget vigtigt, for kriminalforsorgen er jo et dansk område, som vi skal sørge for kommer godt i gang. Og det er meget vigtigt, at de får at vide, hvordan hele det udvalg, som vi har nedsat, og som regeringen har bevilget penge til, kommer

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 17:39

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Jo, tak for det. Og nu glemte jeg også ligeledes at kvittere til hr. Edmund Joensen fra Sambandsflokkurin for et meget godt samarbejde om kriminalforsorgen. Så jeg er også selv meget spændt på at se, hvad det er for nogle konklusioner, som det her udvalg kommer frem til, og hvilke løsninger man finder frem til. Så jeg er da også spændt på at høre mere om det, når det er klar.

Kl. 17:40

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Så er der en kort bemærkning fra fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 17:40

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Det er en kort bemærkning og ikke så meget et spørgsmål, for jeg vil gerne kvittere for den rigtig gode tale og for, at ordføreren har ben i næsen. Jeg synes, at dine pointe kom stærkt igennem, og meget af det erklærer jeg mig enig i, selv om mit kendskab til Færøerne desværre er meget begrænset. Jeg håber også, at vi med det her fællesskab, vi gerne vil opbygge sammen, kan finde fælles grund i forhold til forskellige ting, som både Færøerne og Grønland kan mødes om. Jeg tænker umiddelbart allerede, at fangst og fiskeri er noget, hvor vi kan være enige, og måske er der også nogle punkter der, vi kan drøfte, især når vi snakker om klimaforandringer, både i forhold til hvordan vi kan bevare vores kultur, men også i forhold til hvordan vi tilpasser os de klimaforandringer, der er begyndt at ske. Men jeg vil sige tillykke med din første tale, og jeg glæder mig også til samarbejdet med dig.

Kl. 17:41

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 17:41

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Tusind tak til spørgeren. Spørgeren har fuldstændig ret. Selvfølgelig er fiskeri noget, der er meget grundlæggende for begge vores samfund, og det er faktisk underligt, at der ikke er mere samarbejde på det område, altså når det gælder bæredygtigt fiskeri, men også når det gælder teknologi og ikke mindst i forhold til klimaforandringerne. For en stor del af den CO₂, som både Færøerne og Grønland udleder, kommer jo fra skibene, og der drejer det sig om at finde nogle nye innovative løsninger på, hvordan man kan mindske CO₂-udledningen fra skibe, bl.a. fiskefartøjer. Det er absolut noget, man burde samarbejde mere omkring.

Kl. 17:42

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak. Jeg har lige en påmindelse til både spørgeren og ordføreren om, at vi ikke har direkte tale i Folketingssalen. Værsgo til spørgeren.

Kl. 17:42

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Beklager, formand. Mange tak for svar. Jeg tænker også, at ordføreren som en ung politiker, ligesom jeg også er en ung politiker, går meget op i klima, idet det er noget, der også hører til en ungdomsbe-

vægelse. Derfor glæder jeg mig til at have en tættere dialog med ordføreren omkring disse emner. Og tak for talen endnu en gang.

Kl. 17:42

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 17:42

Barbara Gaardlykke Apol (JF):

Så vil jeg også sige tak til spørgeren, og jeg vil også gerne sige ja tak til mere dialog omkring klima og omkring, hvordan Færøerne og Grønland kan samarbejde om de sager på Færøerne og i Grønland.

Kl. 17:42

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tusind tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren, og tillykke med den første tale. Og så skal man ikke engang minde om at spritte af, selv om det er ordførerens første tale. Det er meget fornemt. Så er vi igennem ordførerrækken, og den næste, der får ordet, er statsministeren.

Kl. 17:43

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Tak for det, og også fra min side skal der lyde et velkommen til fru Barbara Gaardlykke Apol. Det er jo også det nye, der har fyldt, må man sige, i dagens debat: ny regering i Grønland, og endnu en gang tillykke med det; nye vilkår omkring Arktis; nye vilkår på baggrund af klimaforandringerne; og nye vilkår for et rigsfællesskab, som man må sige nyder stor opbakning i Folketinget og, kan jeg se på det fremskredne tidspunkt, også optager Folketinget ganske meget. Det glæder mig selvfølgelig, for hvis ikke der er et engagement i enhver tid for vores rigsfællesskab, kan vi ikke få det til at fungere.

Jeg skal ikke sige så meget her ved afslutningen af en lang debat, for jeg synes måske også, at vi har set en vis gentagelse af velkendte positioner omkring rigsfællesskabet. Det er ikke, fordi det er overraskende i sig selv, men jeg mener sådan set, at mange af de indlæg, der har været, på lange stræk taler for sig selv. Det, der selvfølgelig er afgørende for mig at understrege, er, at det er USA og NATO, der er fundamentet for kongerigets sikkerhed, og det skal selvfølgelig også afspejle sig i vores syn på Arktis dér, hvor det måtte være nødvendigt. Og som jeg har sagt i andre sammenhænge, er naivitet og udenrigspolitik to størrelser, jeg ikke vil anbefale at man kombinerer.

Jeg synes, vi har haft en meget god diskussion om det sikkerhedspolitiske inklusive alle de balancer og nuancer, der også er i det spørgsmål, og jeg føler mig egentlig kun bekræftet i vigtigheden af med grundloven som ramme, at der er en fortsat tæt dialog og et tæt samarbejde alle dele af rigsfællesskabet imellem. Der har også været en lille smule fokus på økonomi i dag – ikke meget. Ansvaret for økonomien, både hvad angår Færøerne og Grønland, ligger jo i henholdsvis Grønland og Færøerne, men vi vil altid fra regeringens side være indstillet på at samarbejde dér, hvor det giver god mening.

Jeg er i øvrigt også glad for, vil jeg sige her afslutningsvis, at der er fokus på klima. Vi har, synes jeg, nogle meget oplagte fordele i rigsfællesskabet med en kombination af meget høje klimaambitioner og den, kan man sige, fysiske tilstedeværelse af klimaforandringerne – desværre – i rigsfællesskabet til også at kunne være et udstillingsvindue på godt og ondt, hvad angår klimaforandringerne og den store globale interesse for de spørgsmål.

Så vil jeg afslutte med at sige, at der jo ikke er noget, der nødvendigvis er, som det plejer at være, forstået på den måde, at jeg synes, at det, der er styrken ved vores rigsfællesskab, er, at det har flyttet sig, forandret sig og udviklet sig med tiden. Vi har rammerne, inden for hvilke det fortsat kan lade sig gøre, men det kræver selvfølgelig en gensidighed, en respekt og en direkte samtale med hinanden, både

om det, der samler os, og det, der fra tid til anden skiller os. Det synes jeg egentlig at debatten i dag også har afspejlet. Tak for det.

Kl. 17:46

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger. Det er først hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 17:46

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tusind tak til statsministeren. Noget af det, der har fyldt lidt her i dag, er jo den her snak om bedre handelsaftaler for Færøerne og Grønland i forhold til EU, især Færøerne lige for tiden, men jo egentlig også om markedsadgang til USA. Det er jo egentlig også sikkerhedspolitisk i vores allesammens interesse, at de har en bedre markedsadgang til vores allierede. Kunne statsministeren sige lidt om sit syn på den sag, altså hvor vi står, og hvordan statsministeren ser chancerne for, at det kan lykkes for Danmark at hjælpe Færøerne og eventuelt også Grønland til nogle bedre aftaler?

Kl. 17:47

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Statsministeren.

Kl. 17:47

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Der er en stor optagethed både på Færøerne og i Grønland i forhold til at styrke økonomien, herunder at sikre, at økonomien har flere søjler, og det mener jeg entydigt er en rigtig overvejelse og en rigtig idé. Det er klart, at det at samhandle og kunne eksportere er afgørende for begge lande, og derfor vil vi selvfølgelig både støtte og gå i dialog om at understøtte yderligere adgang til handel, eksempelvis i EU-samarbejdet. Vi har et tæt samarbejde allerede i dag, og kan vi gøre endnu mere, gør vi gerne det.

Kl. 17:48

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 17:48

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for det svar. Det glæder mig, at det er et fokusområde for regeringen.

Lige en anden ting: Den nye grønlandske regering har jo skrevet det her ind med, at de vil afsøge mulighederne for et øget samarbejde omkring sundhedsvæsenet inden for rigsfællesskabet for at se, om vi via hinandens kompetencer kan gøre hinanden stærkere og især løse nogle af de udfordringer, som det grønlandske sundhedsvæsen står over for. Hvis der kommer sådan en henvendelse, hvordan ser statsministeren på muligheden for, at vi kan hjælpe hinanden med at styrke det grønlandske sundhedsvæsen?

Kl. 17:48

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Statsministeren.

Kl. 17:48

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Positivt. Der er jo allerede i dag et tæt samarbejde på sundhedsområdet, og det siger sig selv, at to lande med en udstrakt geografi, i hvert fald for det ene lands vedkommende, men med et trods alt relativt lille befolkningstal jo ikke vil kunne have et sundhedsvæsen med alle de specialer og med alle de kompetencer, som et moderne sundhedsvæsen skal have. Derfor vil man altid være afhængig af at samarbejde med andre, og det samarbejde fungerer ret godt i dag, og det har i øvrigt også fungeret rigtig godt under coronakrisen.

Kl. 17:49

Kl. 17:51

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Så er det hr. Karsten Hønge.

Kl. 17:49

Karsten Hønge (SF):

Jeg tror, at jeg vil give statsministeren ret i, at det godt nok har været en lang debat. Måske er det sådan en opsparet talelyst, fordi vi ikke har haft det siden 2018, og så skulle der lige åbnes for ventilerne i dag.

Jeg kunne godt tænke mig lige at spørge ind til, når nu statsministeren siger, at statsministeren bestemt ikke vil anbefale at kombinere naivitet med udenrigspolitik – og det kan jeg jo ikke andet end give statsministeren ret i – om statsministeren kunne komme med et par antydninger af, hvorfor USA i dag er så enormt interesseret i på alle planer at få slæberne smidt indenfor i Grønland? Alt lige fra konsulen Sung, der rejser midnatssolen sort i Grønland og rundt til alle bygder og byer, til en, som vi har været for inde på, beskeden økonomisk gave på 82 mio. kr., viser det. Gaven svarer til, hvad Danmark sender til Grønland hver eneste uge; alligevel fik det enorm stor opmærksomhed.

Så når vi nu ikke må kombinere naivitet med udenrigspolitik: Hvorfor mon egentlig yankierne har gang i det her?

Kl. 17:50

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Statsministeren.

Kl. 17:50

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Der er en, synes jeg, utrolig prisværdig amerikansk interesse i forhold til Grønland og i forhold til Arktis, hvad jeg finder helt naturligt udviklingen i Arktis taget i betragtning. Jeg synes, det er det, vi skal reagere på, og vi skal vurdere situationen på baggrund af, at vi ser en mere aggressiv tilgang, eksempelvis fra russisk side, i forhold til Arktis. Vi ser også en stigende og vedholdende kinesisk interesse. Og det er jo klart, at det skal vi reagere på, og det synes jeg og amerikanerne gør meget, meget klogt.

Kl. 17:50

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Hr. Karsten Hønge.

Kl. 17:50

Karsten Hønge (SF):

Men vi må da være enige om, at det er temmelig naivt at tro på, at det er det eneste, de vil gøre, bare fordi de sådan er gået hen og blevet søde derovre på den anden side af Atlanten. Altså, jeg synes da, at amerikanerne generelt er ret søde, men det er jo ikke det, der driver dem, vel? Altså, de har jo deres interesser i det her.

Når vi nu ikke må kombinere naiviteten med udenrigspolitik, synes jeg man må komme med nogle analyser af, hvorfor det så er, de har så travlt med lige fra små ting til store ting? Så jeg vil konstatere, at det vil være naivt, mener jeg, hvis man ikke kan gennemskue det.

Det, jeg egentlig vil spørge om, er sådan set bare kort: Statsministeren er kendt for sin hårde retorik over for Rusland og for NATO og USA. Hvad kan vi gøre for at rive Færøerne ud af klørerne på Rusland handelsmæssigt?

Kl. 17:51

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Statsministeren.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg bliver nødt til lige at vende tilbage til spørgsmålet omkring USA. Ja, selvfølgelig har USA store interesser på spil, men de er jo sammenfaldende med Danmarks. Og de er i mine øjne også sammenfaldende med rigsfællesskabets interesser, nemlig at sikre fred, stabilitet, demokrati og frihed. Det er den vigtigste alliance, der går over Atlanten; det er det, den bygger på; det er det, den stiler efter; det er det, den stræber efter.

Så, ja, USA har interesser globalt, men vi deler interesserne.

Kl. 17:51

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 17:51

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg vil egentlig bare kvittere og sige tak for et godt samarbejde og for gode initiativer. Jeg så også, at statsministeren nikkede sådan under debatten, særlig i forhold til det her med at sikre mere viden i Danmark om Grønland. Det tror jeg sådan set regeringen har hørt mange gange efterhånden. Naivitet og udenrigspolitik tænker jeg sådan set også I er meget enige i. Det er ikke to ting, der hænger rigtig godt sammen, og særlig ikke nu, hvor der er så meget fokus på Arktis. Jeg oplever sådan set heller ikke, at Grønland er naiv i forhold til det udenrigspolitiske fokus. Men jeg kunne godt tænke mig at spørge ind til det forslag om et sikkerhedspolitisk forum internt i rigsfællesskabet. Kunne det være en form, og hvis ikke forestiller man sig så en anden form, hvor man kunne gøre den dialog internt mellem de tre parter, internt i rigsfællesskabet endnu stærkere? Tak.

Kl. 17:52

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Statsministeren.

Kl. 17:52

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jamen der skal jo være et sikkerhedspolitisk forum i rigsfællesskabet, og det mener jeg også vi har i samarbejdet de tre regeringer imellem. Det er jo en del af det at føre regering; det er selvfølgelig, når vi taler om rigsfællesskabet, at have en udveksling, både af viden og synspunkter og analyse, hvad angår det sikkerhedspolitiske. Det er både i regi af forsvar, udenrigspolitikken og sikkerhedspolitikken og vil også være genstand for diskussion, når der afholdes rigsmøde forhåbentlig inden sommerferien.

Kl. 17:53

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 17:53

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Man kan sige, at det, der er det nye i det, der bliver fremlagt, jo sådan set er behovet for at tænke parlamenterne ind. Vi hører eksempler hjemme i Grønland om, at samtidighedsprincippet ikke nødvendigvis bliver overholdt, og der er nogle drøftelser i Folketinget, hvor man ikke altid lige får sikret, at Inatsisartut også bliver inddraget tilstrækkeligt, og jeg kan forstå, at det samme gør sig gældende på Færøerne. Så det er i hvert fald sådan et udestående emne, som vi er nødt til at forholde os til, i al respekt for at de tre regeringer selvfølgelig taler sammen.

Kl. 17:53

Kl. 17:56

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Statsministeren.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Vi skal jo hele tiden forholde os til den verden, der er omkring os, og foranderligheden. Men vi har jo bygget både folketingsarbejdet og regeringsarbejdet op om nogle ret veldefinerede institutioner, når det kommer til udenrigs- og sikkerhedspolitikken, eksempelvis Det Udenrigspolitiske Nævn her i Folketinget. Jeg har ikke nogen idé hverken om eller til, at vi skal ændre på de grundlæggende institutioner, som jeg egentlig vurderer, hvad angår udenrigs- og sikkerhedspolitikken, fungerer godt, hvis vi ser på det med danske briller og selvfølgelig også med rigsfællesskabets briller.

Kl. 17:54

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Tak. Så er det hr. Edmund Joensen.

Kl. 17:54

Edmund Joensen (SP):

Tak. Tak for en god redegørelse om rigsfællesskabet, og tak for et godt samarbejde ellers. Jeg snakkede meget om grænsehindre i min tale, og for at undgå flest mulige grænsehindre kom jeg med et forslag om, at man indførte en kategori i lovforslagene fremover, hvor man nævner, om implementeringen får konsekvenser for borgere i rigsfællesskabet. Det må selvfølgelig gælde i alle parlamenterne, for grænsehindringerne er jo imellem landene. Men hvad synes statsministeren? Er det en idé, vi skal arbejde videre med?

Kl. 17:55

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Statsministeren.

Kl. 17:55

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg er meget enig i, at vi skal søge at løse de problemer, der måtte være omkring grænsehindre. Vi har en entydig interesse i, at vi inden for rigsfællesskabet kan rejse – bo, leve, studere, have adgang til sundhedsydelser, eller hvad det nu måtte være, der gør, at vi har behov for at rejse – så gnidningsfrit som overhovedet muligt. Men mit forslag vil være, når vi taler grænsehindre, at vi løser de konkrete problemer, der måtte være. Det tror jeg er en mere målrettet måde at gå til opgaven på.

Kl. 17:56

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Hr. Edmund Joensen.

Kl. 17:56

Edmund Joensen (SP):

Tak. Tak for svaret. Grænsehindre af den slags er i virkeligheden petitesser, og det har næsten ingen betydning for parlamenterne eller for finanslovene. Men det har kolossal betydning for den enkelte person, som strander imellem landene, hvad enten det handler om en pension eller en sygdom, eller hvad det er. Derfor er det så vigtigt, at vi jager de her grænsehindre. Tak for svaret.

Kl. 17:56

Fjerde næstformand (Trine Torp):
Statsministeren.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Det er jeg enig i. Jeg mener også, det er både vitalt og afgørende for og i et rigsfællesskab, at vi kan rejse, arbejde, studere etc. på en måde, hvor vi ikke bliver forhindret der, hvor vi ikke skal forhindres. Et er jo situationen omkring covid-19, som har medført nogle helt andre forhold, også i den interne rejseaktivitet i rigsfællesskabet. Men i en covid-19-fri tid, om man vil, er jeg også og regeringen også optaget af, at der ikke skal være grænsehindre.

Kl. 17:57

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til statsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet. Afstemningen om det fremsatte forslag til vedtagelse vil som først nævnt finde sted torsdag den 20. maj 2021.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 267:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger.

Af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) m.fl.
(Fremsættelse 09.03.2021).

Kl. 17:57

Forhandling

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er justitsministeren.

Kl. 17:58

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

Tak, formand. Tak for beslutningsforslaget, og tak for at sætte fokus på udsatte borgere og deres rettigheder i forbindelse med fjernsalg. Det er nogle sympatiske og relevante synspunkter, der ligger bag forslaget. Det vil jeg gerne kvittere for.

Det er for det første forslagsstillerens ønske at gøre aftaler ugyldige, hvis de er indgået med personer, som er registreret på den såkaldte Robinsonliste, der er en registrering i CPR-registeret. Der kan alle danskere registrere sig, hvis de ikke ønsker uopfordrede reklamer i postkassen eller telefonopkald fra sælgere.

For det andet er det et ønske fra forslagsstillerne at gøre aftaler ugyldige, hvis en person har en markering med kreditadvarsel i CPR-registeret.

For det tredje ønsker forslagsstillerne at få afsat midler til en informationskampagne rettet mod borgere og virksomheder.

Der er skruppelløse sælgere derude, der henvender sig med svært gennemskuelige tilbud, og dem skal der bygges værn op imod. Regeringen er derfor enige i, at det er vigtigt at sætte fokus på, om reglerne for forbrugerbeskyttelse er tilstrækkelig effektive, ligesom det er vigtigt, at alle forbrugere får den beskyttelse, de har krav på, også de borgere, som måske har svært ved at sige fra, eller udsatte borgere, som har svært ved at gennemskue, hvad det er, de siger ja til.

De ændringer, som forslagsstillerne lægger op til, vil imidlertid have en vidtgående betydning for de regler, vi har i dag, og derfor kan jeg med det samme sige, at beslutningsforslaget som det her

ikke har regeringens opbakning på den korte bane. Sagen kræver efter vores bedste overbevisning en nærmere undersøgelse.

Borgere har allerede i dag mulighed for at beskytte sig mod uønsket fjernsalg. Men hvis man er registreret på Robinsonlisten, må erhvervsdrivende aldrig rette henvendelse til en uden samtykke. Det fremgår af reglerne i markedsføringsloven. Det er den erhvervsdrivendes ansvar at tjekke, om den pågældende borger er registreret på Robinsonlisten. Hvis en erhvervsdrivende alligevel ringer en borger op, selv om den pågældende står på Robinsonlisten, er det en overtrædelse af markedsføringsloven, og den kan straffes med bøde.

Jeg vil også nævne den markedsordning vedrørende kredit, der findes i cpr-loven. Ordningen blev indført i 2016 som led i ønsket om at styrke indsatsen mod identitetstyveri, hvilket vi jo i parentes bemærket skal diskutere i anden sammenhæng inden længe. Efter cpr-loven kan enhver, der er fyldt 15 år, få indsat en registrering med kreditvarsel i CPR-registeret. Ordningen er særlig ment som redskab for borgere, som eksempelvis har fået stjålet deres pas eller kørekort, men alle borgere kan benytte ordningen, også særligt udsatte grupper. Med markeringen kan borgeren advare virksomheder mod at yde kredit i deres navn. En kreditvarsel kan på den måde virke som et signal til banker og virksomheder om, at de skal være særligt opmærksomme på identitetskontrol, før de eventuelt yder lån eller kredit.

Det er ikke reguleret i cpr-loven, hvilken betydning en virksomhed skal tillægge en markering med kreditvarsel i CPR, og det er op til den enkelte virksomhed at beslutte, om virksomheden ønsker at yde et lån eller kredit til en person med kreditadvarsel. Sådan er retstilstanden altså i dag. Men vores regler skal være i takt med tiden og udtryk for en fornuftig balance mellem på den ene side hensynet til forbrugeren, på den anden side de erhvervsdrivende og så selvfølgelig i samfundet mere generelt betragtet.

Det er en relevant pointe, synes jeg, at nogle borgere har svært ved at sige fra over for sælgere, telefonsælgere måske i særdeleshed. Det kan også være svært at overskue konsekvenserne af et fjernsalg. Hvis man rent faktisk som borger har taget sig den forholdsregel at blive registreret på Robinsonlisten, er det naturligvis heller ikke i orden, om det ikke bliver respekteret. Men jeg mener, at der kan sættes spørgsmålstegn ved, om vi bør knytte automatisk ugyldighed til aftaler på den baggrund, og om en sådan ændring bør ske i aftaleloven.

De foreslåede ændringer vil have konsekvenser for de gældende regler på Robinsonlisten og kreditadvarselsmarkeringen i CPR. Sådan nogle ændringer bør kun foretages efter mere dybtgående undersøgelser, hvor de relevante ministerier, f.eks. eller måske først og fremmest Erhvervsministeriet og Bolig- og Indenrigsministeriet, og interessenter i brancheorganisationerne inddrages.

For så vidt angår markeringsordningen i CPR, blev ordningen indført med det formål at styrke indsatsen mod identitetstyveri eller -misbrug, som jeg nævnte før, ikke for at hjælpe borgere med problemer med egen gældsætning. Derfor er ordningen også frivillighedsbaseret. Virksomhederne må selv vurdere, hvilken betydning de vil lægge i en markering af en kreditadvarsel.

Kl. 18:03

De foreslåede ændringer lægger derimod op til, at virksomhederne forpligtes til at tjekke CPR-registeret for en markering, da en aftale ellers ville være ugyldig. En sådan ændring vil medføre grundlæggende ændringer i ordningen, og man vil skulle pålægge virksomhederne at undersøge CPR-registeret. Det er Justitsministeriets vurdering, at dette ikke har været formålet med ordningen, og det er tvivlsomt, om det i øvrigt vil være foreneligt med vores EU-retlige forpligtelser.

For så vidt angår Robinsonlisten, vil jeg gerne anerkende, at det kan være relevant at overveje, om der skal indføres civilretlige sanktioner, hvis en erhvervsdrivende ikke tjekker listen. For forbrugerne

skal naturligvis kunne regne med, at hvis de har registreret sig på Robinsonlisten, så bliver de ikke kontaktet af sælger med det ene eller det andet tilbud. Spørgsmålet er så, hvordan vi skruer reglerne bedst sammen. Det er min opfattelse, at det ikke bør ske som en ændring af aftaleloven, og derfor vil jeg sætte mit embedsværk i gang med i samarbejde med Erhvervsministeriet at se nærmere på denne del af problemstillingen vedrørende Robinsonlisten.

Til sidst er der spørgsmålet om en informationskampagne, der oplyser borgere og virksomheder om de regler, der gælder omkring fjernsalg. Det er forslagsstillerens ønske, at der afsættes midler til en sådan kampagne i regi af Forbrugerombudsmanden, som hører under Erhvervsministeriets område.

Jeg vil igen – og det vil jeg virkelig – anerkende intentionerne bag forslaget, og måske skal vi i det videre arbejde se på, om der er let tilgængelig information til borgere om fjernsalg, og om det kan gøres bedre. Så jeg vil bestemt ikke på forhånd udelukke, at en kampagne kan være relevant. Forslagsstillerne pålægger med forslaget regeringen at fremsætte lovforslag i det kommende folketingssår. Som jeg har redegjort for, kræver et eventuelt lovforslag efter min opfattelse nærmere overvejelser, og jeg har svært ved at se for mig, at det er noget, som vi skal forcere.

Regeringen kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget. Men når det er sagt, er jeg positivt stemt over for intentionerne bag forslaget, for det er vigtigt at sikre, at de forbrugerretlige regler er i takt med tiden og giver forbrugerne høj beskyttelse. For særligt udsatte grupper er den beskyttelse selvfølgelig endnu vigtigere. Derfor vil vi gå i gang med at undersøge behovet og mulighederne for at sikre overholdelsen af reglerne i Robinsonlisten. Jeg håber på, at vi på den måde kan finde frem til en afklaring af, om forbrugerne i dag har den tilstrækkelige beskyttelse mod uønskede henvendelser. Tak for ordet.

Kl. 18:06

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning. Fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 18:06

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak. Jeg er selvfølgelig glad for, at ministeren anerkender, at der er en problemstilling og også vil sætte noget i gang. Det synes jeg trods alt er rigtig godt. Men jeg har virkelig svært ved at forstå, hvorfor ministeren synes, at når man nu har nogle registre, som man registrerer sig i, fordi man ikke må kontaktes, skal aftalen, som man har indgået, alligevel være gyldig. Det her handler jo om de mest udsatte borgere. Det er mennesker med demens, det er mennesker med kognitive handicap, og det er personer med autisme, som bliver narret til at tegne abonnementer eller udlevere deres NemID, og når de så står registreret i det her register, har det simpelt hen ingen retsvirkninger; så hænger de alligevel på aftalen. Det kan jeg simpelt hen ikke forstå. Vi har lige lavet en aftale om at kriminalisere identitetstyveri, og det synes jeg er virkelig godt, men jeg har svært ved at forstå, at det ikke rigtig skal have nogen retsvirkninger, at man står i et register. Der er alligevel en gyldig købsaftale. Kan ministeren forklare mig det?

Kl. 18:07

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 18:07

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

Ja, det kan jeg i hvert fald prøve at gøre et forsøg på. Jeg tror grundlæggende, at man skal se på det udgangspunkt, vi kommer fra i Danmark, og som er et rigtig sundt udgangspunkt, nemlig at der er aftalefrihed, at parterne selv vælger aftaleform osv., og at det

derfor er en betydelig byrde at sige, at hvis der er et register og man ikke er blevet tjekket, indtræder der ugyldighed. Altså, det er jo noget, vi i anden sammenhæng skatter meget højt, altså at vi har den her aftalefrihed i den retlige regulering i Danmark. Men det er ikke det samme som, at problemstillingen ikke er rigtig. Der kan være nogle udsatte, og det sagde jeg også undervejs i talen, og der kan være ujævnbyrdige forhold mellem parterne osv., som gør, at det er nødvendigt at sikre, at man dér må strække en særlig beskyttelse ud, og det er sådan set også derfor, jeg siger, at der kan være brug for at iværksætte et arbejde for at se på, hvordan vi gør det.

Kl. 18:08

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 18:08

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jamen lige præcis her frabeder borgeren sig jo kontakt. Når det så sker alligevel og borgeren har et handicap, står borgeren bare enormt ringe. Det er da en mærkelig form for frihed at forsvare, altså at så skal den aftale være gyldig alligevel. Der er simpelt hen pårørende, som kæmper umanerlig meget med at få opløst de aftaler efterfølgende, fordi virksomheden siger: Vi har en gyldig aftale. Javel ja, men virksomheden har ikke kigget i de her to registre, hvor f.eks. ens gamle mor står registreret, og så har hun tegnet tre abonnementer. Det kan jeg simpelt hen ikke forstå ministeren holder fast i skal være en gyldig aftale.

Kl. 18:08

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 18:08

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

Men jeg anerkender også problemstillingen. Jeg tror også bare, man må sige, at i Danmark indgås der millionvis af millionvis af aftaler, jeg havde nær sagt hver eneste dag, men det gør der nok ikke. Men alligevel er det rigtig, rigtig mange aftaler, og det vil være en betydelig byrde at læsse over på vores erhvervsliv, hvis vi siger, at alle aftaler skal tjekkes i det og det register. Det kan godt være, at det er relevant, men det kan også godt være, at der er nogle andre måder at gøre det på, som vil være bedre til at nå målet uden at have helt samme belastning.

Kl. 18:09

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak til justitsministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Ministeren må godt lige gøre klar til sin partifælle, for nu går vi i gang med ordførerrækken, og den første, der får ordet, er ordføreren for Socialdemokratiet. Hr. Jeppe Bruus, værsgo.

Kl. 18:09

(Ordfører)

Jeppe Bruus (S):

Tak for det. Der er desværre mennesker i det her land, som bliver narret af glubske sælgertyper, der uden omtanke og omsorg, men i en eller anden rus og med et ønske om at franarre nogen ringer til folk og forsøger at sælge dem alt muligt. Nogle af dem er så dygtige, at de kunne sælge sand i Sahara, som det hedder. Og der er desværre mennesker, som kommer til at indgå nogle aftaler, fordi de måske i virkeligheden ikke har det forsvarsværn, man kunne ønske sig de havde, i forhold til at kunne se igennem det, der foregår. Derfor er det her beslutningsforslag rigtig, forstået på den måde, at der er et reelt problem, som vi skal kigge på, og derfor er jeg glad for, at justitsministeren faktisk også imødekommer det ved at sige, at vi jo

må undersøge, hvad det er for nogle civilretlige retsvirkninger, det kan have, hvis man som sælger ikke orienterer sig i Robinsonlisten.

Det er vel kort fortalt der, vi er. Der er altså et reelt problem, for der er faktisk nogle mennesker, der bliver udsat for noget, som er helt usympatisk, og som måske endda forsøger at værne sig imod det, men ikke helt lykkes med det alligevel. Der er virksomheder, der udnytter det, og derfor er vi nødt til at prøve at undersøge, hvordan vi kan håndtere det. Det er jo positivt. Vi kan ikke med alle de forklaringer, som justitsministeren har været inde på, støtte beslutningsforslaget, som det ligger, men vil gerne anerkende SF for endnu en gang at tage fat på noget, som er vigtigt for mange mennesker, og som vi så må se på hvordan vi kan arbejde videre med. Tak.

Kl. 18:11

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det, der er ikke nogen korte bemærkninger til Socialdemokratiets ordfører. Så går vi videre til Venstres ordfører, og det er hr. Preben Bang Henriksen. Værsgo.

Kl. 18:11

(Ordfører)

Preben Bang Henriksen (V):

Tak for det. Indledningsvis skal jeg sige, at jeg tillige taler på vegne af partiet Nye Borgerlige, som ikke kunne være her i dag. Det er jo sådan for små partier, at der foregår masser af møder på Christiansborg, og man er nødt til at prioritere, så min tale dækker også Nye Borgerlige.

Jeg vil starte med at sige tak til SF. Det er så sjældent, at vi her i Folketinget har mulighed for at tage stilling til civilretlige forhold. Vi beskæftiger os udelukkende med straf og strafferet og frakendelser, og jeg ved ikke hvad, hvorimod det, der foregår ude i samfundet, jo er, at folk tit og ofte fører retssager mod hinanden, hvor man overhovedet ikke kan få gennemført sine krav, fordi der slet ikke er plads ved domstolene. Eller der kunne være situationer, hvor der er ganske urimelige aspekter i den danske aftalelov, og det er noget af det, der er tale om her, og tusind tak til SF for at bringe det op.

Jeg kan allerede nu sige, at vi ikke støtter det, men vi er hundrede procent sikre på, at vi indgår en fornuftig beretning om det her, så vi kan få sat skub i processen her, for der er slet ingen tvivl om, at SF har fat i noget – for nu at sige det ligeud. Så bliver der heller ikke mere ros til SF i den her tale, kan jeg sige. Lad os nu se.

Ifølge aftalelovens § 31 kan en aftale tilsidesættes, hvis man har snydt eller på anden måde har udnyttet en presset person, for nu at sige det på dansk, og det er så den bestemmelse, som SF ønsker udvidet til at omfatte fjernsalg til personer, der har sat sig på Robinsonlisten, det er den med nej tak til salgsoptak osv., eller personer, der har sat en kreditadvarsel ind i CPR-registeret. Jeg skal i den forbindelse bemærke, at der allerede i dag er en 14 dages fortrydelsesret på fjernsalg til forbrugere, det fremgår af forbrugeraftaleloven, men det er jo selvfølgelig ikke nok, hvis det er en dement forbruger, der er tale om, for så hjælper det jo ikke. Det næste, vi så kan sige, er, at i dag er det jo forbudt at indgå de her aftaler eller rette de her henvendelser, men der må jeg sige, at det godt kan være, at det rent strafferetligt er forbudt og kunne ifalde en bøde, men uden at have undersøgt det nærmere, har jeg altså mine tvivl om, hvor meget det her system håndhæves i en tid, hvor anklagemyndighed har meget andet at spekulere på. Derfor tror jeg ikke, at der i hvert fald i dag er noget til hinder for, at den her praksis finder sted, for nu at sige det rent ud.

Når Venstre alligevel ikke kan stemme for forslaget her, skyldes det ganske nøjagtigt det, justitsministeren sagde her. Det er et kolossalt stort emne, vi har fat i, og det fordrer nærmere undersøgelser. Det er jo et emne, der gør, at hvis jeg skriver under på noget, plejer

jeg jo trods alt at være bundet af den aftale, jeg så har indgået, men efter det her forslag kan jeg jo så gøre min underskrift ugyldig, var jeg lige ved at sige, ved selv at føje mig til de pågældende lister. Så det er en stor kartoffel at tage i munden, hvis vi per automatik gør, som der står her i forslaget.

Vi har allerede i dag regler om umyndiggørelse, og der sker jo en offentlig kundtgørelse over, at nu kan man ikke længere træffe aftaler. Jeg vil bestemt ikke udelukke, at vi skal nogenlunde samme vej her, men det er grundlæggende vidtgående regler, vi har fat i, og jeg synes, at vi skal forene os – jeg kunne jo også høre, at Socialdemokratiet og ministeren heller ikke var fremmed over for idéen – i at få et arbejde sat i gang for at sikre, at de her situationer ikke kan opstå. Jeg må sige, at det løber mig koldt ned ad ryggen, når jeg læser de avisartikler, som biblioteket har vedhæftet forslaget, hvor sælger udnytter demente personer, for nu at sige det meget, meget mildt. Så nej fra Venstre, men ja til en beretning, der får sat skub i det omfattende arbejde.

Kl. 18:16

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning. Fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 18:16

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak. Jeg er selvfølgelig glad for, at Venstre også anerkender, at der er en problemstilling. Jeg vil sige, at jeg har lavet det her forslag sammen med en række organisationer, og de peger netop på, at de her mennesker helst ikke vil umyndiggøres, de vil faktisk gerne have muligheden for måske sammen med en bostøtte at kunne indgå en aftale. Men der, hvor problemet opstår, er f.eks. i Region Midtjylland, hvor der er 400 beboere på autismebosteder, som bliver kontaktet af folk, som fransar dem deres NemID-oplysninger og selvfølgelig gør det med henblik på at indgå økonomiske aftaler. Hvis nu sådan en borger står i kreditadvarselssystemet, er det så ikke rimeligt, at når en virksomhed ikke tjekker, om den pågældende borger står der, er aftalen ugyldig? Altså, går vi ikke lidt virksomhedernes ærinde her, vil jeg sige: Vi behøver ikke at tjekke det alligevel, vi har godt nok et register, men det betyder ikke rigtig noget?

Kl. 18:17

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 18:17

Preben Bang Henriksen (V):

Jamen jeg kan sagtens følge tankegangen, men nu siger fru Karina Lorentzen Dehnhardt det netop med ordene, at det er folk, der helst ikke vil umyndiggøres. Nej, men efter forslaget her, hvad er det så, der sker? Jamen så bliver de jo næsten udsat for det, der er værre end at blive umyndiggjort, for så ligger der jo pr. definition det i det, at deres underskrift ikke er bindende. Så jeg tror altså, vi skal ind at kigge på de regler, der gælder omkring umyndiggørelse, og de trænger i øvrigt også til at blive kigget godt igennem, de er så indviklede, at man tror, det er løgn, men det arbejde deltager vi også gerne i.

Når det så er sagt, vil jeg sige, at der også er situationer, hvor de pågældende personer gerne vil indgå en aftale, og er det måske en fornuftig aftale, skulle den også gerne kunne gøres bindende. Tak.

Kl. 18:17

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 18:17

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Det er jo netop også derfor, vi i forslaget foreslår, at man har en tænkepause på 14 dage, lidt ligesom ved ejendomshandler, og så kan man tiltræde aftalen, så jeg synes egentlig, vi har taget lidt højde for det. Men jeg vil gerne høre, hvad Venstre tænker der skulle til, for at man kunne støtte forandringer af det her system. Hvad er det for nogle tanker, som Venstre går med, man kunne gøre noget med?

Kl. 18:18

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 18:18

Preben Bang Henriksen (V):

Tusind tak for spørgsmålet. Der er nu 29 sekunder til at redegøre for, hvordan vi kan få revolutioneret aftalelovens bestemmelser på det her område. Det vil jeg forskåne forsamlingen for at høre på, så jeg vil bare nøjes med at sige til fru Karina Lorentzen Dehnhardt, at vi er helt klar. Fru Karina Lorentzen skal være glad over Venstres holdning. Vi er helt klar til at kigge på det her, for SF har fat i et rigtigt problem.

Kl. 18:18

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til Venstres ordfører, og vil hr. Preben Bang Henriksen lige gøre klar? For Dansk Folkepartis ordfører står på spring, og vi skal have gjort klar til ham. Værsgo, hr. Søren Espersen fra Dansk Folkeparti.

Kl. 18:19

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Da Dansk Folkepartis retsordfører, hr. Peter Skaarup, ikke kan være til stede i dag, er det blevet mig pålagt at læse hans tale op, som lyder: I Dansk Folkeparti hilser vi forslaget fra SF velkomment. Det er et såvel interessant som sympatisk forslag. Vi er således helt enige i, at forsvarsløse mennesker skal beskyttes mod kyniske sælgere, så målsætningen er god nok. Men om dette forslag helt rammer hovedet på sømmet, må vurderes nærmere under udvalgsbehandlingen, hvor detaljerne kan kigges efter i sømmene. Af bemærkningerne fremgår det eksempelvis, og jeg citerer:

»Tilsvarende foreslås det, at aftaler om abonnementer eller varer på kredit skal kunne omstødes, hvis køberen har en kreditadvarsel i Folkeregisteret - og dette forhold ikke har været drøftet i forbindelse med indgåelsen af aftalen«.

Vil dette være nok? Taler vi om sårbare borgere, vil det jo nok være ret nemt for en smart sælger at komme igennem dette meget store nåleøje. Man kan også læse følgende, og jeg citerer igen:

»Sælgere kan eventuel give personer med advarslen en kopi af alle dokumenter og først acceptere kundens accept efter 14 dage. Det giver tid og ro til, at den potentielle kunde kan gennemgå dokumenterne med et familiemedlem eller en bekendt og være sikker på aftalens indhold«.

Men mon sårbare borgere, demente eller handicappede vil sætte sig ned med en pårørende og gennemgå dette? Eller vil det måske bare komme til at ligge i de 14 dage, indtil sælgeren ringer igen? Man kan være i tvivl. Så alt i alt er der gode intentioner, men det er ikke sikkert, at forslaget i praksis vil betyde den helt afgørende forskel. Men alt sammen vil vi nu kigge nærmere på i forbindelse med udvalgsbehandlingen, og endnu en gang til SF mange tak for forslaget.

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak til Dansk Folkepartis ordfører. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Den næste ordfører er hr. Kristian Hegaard fra Det Radikale Venstre.

Kl. 18:21

(Ordfører)

Kristian Hegaard (RV):

Tak for ordet, og tak til SF for at fremsætte det her forslag, som jo i sin overskrift lyder: »Forbedring af retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger«. Og den overskrift er det jo noget svært at være uenig i som sådan, og den grundintention har jeg også indtil videre hørt alle her i debatten slutte op om.

Det er klart, at det, når man i sin overskrift har ordet retssikkerhed, så selvfølgelig altid giver julelys i øjnene hos en radikal retsordfører, og jeg blev ligesom beslutningsforslagsstillerne ganske forfærdet, da jeg sidste år læste den her artikel om »Aller-sælger udnyttede kvinde med demens« fra Dansk Handicap Forum. For det er jo åbenbart urimeligt, når mennesker, der er meget socialt udsatte, bliver kimet ned om kviklån eller uhensigtsmæssige lange abonnementer eller noget, der, kan man sige, i hvert fald urimeligt indgår i aftalen.

Derfor har vi jo bl.a. aftalelovens § 31, som regulerer det her spørgsmål om aftaler indgået med personer, der har særlige vanskeligheder, eller hvor man kan sige, at nogen på en eller anden måde i kraft af den anden person har udnyttet denne, og vi vil sådan set gerne være med til at se på, hvordan man kan forbedre det. Det kan både være, at det lige præcis er det, der er foreslået her, i forhold til aftalelovens § 31, om den er for snæver, og at der skal gøres nogle udvidelser i forhold til det, men det kan også være, at der er nogle andre ting, der skal gøres. Om det her lige er det eneste, der kan gøres, synes jeg det på nuværende tidspunkt er svært at sige.

Så det, vi siger i dag, er ja tak til at være med til at søge muligheder for at forbedre retssikkerheden for udsatte borgere, der indgår økonomisk forpligtende aftaler under falske forudsætninger. Men vi vil ikke på forhånd binde os til lige netop de her to tilføjelser til aftaleloven, fordi vi gerne vil være åbne for, hvad der ellers kunne være af muligheder for at sætte ind over for den her meget relevante og vigtige problemstilling, og derfor vil jeg som min afslutning sige tak til SF for at fremsætte beslutningsforslaget.

Kl. 18:24

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger til Det Radikale Venstres ordfører. Den næste ordfører, som jeg kan se i salen, er fra Det Konservative Folkeparti, hr. Mads Andersen. Værsgo.

Kl. 18:24

(Ordfører)

Mads Andersen (KF):

Tak for det, formand, og tak til SF for forslaget. Der er jo allerede sagt en del. Jeg kan sige det sådan, at jeg, før jeg kom herind, har arbejdet en del med salg, og når jeg siger sådan, plejer folk som regel at sige, at det var de egentlig ikke i tvivl om. Jeg ved ikke, om det er noget med fremtoningen eller hvordan, men noget af det, jeg har lært på adskillige salgskurser, er jo altid, hvad man kan sige, det gode salg, og jeg har så bl.a. arbejdet som ejendomsmægler, hvor bl.a. det her med advokatforbehold jo er en ret stor og central ting.

Men ud over det vil jeg gerne sige, at det selvfølgelig ikke skal være muligt at sælge abonnementer, lave de her, hvad kan man sige, direkte salg til f.eks. en ældre dame med demens – det er noget, vi som samfund skal passe på – og slet ikke hvis det fremgår af

en Robinsonliste. Der er jo allerede sagt rigtig meget omkring en eventuel model, og det, som jeg, da jeg sad og forberedte mig, også tænkte lidt over, var, at det jo må være muligt at finde en model, hvor vi både kan tage hånd om de her borgere og passe på, at de ikke bliver udsat for de her ting, og samtidig også sikre, at de faktisk også får mulighed for at købe produkter på den måde, som alle vi andre gør, hvilket jeg også syntes at fru Karina Lorentzen Dehnhardt pegede på i sit spørgsmål tidligere og i øvrigt også i forslaget.

Samtidig skal der også kigges på, at det selvfølgelig ikke skal skabe en eller anden ny model for, at man kan stikke af fra aftaler, man har indgået som almindelig borger, og derfor er der jo nogle ting, der skal undersøges. Jeg er jo stadig væk lidt ny i gamet herinde, og det her med at undersøge ting bliver jo brugt rigtig meget og store forkromede undersøgelser, og jeg synes egentlig, at forslaget er godt, og vi er sådan set også positive over for forslaget. Det kunne måske give mening i en eventuel undersøgelse eller i udvalgsarbejdet at invitere repræsentanter fra erhvervslivet ind til en drøftelse af, hvordan man kan undgå nogle af de her skævheder, der kunne opstå, og at de ikke bliver taget som gidsler af almindelige forbrugere. Det synes vi i hvert fald kunne være spændende. Men vi er som sagt positive over for forslaget, og det lugter jo lidt af, at der kunne landes en beretning, og den tager vi meget gerne og glæder os selvfølgelig også til drøftelserne i udvalget. Tak for ordet.

Kl. 18:27

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger til den konservative ordfører. Så er der ikke flere ordførere i salen, bortset fra ordføreren for forslagsstillerne, fru Karina Lorentzen Dehnhardt fra SF. Værsgo.

Kl. 18:27

(Ordfører for forslagsstillerne)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak og tak for en fin debat. Der er jo egentlig meget anerkendelse af, at her er et problem og vi er nødt til at gøre noget. Så det håber jeg vi får nogle løsninger på, selv om det måske så ikke lige bliver den løsning, der ligger her. Når vi i SF har fremsat det her forslag, er det, fordi vi er ekstremt bekymrede for mennesker med kognitive handicap og demens, der risikerer at blive bytte for ublu sælgere eller svindlere. Så forslaget her var tænkt som en beskyttelse af de her meget sårbare grupper økonomisk, og vi synes faktisk, der er stærkt brug for det. Jeg vil gerne give et par eksempler på, hvorfor der er brug for det her forslag.

I februar kunne man læse, at stort set alle botilbud for autister over hele Region Midtjylland har været udsat for et koordineret angreb af bedragere, som forsøgte at lokke NemID- og bankoplysninger ud af beboerne. I fire tilfælde er det lykkedes svindlerne at narre nogle af de her sårbare mennesker, som jo har svært ved at forstå, hvad det er, de bliver udsat for. De risikerer at stå med regningen selv, fordi de jo teknisk set har udleveret oplysningerne selv. Hvis de så står i sådan et register, hvor de siger, at der ikke skal indgås et lån i deres navn, synes jeg, det er en anelse mærkeligt, at der ikke nødvendigvis er nogen konsekvenser ved, at virksomhederne ikke kigger i det her register og konstaterer: Her skulle vi ikke indgå en aftale. De har jo nemlig mulighed for at kunne registrere sig i et kreditadvarselssystem, og det er jo sådan et, som så advarer mod at udstede lån til dem. Det vil jo beskytte dem mod en situation, hvor de præcis udleverer deres NemID. Hvis bare virksomhederne så var forpligtet til at kigge i systemet og handle på de oplysninger, der lå der.

Men sådan er det ikke, og derfor risikerer mennesker med kognitive handicap at blive snydt og bedraget, og deres naive godtroenhed bliver udnyttet. Det synes jeg er forkasteligt, og derfor synes jeg egentlig, at virksomhederne skal have pligt til at kigge i det her

register, og gør de ikke det og udsteder et lån alligevel, så må de selv hænge på regningen. Jeg tænker, at det vil give et incitament til ikke at udstede lån eller give kreditter. Det er den ene ting, vi foreslår.

Men der er også den lignende problemstilling med Robinsonlisten. For vi ser desværre tilfælde med ivrige telefonsælgere, som er kommet til enten bevidst eller ubevidst – det er jo ikke til at vide – at sælge abonnementer til mennesker, som f.eks. er kognitivt påvirket af demens og derfor ikke helt ved, hvad det er, de medvirker til. Men fakta er i hvert fald, at pårørende i flere tilfælde kæmper rigtig meget med at opløse de her abonnementer på ting, de ældre hverken har råd til eller brug for. Det skete f.eks. for den 81-årige Inger, som endda stod på Robinsonlisten, som jo netop betyder, at man ikke må kontaktes af telefonsælgere. Listen skulle beskytte udsatte mennesker, men det gør den ikke, for der er jo ikke nogen konsekvenser ved alligevel at sælge til dem, der er opført på listen. Så Ingers datter oplevede, at moren pludselig havde fået abonnement på Familie Journal, Ude og Hjemme og Billed-Bladet, og fordi regningerne ikke var blevet betalt, endte det med en inkassosag og en stævning.

Sagen med Inger Kristensen er langtfra den eneste. Faktisk har Forbrugerombudsmanden gennem de seneste år oplevet en markant stigning i antallet af klager over ulovligt telefonsalg. I 2019 var der 966 klager, i 2020 var der 1.030 klager, så det er altså stigende. I flere af de her sager kontakter virksomheder folk, selv om de står på Robinsonlisten – ligesom i tilfældet med Inger Kristensen. Faktisk har Forbrugerombudsmanden den 29. april i år politianmeldt det firma, der hedder Verisure – det er sådan et alarmfirma – for ulovlige opkald til 57 forbrugere og 2 enkeltmandsvirksomheder, som står på Robinsonlisten. Pointen er bare, at hvis man er kognitivt påvirket, finder man ikke vej til Forbrugerombudsmanden, og det duer jo simpelt hen ikke. Jeg synes, det er en retstilstand, som er en hån over for udsatte borgere og deres pårørende, som jo ofte må rende spidsrod mellem virksomheder, myndigheder og organisationer for at få styr på den her situation. I sidste ende risikerer den udsatte borger jo, som jeg har nævnt, selv at hænge på regningen. Jeg synes, at systemet er alt for tandløst. Det eneste rigtige, synes jeg, vil være, hvis aftalerne med borgere på de her lister automatisk er ugyldige. Så bliver det meget nemmere at beskytte sig selv mod svindlerne.

Kl. 18:32

Jeg har naturligvis drøftet det her forslag med en række organisationer, og det var meget vigtigt for dem, at borgere med handicap ikke bliver umyndiggjort mere end højst nødvendigt, for i forvejen lever mange af dem med store indgreb i deres liv. Det er også derfor, vi har foreslået, at borgeren fortsat kan holde fast i et lån eller et køb efter en kort tænkepause, hvor der så er lejlighed til at drøfte det, f.eks. med bostøtten eller pårørende.

Hvis man går den vej, som hr. Preben Bang Henriksen talte om, med umyndiggørelse, risikerer man jo altså at måtte opgive sin valgtret; det er jo én konsekvens. Man kan sige, at hvis man ikke er umyndiggjort, har man også en mulighed for, man kan sige at ophæve at stå i et kreditadvarselssystem, hvis det var det, man gerne ville. Så jeg synes, der er nogle klare fordele ved ikke at gå umyndiggørelsesvejen, og derfor synes vi jo egentlig, at det her forslag havde den rigtige balance. Spørgsmålet er så, hvem det er, vi skal tage hensyn til her. Er det virksomhederne, som skal undgå at løbe ind i bureaukratiske regler, eller er det faktisk de borgere, som har sagt: Nej, I skal ikke kontakte mig, I skal ikke indgå lån med mig? Jeg synes jo, det er det sidste. Jeg er selvfølgelig glad for, at ministeren vil se på det og gøre noget, og nu får vi så et udvalg, som kigger nærmere på det. Jeg oplever heldigvis tit, at ministeren er imødekomende.

Jeg tænker, at der er det tilbage at afvente, at ministerens udvalg afrapporterer, og så håber jeg på, at vi kan levere en bedre beskyttelse i forhold til de her befolkningsgrupper. Tak for ordet.

Kl. 18:34

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger til fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

10) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 192:

Forslag til folketingsbeslutning om økonomiske incitamenter til at holde klimavenlig ferie i Danmark.

Af Susanne Zimmer (UFG), Uffe Elbæk (UFG) og Sikandar Siddique (UFG).

(Fremsættelse 03.03.2021).

Kl. 18:34

Forhandling

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er erhvervsministeren. Jeg skal lige se, hvor ordføreren for forslagsstillerne er – hun er her nu, så nu får finansministeren ordet.

Kl. 18:35

Erhvervsministeren (Simon Kollerup):

Tusind tak, formand. Og tak til forslagsstillerne for at rejse debatten her i dag. Det, vi skal behandle, er et beslutningsforslag, der har til formål at få flere danskere til at holde ferie hjemme for bl.a. at mindske danskernes samlede CO₂-aftryk og klimabelastning, idet målet jo er, at færre så vil tage på lange flyrejser. Derfor lægger forslagsstillerne op til, at regeringen skal udarbejde en ordning, som giver økonomiske incitamenter til at holde klimavenlig ferie i Danmark, og der er blevet peget på to typer tiltag i den sammenhæng.

For det første foreslås der, at der tilbydes et udbud af billige rejsepas, orangebilletter og gratis færgetransport – meget af det svarer til den sommerpakke, vi vedtog sidste år – og for det andet foreslås en fradragsbaseret ordning, hvor man så kan trække nogle udgifter til transport og overnatning fra i sin skat, og det kan være i forbindelse med leje af et sommerhus eller udgifter til tog, og det skal så foregå med progression i fradragssystemet, som så gør det billigere, jo grønnere ferieformen er.

Regeringen er enig med forslagsstillerne, i hvert fald i, at det er vigtigt, at der bliver skabt gode muligheder for klimavenlig ferie i Danmark, og flere af idéerne, som bliver nævnt i beslutningsforslaget, harmonerer jo faktisk langt hen ad vejen med noget, som regeringen allerede har foreslået. Regeringen har f.eks. i vores udspil til en infrastrukturplan foreslået indført et sommerrejsepas, som giver mulighed for at rejse frit i Danmark i otte sammenhængende dage for et engangsbeløb. Det er et forslag, der skal ses i lyset af den, må man sige, store succes, der var med rejsepasset, da vi lavede sommerpakken sidste år, som regeringen så ønsker at gøre permanent. Det vil i sig selv øge incitamentet til at vælge den kollektive transport i sommerferien.

Så er der jo et bredt flertal i Folketinget, som i det, der hedder »Rameaftale om plan for genåbning af Danmark«, har aftalt, at der

skal forhandles en ny sommerpakke, som skal målrettes kulturen og oplevelsesindustrien, og som kan bidrage til at gøre det attraktivt at holde ferie herhjemme i dejlige Danmark. Der har regeringen så den 6. maj præsenteret sit oplæg til en sommer- og erhvervspakke med en samlet økonomisk volumen på 1,6 mia. kr., og det skal hjælpe med at kickstarte vores turismeerhverv og få gang i den danske sommer.

Vi foreslår fra regeringens side som en del af sommer- og erhvervspakken bl.a., at det skal være nemmere og billigere at rejse rundt i sommerlandet, så danskerne kan komme på ferie i vores storbyer, ved kysterne og på de mange dejlige øer, vi har i Danmark. De konkrete initiativer i sommerpakken bliver helt aktuelt drøftet mellem Folketingets partier og regeringen lige nu, og jeg har faktisk lige forladt forhandlingerne for at gå på talerstolen her, men det er klart, at det selvfølgelig også her vil være muligt at lade sig inspirere af sidste års sommerpakke, hvor f.eks. gratis færger var en stor succes. Rejsepassene blev udsolgt på en uge, og jeg tror, vi alle sammen igen blev lidt forelskede i mange af de dejlige steder, der er at holde ferie i i vores eget land. Så jeg tror, at stemningen – ikke mindst i forbindelse med sommerpakken, men også i det hele taget – er både med forslagsstillerne og med regeringen og de øvrige af Folketingets partier, som ønsker at fremme ferie i dejlige Danmark..

Derudover har jeg også lyst til at nævne, at regeringen jo har sat gang i et arbejde med en ny national strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme på det lidt længere sigt i regi af det, der hedder Det Nationale Turismeforum, og i det arbejde vil der være fokus på at udvikle turisme- og oplevelsesproduktet, så at sige, for at gøre det mere bæredygtigt og på den måde skabe incitamenter til, at både danske, men også udenlandske turister vil have en mere klimavenlig ferie, når de vælger ferie i Danmark. Vi tror sådan set på, at det i sig selv er noget, der vil tiltrække flere gæster til Danmark, hvis den langsigtede plan for turisme bliver grønnere og dermed også mere bæredygtig. Så man kan sige, at der allerede er taget flere initiativer for at få flere til at holde en klimavenlig ferie og med Danmark som udgangspunkt.

Så langt tror jeg vi deler mange af ambitionerne og visionerne med forslagsstillerne. Omvendt må jeg så sige, at vi som regering ikke mener, at de forslåede initiativer på skatteområdet er den rigtige vej at gå. Vi tror ikke, at det er den rigtige vej at gå i forhold til at få flere til at holde ferie i Danmark, og samtidig må man også sige, at der er nogle praktiske udfordringer med forslagene. EU's regelsæt indebærer f.eks., at man ikke – og det er jo et af forslagene her – kan give en skatterabat for udgifter til leje af sommerhuse i Danmark uden samtidig at skulle give det samme skattefradrag for udgifter til leje af ferieboliger i resten af EU.

Kl. 18:40

Så det er svært at se, hvordan sådan en ordning skulle øge incitamentet til specifikt at bruge Danmark som sit feriemål. Og samtidig vil jeg bare stille gøre opmærksom på, at det ville være endog meget vanskeligt at administrere ordninger, hvor et fradrag skal følge, hvor grøn en rejse eller en ferie er.

Så hvis jeg skal prøve at samle lidt sammen på det, vil jeg sige, at vi samlet set fra regeringens side allerede har taget en række initiativer til at skabe gode muligheder for at holde klimavenlig ferie. Nu vil vi forhandle videre med Folketingets partier om det, når vi forhandler sommer- og erhvervspakken. Derudover mener vi som regering ikke, at den fradragsberettigede ordning er særlig velegnet til at få flere danskere til at holde klimavenlig ferie i Danmark. Så på den baggrund kan vi heller ikke støtte selve beslutningsforslaget, men vi ser frem til de gode løsninger, der kan komme ud af de aktuelle forhandlinger. Tak.

Kl. 18:41

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Og der er en kort bemærkning. Fru Susanne Zimmer.

Kl. 18:41

Susanne Zimmer (UFG):

Ja, tak. Og tak til ministeren for et positivt oplæg, hvor jeg da glæder mig over, at det var sådan sidste år og formodentlig også bliver det i år med den pakke, som der nu forhandles om. Jeg tænker så, at det her forslag under alle omstændigheder ikke ville kunne nå at blive effektueret til sommer, men til næste sommer. Og der tænker jeg, at det her ville være rigtig godt for turistbranchen og for erhvervet, for øboerne og for transportindustrien – og for hvem, der nu ellers har glæde af det – at vide fremadrettet, hvad det er, man går ind i. Så synes ministeren ikke, at der kunne være noget værdi i allerede nu at træffe en beslutning omkring, hvordan det nu er, det faktisk ser ud fremadrettet? Hvordan bruger vi de gode erfaringer, vi har haft her under coronatiden, til også at føre dem videre i 2022 og fremad?

Kl. 18:42

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 18:42

Erhvervsministeren (Simon Kollerup):

Jo, jeg er i hvert fald enig i, at det er klogt at lave en sommerpakke igen i år. For dels var der en kæmpe succes med den sidste år, og dels fik den spredt turismen ud. Vi brugte Danmark som ferieland fantastisk godt, både godt for klimaet, men også for den mere sårbare del af vores økonomi, som de små øer er, og som vores yderområder er. Det, vi gjorde, var rigtig godt. Derfor er det klogt, at vi gør noget tilsvarende igen i år. Og så er jeg også enig i, at vi ud over det, vi gør sådan krisehåndteringsmæssigt, og i forhold til samme periode sidste år og i år, også skal have et længere sigte. Og det er så der, hvor jeg siger, at det arbejde har vi sat gang i Det Nationale Turismeforum. Det er faktisk bæredygtighed, der er omdrejningspunktet for det, ikke alene ud fra en grøn dagsorden – det fylder selvfølgelig meget – men også fordi vi kan se, at trenden i international turisme peger i retning af, at det her er noget, som man også vil efterspørge som en rejseattraktivitet for mange udenlandske turister, og som dermed vil gøre Danmark til et fortsat attraktivt turistmål. Så vi er enige i, at der skal være noget på kort og lang sigt, og begge dele er i gang.

Kl. 18:43

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Fru Susanne Zimmer.

Kl. 18:43

Susanne Zimmer (UFG):

Ja, og det lyder jo dejligt. Så vil jeg høre om en ting sådan helt konkret i forhold til transport, altså billigere transport. Altså, nu har der været gratis færgeoverfart til øerne. Er det noget, der er medtænkt i det, der kommer fremadrettet, så vi ser noget i den retning i 2022, 2023 og 2024 osv.?

Kl. 18:43

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ministeren.

Kl. 18:43

Erhvervsministeren (Simon Kollerup):

Altså, der er i hvert fald et helt klart fokus på transportdelen, både i forhold til regeringens eget forslag til et infrastrukturudspil, hvor jeg nævnte det her med en sådan mere permanentgørelse af rejsepass. Og så har vi jo også i sommerpakken et fokus på at se på, at vi jo havde kæmpestor succes med, at der både var DSB Orange-billetter og var rejsepass og var færges. Om der er noget af det, der kunne komme med i en sommerpakke i år, sidder vi lige nu og forhandler

om, og der er ganske givet interessante emner her. Og så må Det Nationale Turismeforum finde de rigtige veje at gå, og hvor dybt infrastrukturen ligger dér, kan jeg ikke sige på nuværende tidspunkt. Men jeg tror, at man i forummets arbejde kigger bredt.

Kl. 18:44

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak til erhvervsministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er det ordførernes tur, og den første ordfører er fra Socialdemokratiet. Hr. Lennart Damsbo-Andersen, værsgo.

Kl. 18:44

(Ordfører)

Lennart Damsbo-Andersen (S):

Tak for det. Jeg må jo allerførst sige tak til forslagsstillerne for at fremsætte beslutningsforslaget her, for det er jo en rigtig god diskussion at have i forhold til ferie i Danmark, og også klimavenlig ferie. Man må jo sige, at sommeren 2020 på mange måder var anderledes end mange andre af de somre, som jeg i hvert fald har oplevet i mit liv, eller det vil sige: Bortset fra coronaen var den jo meget lig de somre, som jeg faktisk oplevede i 1960'erne her i Danmark – jeg kan se, at der i hvert fald er et par enkelte af min kolleger her i salen, der nok kan huske det samme. Dengang tilbragte vi mange dage på de danske strande. Vi besøgte familie i Danmark, og vi tog på opdagelse i det danske sommerland. Det handlede ikke så meget om at flyve rundt i verden.

Det i sig selv er jo bæredygtigt og klimavenligt. Nogle af de erfaringer, vi så fik i 2020 med gratis færgebilletter og billig adgang til kulturtilbud og billige billetter til togene, har vi jo faktisk noteret os i Socialdemokratiet. Og vi er da også ret tilfredse med den tilgang, som regeringen har, og som faktisk også mange af partierne har, i forhold til både på den korte og den lange bane at styrke incitamentet til og muligheden for at holde ferie i Danmark. Så i og med at en del af beslutningsforslaget netop handler om det, som vi har sympati for, er det jo fint, men vi ser dog forslaget som unødvendigt, idet regeringen jo allerede er i gang med at arbejde med de her ting, som beslutningsforslaget nævner. Men i forhold til den del af forslaget, der handler om skattefradrag, må jeg melde pas, fordi vi faktisk hellere ser en ordning lig den, vi så sidste år, hvor det er priserne, der bliver justeret, og hvor det er forbrugerne, der dermed vælger ud fra det.

Derfor kan Socialdemokratiet ikke støtte beslutningsforslaget.

Kl. 18:47

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak. Der er en kort bemærkning fra fru Susanne Zimmer.

Kl. 18:47

Susanne Zimmer (UFG):

Tak. Og tak til ordføreren for den positive vinkel på den her udfordring. Det kan være med til at mindske den sociale ulighed, fordi man giver mulighed for, at alle kan komme på ferie, uanset om man har penge eller ej, stort set.

I forhold til de forhandlinger, der er i gang, og som også vil komme fremadrettet, involverer man turismebranchen og bruger erfaringer fra lokalområdet, i forhold til at få det her lavet, så det virkelig bliver nyttigt på mange niveauer? For det er jo netop det, at det kan gavne folk, der skal på ferie, men det kan også gavne lokalområderne.

Kl. 18:47

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 18:47

Lennart Damsbo-Andersen (S):

Nu sidder jeg ikke direkte med i forhandlingerne – det er der andre der gør – men vi er jo så heldige i Landdistriktsudvalget, at vi har en rigtig god kontakt til de organisationer, som der er derude, og som også havde rigtig meget gavn af de tiltag, som blev lavet sidste år. Og der får jeg jo løbende henvendelser – og det tror jeg også andre i udvalget gør – fra de organisationer med gode forslag til, hvad man kunne forestille sig at man skulle gøre, f.eks. i forhold til det, som spørgeren også har nævnt tidligere omkring færgerne osv. Så det er da helt naturligt, at vi også sørger for det – det sørger jeg for, og det ved jeg også at andre medlemmer i udvalget gør, altså sørger for, at det bliver bragt med ind i de forhandlinger, som der er.

Kl. 18:48

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Susanne Zimmer.

Kl. 18:48

Susanne Zimmer (UFG):

Tak. Ja, det ved jeg godt. Det er jo primært til glæde for øsamfundene, at den her ordning har været der. Dog er der nogle, der har problemer med at komme frem og tilbage med færgen, fordi den er overbooket. Er det en del af forhandlingerne også at forholde sig til, hvad man kan gøre, så det også er rart at være fastboende på øerne og man kan komme til resten af Danmark?

Kl. 18:49

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 18:49

Lennart Damsbo-Andersen (S):

Jeg troede nu, at det her var til gavn for rigtig mange dele af hele Danmark. Der, hvor det ikke rigtig gavned noget, var i storbyerne. Og hvis man skal være lidt fræk, kan man sige, at de har satset rigtig meget på krydstogtskibe og kinesere, og dem var der jo ikke så mange af sidste år, og det kommer der heller ikke i år, så derfor er man også nødt til at sadle om, lige hvad det angår.

Men i forhold til hvordan man sikrer, at trafikken kommer til at foregå ordentligt, uanset om det er store eller små øer, eller hvor det er henne, vil jeg sige, som jeg også nævnte før, at der har vi jo fået gode meldinger fra organisationerne derude, i forhold til hvordan vi kunne gøre tingene en lille smule anderledes, f.eks. skruet lidt anderledes på det og sige, at det godt kan være, at man skal have billigere færger, men at det måske ikke kun er i 1 måned – man skal fordele det ud på en større del af sæsonen osv. Det tror jeg helt bestemt også ligger på bordet der, hvor der bliver forhandlet i øjeblikket.

Kl. 18:49

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til Socialdemokratiets ordfører.

Kl. 18:49

Lennart Damsbo-Andersen (S):

Der var en ting, jeg glemte at sige. Det må I undskylde. Jeg har lovet at sige fra De Radikale, at de også er nødt til at afvise beslutningsforslaget.

Kl. 18:50

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak til den socialdemokratiske ordfører. Så får vi Venstres ordfører, hr. Peter Juul-Jensen. Værsgo.

Kl. 18:50

Kl. 18:54

(Ordfører)

Peter Juel-Jensen (V):

Tak for det, formand, og tak til forslagsstillerne for at rejse debatten. Jeg vil gerne starte med at sige, at Venstre desværre ikke kan støtte forslaget. Vi deler dog intentionen, for også når vi skal på ferie, skal vi altså indtænke klimaet. Men vi er overbeviste om, at den enkelte og den enkelte familie kan medtænke at være klimabevidste, også når de er på sommerferie. Det behøver man ikke et direktiv fra Christiansborg til.

Så vidt jeg ved, startes der snarligt op på forhandlingerne om en kommende sommerpakke. Der deltager mit parti, for vi går altid ind i konstruktive ting, og det her kan altså være med til at skubbe landdistrikterne i den rigtige retning.

Jeg ved ikke helt, hvordan jeg skal forstå forslaget her. Skal der kun være fradrag, såfremt man benytter DSB? Hvad så med alle privatbanerne og de regionale busruter? Hvad med fjernbusruterne og alle de andre former for kollektiv transport, der transporterer folk rundt ude i landdistrikterne og til og fra vores øer? Det er jo således, at der kun er skinner til de store byer. Dem har vi altså ikke så mange af ude i landdistrikterne. Der er det den regionale busstrafik. Det er de gode gamle dieslbusser, som vi selvfølgelig også skal sørge for kan komme rundt. Det er også kollektiv transport. Det ligger altså Venstre meget på sinde, at kommende initiativer på det her område ikke bliver konkurrenceforvridende.

Som bornholmer vil jeg også godt reklamere lidt for DAT, Danish Air Transports flyruter til Bornholm, for så vidt jeg ved, er det den bedste måde at rejse på til Bornholm, hvis det udelukkende er CO₂, der er i fokus. Er forslagsstillerne klar til også at give denne forbindelse støtte på lige fod med DSB og færgerne til øerne? For det er vel klimaet, der driver det her forslag. De samme maskiner bruger samme selskab til en række andre destinationer rundt omkring i det danske sommerland, og jeg håber selvfølgelig, at forslagsstillerne er klar til også at kigge på klimaet i forbindelse med transporten her. Der kommer DAT's maskiner ind som en ganske klar CO₂-vinder, når det handler om at fragte folk frem og tilbage.

Vores større byer oplevede også i sommeren 2020 den værste sommer i mange år. Mange hoteller og attraktioner hænger fast med det yderste af neglene, og vi har altså også brug for udenlandske turister, ligesom danskerne har brug for at rejse ud. Det skal man selvfølgelig kunne gøre på en klimavenlig måde. Vi er ikke i mål, men vi er på vej, og udviklingen går rasende hurtigt, og lur mig, inden for ganske få år kan vi rejse med fly på en ganske klimavenlig måde.

Klimaeffekten af det her forslag kan vel ikke måles, men vi kan som land samles om de initiativer, der gør, at vi kan leve af og leve med en støt stigende omtanke for vores klima, og vi er som sagt rigtig godt på vej på rigtig mange måder.

Umiddelbart har jeg svært ved at se begrundelsen for, at det her forslag er havnet i Udvalget for Landdistrikter og Øer. Havde man fulgt med i udvalgets høring omkring sommerpakkens effekter, havde man også taget ned, at øerne i høj grad efterspørger forudsigelighed og en mulighed for at planlægge, hvilket jo selvfølgelig også var Venstres begrundelse for at fremsætte beslutningsforslaget om en fuld implementering af landevejsprincippet, for så kunne de ude på øerne indrette sig efter det og få skabt de arbejdspladser, der er grundlaget for en øget bosætning, for vækst og udvikling, men flertallet ville hellere, at de på øerne skal leve fra hånden til munden. Tak.

Kl. 18:54

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra Susanne Zimmer.

Susanne Zimmer (UFG):

Tak. I forhold til kollektiv transport har vi skrevet, at det er tog, men det er klart, at al kollektiv transport sagtens kunne være med set fra vores synsvinkel. Og hvis det var sådan, at der var opbakning til det, kunne vi også godt se på flyruten fra København til Bornholm, for det er slet ikke klimaneutralt at sejle, hvis det ikke er en elfærge. Det er dog ofte meget korte strækninger, man sejler. I forhold til hjælpepakkerne forestiller jeg mig, at Venstre vil være med til dem igen. Ser ordføreren ikke en værdi i, at øsamfundene og hele turismeindustrien har en langsigtet plan for, hvordan det bliver fremadrettet, for at fortsætte med at støtte folk i at holde ferie i Danmark?

Kl. 18:55

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 18:55

Peter Juel-Jensen (V):

Jo, det gør jeg, men jeg kender også øfolk godt nok til at vide, at de ikke blot kan tjene deres penge i juni, juli og august. Bor man på en ø, har man også behov for at spise resten af året. Man har også behov for at opvarme sin bolig. Derfor er det ikke nok, at der er arbejdspladser 3 måneder om året. Det her er i min verden ikke den bedste måde at hjælpe vores øer på. Det havde været at implementere det fulde landevejsprincip, som Venstre foreslog for mindre end en måneds tid siden, således at man på øerne havde en mulighed for at hyre personale, anskaffe sig caféborde og skaffe den logistik til rådighed, der gør, at man kan tage imod det der store rykind, i stedet for at vi i en ganske kort periode om året tilbyder billigere fægebilletter, og så er der en masse utilfredse kunder, fordi øerne ikke kan magte det rykind, der kommer.

Det havde været bedre at sprede sæsonen ud, få skabt helårsjob og gøre det attraktivt at bo ude på vores øer, fordi man kunne forsørge sig selv. Nu er det en ganske kort periode, og så bliver det unge universitetsstuderende, der rejser ud og er der en kort periode, og så rejser de væk igen. Det er ikke sådan, vi skaber bosætning; det er ikke sådan, vi skaber helårs job.

Kl. 18:56

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger til Venstres ordfører. Den næste ordfører er fra Dansk Folkeparti, og det er hr. Søren Espersen.

Kl. 18:56

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Mange tak. Da vores ordfører på området, fru Mette Hjerminde Decker, desværre ikke kan være til stede i øjeblikket, er det blevet pålagt mig at læse hendes tale op. Det glæder os som landdistriktsparti, at der grundet corona var mange flere, der valgte at besøge de danske landdistrikter og øer i 2020. Bakket godt op af øpas og gratis færger for cyklister fik de danske øer en fortjent turistsæson med gang i de lokale virksomheder. I Dansk Folkeparti har vi først og fremmest fokus på vækst og udvikling i landdistrikterne og på øerne. Det er det, vi ser som vigtigt, for at vi kan have et Danmark, der hænger sammen. Så når vi er tilhængere af de initiativer, der skabes, med henblik på at danskerne skal se mere af Danmark, så er det alene, fordi vi ønsker liv og økonomisk vækst i landdistrikterne og på øerne.

Frie Grønnes fokus er på et andet sted, primært på klimaet, og fred være med det. Når vi ønsker gratis fægebilletter til øerne, er det med vækst og udvikling for øje, mens Frie Grønne ønsker det

med klima for øje, men det er fuldstændig ligegyldigt, så længe vi er enige. Og vi er enige i den del af forslaget, der handler om at undersøge, hvorvidt gratis færgebilletter kan permanentgøres. Der stopper vores enighed så. Resten af forslaget om, at man skal have skattefradrag for klimavenlige overnatninger og belønnes mere og mere, jo større en klimaglorie man kan vise frem, står vi af på. Det mest klimavenlige er vel at blive hjemme, så skal vi ikke støtte dem, der rejser ud, uanset hvor klimavenligt de gør det, når dem, der bliver hjemme og måske kan leve af deres urtehave i år, ikke bliver belønnet?

I Dansk Folkeparti kan vi ikke støtte forslaget. Tak.

Kl. 18:58

Fjerde næstformand (Trine Torp):

Tak. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til Dansk Folkepartis ordfører. Den næste ordfører er fra Socialistisk Folkeparti. Fru Karina Lorentzen Dehnhardt.

Kl. 18:58

(Ordfører)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Tak for ordet, og tak til fru Susanne Zimmer for at fremsætte det her beslutningsforslag. Det handler jo om at styrke incitamenterne til at vælge en klimavenlig ferie i Danmark, og det kan vi sådan set godt følge i SF, fordi klimakrisen simpelt hen kræver, at vi flyver væsentlig mindre – i hvert fald indtil vi har fået gjort flyvningen væsentlig mindre klimabelastende, og det ligger jo desværre nok nogle år ude i fremtiden.

SF foreslog derfor sidste år, at der skal lægges en passagerafgift på alle flyrejser, og provenuet fra den passagerafgift foreslog vi faktisk at bruge på billigere tog- og færgebilletter der, hvor fly i dag er billigst, samt på social kompensation via en grøn check. For uanset om det er at tage færgen til Livø, hoppe på toget for at se H.C. Andersens hus i Odense eller måske leje et sommerhus på Als, er selve formålet med beslutningsforslaget at give danskerne lyst til at vælge en mere klimavenlig ferie.

Vi er således positivt indstillede over for forslagsstillernes ønske om at indføre en øget beskatning på forurenende transportformer, herunder ikke mindst flyvning, samt at bruge en del af midlerne herfra på bedre og billigere transport. Vi vil gerne drøfte, hvordan det kan gøres på en måde, som får størst mulig effekt for klimaet og samtidig understøtter landdistrikterne, og som udgangspunkt tænker vi, at det især er vigtigt at gøre tog- og færgebilletter billigst der, hvor fly i dag er billigst.

Dog mener vi i SF ikke, at afgifterne skal bruges til administrativt tunge fradrag til ferierejser. Jeg har svært ved at forestille mig, hvordan man uden det store administrative bøvl vil kunne lave de her klimakompenserende fradragsberegninger, uden at det vil koste meget tid og mange penge, og vi frygter, at tiltagene vil ramme socialt skævt. De rigeste vil alt andet lige også bruge flere penge på deres ferie. Det kunne være i form af et dyrere sommerhus eller hotel, og det tror vi vil betyde større fradragsmæssige fordele for de mere velstillede borgere.

I SF synes vi, det ville være klogere at bruge pengene direkte på social kompensation og klimatiltag. Vi mener, at en bedre løsning ville være at hæve den grønne check. På den måde sikrer vi, at den grønne omstilling ikke går hårdest ud over dem, som har det allersværest. Hvorvidt borgerne vil bruge penge på sommerhuse, økologisk mad eller biografture, synes vi ikke vi skal blande os i, og derfor stemmer vi i SF nej til forslaget, men vi ser frem til at drøfte det i udvalget. Tak for ordet.

Kl. 19:01

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til SF's ordfører. Der er ønske om et par korte bemærkninger til ordføreren. Først er det fra hr. Peter Juel-Jensen, Venstre. Værsgo.

Kl. 19:01

Peter Juel-Jensen (V):

Tak, og tak for talen. Se, ordføreren nævnte ganske kort en flyskat, en flyafgift. Så vidt jeg husker, har branchen selv været ude at foreslå, at man gerne vil lægge en eller anden form for opsparing på 30 kr. pr. flybillet, og de penge vil branchen så bruge egenhændigt til at understøtte forskning i, hvordan vi kan flyve mere klimavenligt. Hvad tænker ordføreren om sådan et forslag, hvor branchen selv påtager sig et ansvar og holder staten udenfor? Er det ikke at foretrække?

Kl. 19:02

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 19:02

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg er selvfølgelig aldrig modstander af, at man i branchen selv innoverer og gør nogle ting. Man kan jo i branchen vælge at sige, at billetterne skal være dyrere og så prøve at gøre noget selv. Men i SF har vi altså også et ønske om at styre tingene i en bestemt retning, og det skulle gerne være i en klimavenlig og grøn retning, og der er afgifter nogle gange bare et godt redskab. Så det er det valg, vi har truffet i SF.

Kl. 19:02

Første næstformand (Karen Ellemann):

Hr. Peter Juel-Jensen.

Kl. 19:02

Peter Juel-Jensen (V):

Hvis nu branchen selv vil investere i det her for at udvikle, hvordan vi kunne flyve mere klimavenligt, og hvordan vi måske kunne bruge det der power-to-x til at hælde på vores flyvemaskiner, så opnår vi det samme, plus at vi kan bevæge os uden at skulle betale en afgift. Det kan man vel ikke have noget imod. I dag har vi faktisk flyselskaber, som opkøber skov for den måde at være klimaneutrale. I stedet for at pålægge dem en afgift bør man så ikke give dem en præmie?

Kl. 19:03

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 19:03

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg er jo altid fan af, at man gerne vil gøre noget og specielt, når det handler om klimatiltag. Jeg tænker, at branchen jo bare kan gå i gang, hvis de har et ønske om at gøre noget. Min erfaring er, at en afgift for alle måske også vil være noget, som gør, at man styrer i en retning af at innovere og gøre nogle ting. Så er der også det ved det, at vi faktisk har brugt den afgift til at finansiere andre ting i SF's forslag, og derfor kan jeg ikke bare fuldstændig gå ind på ordførerens forslag, selv om det sådan set kan være udmærket.

Kl. 19:03

Første næstformand (Karen Ellemann):

Næste korte bemærkning er til fru Susanne Zimmer. Værsgo.

Susanne Zimmer (UFG):

Tak. Og tak til ordføreren. En overgang var jeg faktisk lige ved at tro, at SF bare umiddelbart ville støtte forslaget. Men jeg tænker, at hvis vi nu tager fradraget ud af ligningen og arbejder med de idéer, som bliver brugt i sommerpakkerne, vil det så betyde, i forhold til det ordføreren siger, at så kunne vi godt nå frem til noget, vi kunne blive enige om?

Kl. 19:03

for, og jeg vil også gerne takke forslagsstillerne for at fremsætte det her forslag.

I Enhedslisten er vi også meget positive over for at se på, hvordan vi kan gøre indenrigsrejser med kollektiv trafik billigere, herunder færgerne til vores mange øer, som der også lægges op til at kigge på – færger, som forhåbentlig alle snart er omlagt til eldrift, så vi ikke ender ud i yderligere CO₂-udledninger. Men den omstilling er vi jo heldigvis allerede godt i gang med. Derudover synes vi også, at der i den foreslåede undersøgelse bør kigges på, hvad der skal til for at sikre, at flere tager toget frem for flyet, når de alligevel vælger at rejse til udlandet.

Kl. 19:04

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 19:04

Den del af forslaget, der så skal se på mulighederne for fradrag for ferietransport og overnatning, er vi i Enhedslisten ikke sikre på er den rigtige vej at gå. Men nu foreslås der jo trods alt bare en undersøgelse af mulighederne. Og man kunne måske i højere grad se på, hvad der kunne gøres for at fremme flere ladestandere til elbiler ude i landdistrikterne og sommerhusområderne.

Men med de bemærkninger, og fordi det jo blot handler om en undersøgelse, som det her beslutningsforslag lægger op til, kan Enhedslisten godt støtte forslaget.

Kl. 19:07

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg synes da, vi efter behandlingen her skal diskutere det i udvalget, altså om der er ting, vi kan være enige om. Jeg synes bestemt, der er rigtig mange gode tiltag i sommerpakkerne. Jeg vil så også sige, at jeg nok kunne ønske mig, at det blev håndteret en lille smule klogere, end det blev sidste sommer, men det ved fru Susanne Zimmer nok fra udvalget, hvor vi jo har hørt øernes ønsker i forhold til en sommerpakke – at det er vigtigt, at de får mere medbestemmelse osv. Og det er jo trods alt dem, der skal, hvad kan man sige, bære et meget stort antal gæster, så derfor er det meget godt at have dem med på råd, tror jeg.

Kl. 19:05

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger til ordføreren. Først er det hr. Peter Juel-Jensen, Venstre. Værsgo.

Kl. 19:07

Første næstformand (Karen Ellemann):
Fru Susanne Zimmer.

Kl. 19:05

Peter Juel-Jensen (V):

Tak, og tak for talen. Se, nu ved jeg, at ordførerens parti er meget optaget af at sikre arbejdspladser og sikre arbejdspladser i hele kongeriget, og det er vigtigt, at vi har de her arbejdspladser, men også at vi har noget at leve af derude i landdistrikterne. Hvordan ville ordførerens parti stille sig over for et forslag, som måske gik ud på, at man løftede momsen af restaurationsbesøg for netop at sætte gang i turismen ude i landdistrikterne?

Kl. 19:08

Susanne Zimmer (UFG):

Ja, det er jeg fuldstændig enig i – også at det vil være godt at trække perioden ud, også i forhold til hvordan vores arbejdsmarked vil være, så vi kan holde ferie på mange forskellige tidspunkter.

Så vil jeg også bare at bidrage til det, ordføreren siger omkring den grønne check, altså at det vil vi selvfølgelig også gerne støtte op om, for det er rigtig vigtigt, at vi mindsker den sociale ulighed. Og jeg tænker, at det også er noget af det, vi kan snakke om i forhandlingerne.

Kl. 19:05

Første næstformand (Karen Ellemann):

Ordføreren.

Kl. 19:08

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 19:05

Rasmus Vestergaard Madsen (EL):

Jeg tror, det er mere afgørende at se på, at vi skal have folk ud i landdistrikterne. Det er jo noget det, som den her undersøgelse også lægger op til, nemlig at vi skal have folk ud at opleve eksempelvis nogle af de naturnationalparker, som vi jo er ved at udpege lige nu, og det tror jeg helt sikkert vil have en positiv effekt, også for restaurationsbranchen uden for de store byer.

Kl. 19:08

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jamen jeg tror jo, at på mange stræk har Alternativet og SF de samme målsætninger, nemlig at formindske uligheden, gøre noget ved klimakrisen, understøtte landdistrikterne. Så jeg tror bestemt, vi har mange grænseflader, hvor vi kunne have gavn af at snakke mere sammen.

Kl. 19:05

Første næstformand (Karen Ellemann):

Hr. Peter Juel-Jensen.

Kl. 19:08

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til fru Karina Lorentzen Dehnhardt fra SF. Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren. Næste ordfører kommer fra Enhedslisten, og det er hr. Rasmus Vestergaard Madsen. Velkommen.

Kl. 19:06

(Ordfører)

Rasmus Vestergaard Madsen (EL):

Tak. Med dette beslutningsforslag ønsker forslagsstillerne en undersøgelse af, hvordan vi sikrer flere og mere klimavenlige ferier i Danmark. Det er vi i Enhedslisten selvfølgelig meget positive over

Peter Juel-Jensen (V):

Ja, men vi skulle jo også gerne have skabt nogle jobs derude og sikret, at folk kommer igen, og derfor skulle det gerne være således, at det ikke kommer til at koste en halv bondegård. Så et fradrag på momsen på restaurationsudgifter kunne netop være det, der fik folk til at flytte sig i højere grad, men det kunne måske også være godt i de store byer. København har jo lidt utrolig meget under den her pandemi. Hvis man lettede lidt på momsen og sagde, at den vil man ikke kradse ind fra statens side, ville det så ikke være med til at fastholde og måske udvikle nogle arbejdspladser også i København?

Kl. 19:09

Kl. 19:11

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 19:09

Første næstformand (Karen Ellemann):
Tak til den konservative ordfører. Der er ikke nogen korte bemærkninger.

Kl. 19:11

Rasmus Vestergaard Madsen (EL):

Nej, det tror jeg ikke er den rigtige vej at gå i forhold til at lave sådan en form for differentiering. Hvis det konkret handler om landdistrikterne, vil jeg egentlig langt hellere se på, hvordan vi kunne understøtte en lokal fødevarerproduktion, som også kunne kobles op på restaurationsbranchen, kombineret med at blive klogere på, hvordan vi faktisk kan sørge for, at flere danskere holder en klimavenlig ferie i Danmark og dermed naturligvis også vil spise på de spisesteder, der i landdistrikterne – forhåbentlig med lokale fødevarer.

Kl. 19:09

Første næstformand (Karen Ellemann):
Den næste korte bemærkning er til fru Susanne Zimmer.

Kl. 19:09

Susanne Zimmer (UFG):

Tak og tak til ordføreren for opbakningen; det glæder mig meget. I forhold til at billiggøre kollektiv transport kan vi jo kun blive enige om, at det er rigtig vigtigt. Det hjælper jo også klimaet, og det giver faktisk også nogle rigtig gode oplevelser, at man kører i tog, frem for at man kører i sin egen bil, og så giver det alle mennesker mulighed for at være med, for det er jo langt fra alle mennesker, som har en bil. I forhold til fradragssystemet er Frie Grønne også villige til at se på, om vi kan lave noget, der er smartere; det var en af idéerne i forslaget. Så tak for støtten.

Kl. 19:10

Første næstformand (Karen Ellemann):
Ordføreren.

Kl. 19:10

Rasmus Vestergaard Madsen (EL):

Tak for det. Jeg glæder mig til, at vi skal kigge nærmere på det her. Det kunne også være, at ordføreren og jeg skulle sætte os ned og se, om der er yderligere, som kunne være relevant at få øje på.

Kl. 19:10

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til ordføreren, der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren, og tak for at gøre klar til den næste ordfører, som kommer fra Det Konservative Folkeparti. Det er hr. Niels Flemming Hansen. Velkommen.

Kl. 19:10

(Ordfører)

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak, formand. Vi skal i dag diskutere B 192. Danmark er jo et skønt land at holde ferie i, og det har rigtig, rigtig mange smukke steder og smukke øer, som flere og flere af os har set hen over sidste sommer, og som vi formentlig også vil se igen den kommende sommer. Når danskerne nu har fundet ud af, hvor dejligt det er at holde ferie i netop Danmark, så er der formentlig en del af dem, som også benytter sig af kongeriget til feriegæder i fremtiden. Men at begynde at give et fradrag eller økonomiske incitamenter for at holde ferie i Danmark kan vi simpelt hen ikke se os selv i. Det skal jo gerne være sådan, at det er et frivilligt valg, hvor man ønsker at holde ferie, og samtidig skulle det gerne være de frie markedskræfter, der reagerer, når man holder ferie. Med disse ord kan vi ikke støtte forslaget.

Niels Flemming Hansen (KF):

Jamen så har jeg en enkelt kort bemærkning. Det er jo sådan, at der i dag befinder sig en hædersmand i salen – en hædersmand fra Venstre, som kommer fra en af øerne, nemlig hr. Peter Juel-Jensen fra Venstre. Og Peter har fødselsdag i dag, så hjertelig tillykke fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 19:12

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak for den korte bemærkning til den konservative ordfører, og også tillykke her fra formandsstolen. Så har ordførerrækken været på talerstolen, i hvert fald de ordførere, der er til stede i salen, og jeg ser hverken Nye Borgerlige eller Liberal Alliance til stede. Til gengæld ser jeg ordføreren for forslagsstillerne på vej til talerstolen. Det er fru Susanne Zimmer. Velkommen til.

Kl. 19:12

(Ordfører for forslagsstillerne)

Susanne Zimmer (UFG):

Tak for det. Det her forslag handler om økonomiske incitamenter til at holde en klimavenlig ferie. Danmark er et dejligt sted. Vi har masser af muligheder for gode oplevelser. Vi har dejlige sandstrande, vi kan bade, vi kan sole os, vi kan gå på vandreture i vores skove, og vi kan tage på cykelferier. Vi kan tage på kanotur på åerne, på skovture med overnatning i shelters. Der er lyse nætter, og der er museer og kulturelle oplevelser, gamle byer og lokale perler og forlystelsesparker rundtomkring. Der er masser af mulighed for at holde en god ferie. Det eneste, der er usikkert, er vejret, og det plejer jo at gå meget godt, når man først er ude i det.

I sommeren 2020 holdt mange flere ferie herhjemme i Danmark, flere end normalt. Der er mange flere, som kommer til at holde ferie herhjemme igen i år, end der plejer, og det skyldes selvfølgelig coronaen. Men der er også mange, der har fået øjnene op for, hvad Danmark kan byde på af natur og kultur og det tidligere nævnte. Sommeren 2020 gav rigtig mange mennesker gode oplevelser i Danmark – folk, som ellers ikke ville holde ferie i Danmark, og som nogle gange kender udlandet bedre end deres eget land.

Samtidig viser undersøgelser, at flere danskere ikke længere ønsker at flyve så meget som tidligere – det er faktisk 9 pct. Det giver os alle tiders mulighed for at støtte op om en udvikling, der giver flere mulighed for og lyst til at holde ferie mere lokalt og dermed også sænke deres CO₂-aftryk. I stedet for de lange flyrejser til udlandet, der sætter et stort klimamæssigt aftryk, skal vi blive i de lavere luftlag, og Frie Grønne vil gerne gøre det billigere at blive i de lavere luftlag. Det er alt andet lige bedre for vores klima, hvis vi tager toget til Skagen eller Fanø, end hvis vi flyver til Italien eller Australien. Det er ikke de samme oplevelser, men oplevelser, som kan være gode.

Ifølge CONCITO udleder en flyrejse fra Danmark til Asien 5 t CO₂. Det svarer til mere end en fjerdedel af en gennemsnitsdanskers årsudledning og belastning af klimaet. De mellemlange og lange flyrejser fra danske lufthavne er i kraftig stigning. Det er selvsagt et problem for klimaet. Danmarks Statistik viser, at der har været en stigning på 30 pct. på mellemlange og lange flyrejser fra danske lufthavne fra 2014 til 2018. Og det er klart, det har været anderledes det sidste år på grund af corona.

Med det her forslag vil vi gerne pålægge regeringen i samarbejde med Folketinget, turisterhvervet, transportsektoren og andre rele-

vante interessenter at sikre, at det bliver billigere at holde ferie i Danmark fremadrettet. Man kan bl.a. vælge at videreføre nogle af de konkrete tiltag fra sommeren 2020, eller man kan arbejde med fradragsbaserede ordninger. Det er vigtigt, at der gives substantielle økonomiske incitamenter til at rejse og opholde sig i Danmark på den mest klimavenlige måde, og at ordningen ikke rammer socialt skævt. Sommerpakken 2020 gav en saltvandsindsprøjtning til bl.a. den kollektive transport, til kulturen og til fremme af turismen på småøerne. De foreløbige evalueringer viser, at 1,1 millioner passagerer valgte at tage imod sommerpaktens tilbud om at sejle gratis med landets færger i juli. Sammenlignet med 2018 var der tale om en stigning i antallet af færgepassagerer på 60 pct. og antallet af cyklister på 120 pct.

Det giver samfundsøkonomiske gevinster for landdistrikterne, og størstedelen af virksomhederne på de små øer beretter, at de kom styrket ud af 2020. Der er virkelig mange positive elementer at bygge på. Regeringen har spillet ud med en ny omgang coronahjælpepakke, der viderefører mange af initiativerne fra sidste sommer, men vi skal også videre end det. Hvorfor ikke bygge på de mange gode oplevelser og effekter, der har været, og så lave en permanent ordning, så folk ved, hvad de har at se frem til, og man kan planlægge efter det i turisterhvervet bl.a.?

Det er vigtigt, at en ordning om klimavenlig ferie i Danmark, hvor danskere kan komme rundt i landet og opleve vores lands alsidighed og skønhed, udvikles i tæt samarbejde med lokale interessenter. Det er dem, der kender deres lokalområder bedst, og de ved bedst, hvilke muligheder der er, så både lokale og turister kan få noget godt ud af ordningen. Det er alle tiders mulighed for at bakke op om ændrede ferievaner i Danmark til glæde for landets sammenhængskraft, for vores lokale erhverv og ikke mindst for klimaet. Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Kl. 19:17

Første næstformand (Karen Ellemann):

Tak til ordføreren.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, så derfor kan jeg konstatere, at forhandlingen er sluttet.

Jeg foreslår derfor, at forslaget henvises til Udvalget for Landdistrikter og Øer. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget. Det er vedtaget.

Kl. 19:17

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Karen Ellemann):

Så er der ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 19. maj 2020, kl. 13.00

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 19:18).